

BEVERĪNAS NOVADA INTEGRĒTĀ ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS
STRATĒGIJA 2012.-2024. GADAM

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

2012

ANOTĀCIJA

Šī ir Beverīnas novada attīstības stratēģija laika posmam no 2012. līdz 2024. gadam. Stratēģijas izstrādē izmantota integrētā plānošanas metode, RAPLM “Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”, kas noteiktas šādu dokumentu izstrādei, Teritorijas attīstības plānošanas sistēmas likumā un 13.10.2009. MK noteikumos Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”. Integrētās plānošanas metode nodrošina stratēģijas atbilstību tur noteiktajiem plānošanas pamatprincipiem un vispirms ilgtspējības principam, kas izriet no šīs metodes.

Stratēģija pamatojas uz dokumentu analīzi, teritorijas izpēti (tai skaitā iedzīvotāju aptauju), piecu darba semināru un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem. Semināros strādāja vairāki desmiti dalībnieku, bet iedzīvotāju aptaujas anketu aizpildījuši 103 respondenti. Sabiedriskās apspriešanas sapulcēs visos novada pagastu centros 29.10.2011. piedalījās vairāk nekā 40 iedzīvotāju; liela daļa no viņiem arī piedalījās diskusijā.

Dokumentā liela vērtība pievērsta likumdošanas un saistīto plānošanas dokumentu izvērtēšanai, arī sīkākai analīzei, kur tas nepieciešams. Likumdošanas un saistīto plānošanas dokumentu prasības ir ievērotas arī pašā stratēģijā, kura pamatā balstās uz plānošanas semināros izteiktajiem viedokļiem, no vienas puses, ņem vērā šo dokumentu aspektus, no otras puses – parāda, cik atbilstoši plānošanas ģenerālajiem virzieniem ir priekšstati un reālās vajadzības un iespējas vietējai attīstībai Beverīnas novadā.

Pievienota informācija par tuvākajos gados pieejamajiem finansējuma avotiem dažādu pasākumu realizēšanai pašvaldības ietvaros.

Stratēģija ir ilustrēta ar 2 tabulām un 16 attēliem, tajā ir atsauces uz 34 citētiem vai citādi izmantotiem informācijas avotiem.

Izpildītājs: **SIA Ķemers Business and Law Company**

Reģistrācijas Nr.: 44103061476

Izstrādes darba grupa:

PhD **Jānis Kauliņš**

M.Arch. **Ilona Gleizde**

M.Sc.comp. **Ieva Paleja**

M.Paed. / M.Sc.Env. **Aigars Plotkāns**

Tehniskais atbalsts:

B.Sc. **Edīte Ķemere**

B.Phys. **Līga Kauliņa**

SATURS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	5
I. BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATELEMENTI.....	6
1.1. NOVADA VĪZIJA	6
1.2. NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒĢISKIE MĒRĶI LAIKA POSMAM LĪDZ 2024. GADAM	7
1.3. ILGTERMIŅA UN VIDĒJA TERMIŅA PRIORITĀTES	8
1.4. NOVADA SPECIALIZĀCIJA UN PRIORITĀRI ATBALSTĀMĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS JOMAS BEVERĪNAS NOVADĀ	8
1.5. SADARBĪBA AR REĢIONU UN CITIEM NOVADIEM PĀRVALDES PAKALPOJUMU JOMĀ	9
II. VADLĪNIJAS BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS ILGTSPĒJĪBAI.....	10
2.1. SEKTORU UN TO ILGTSPĒJĪBAS ANALĪZE	10
2.1.1. <i>Dabas vide</i>	10
2.2.2. <i>Ekonomiskā vide</i>	11
2.2.3. <i>Sociālā vide</i>	13
2.2.4. <i>Pārvaldība un komunikācija</i>	14
2.3. SVID ANALĪZES KOPSAVILKUMS	15
2.3.1. <i>Novada kopējās īpatnības</i>	15
2.3.2. <i>Novada attīstības unikālie punkti</i>	16
2.3.3. <i>Novada prioritāri likvidējamie vājumi</i>	18
2.2.3.4. <i>Prioritārie draudi</i>	19
2.4. PRIORITĀRĀS INTEGRATĪVĀS PROBLĒMJOMAS	20
2.4.1. <i>Problēmju identifikācija</i>	20
2.4.2. <i>Prioritāro integratīvo problēmju analīze</i>	22
III. NOVADA TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS	32
3.1. BEVERĪNAS NOVADS LATVIJĀ; GALVENĀS ĀRĒJĀS IETEKMES	32
3.2. NOVADA VIETA UN FUNKCIJAS VIDZEMES REĢIONĀ	34
3.2.1. <i>Reģiona infrastruktūras centru izvēles īss pamatojums</i>	34
3.2.2. <i>Reģiona telpiskās attīstības perspektīvas</i>	34
3.2.3. <i>Galvenie secinājumi par Beverīnas novadu Vidzemes reģiona kontekstā</i>	45
3.3. NOVADA TĒLPISKĀS STRUKTŪRAS ATTĪSTĪBAS VIRZĪBA	46
3.3.1. <i>Novada apdzīvotības struktūra un tās attīstība</i>	46
3.3.2. <i>Satiksmes ceļu tīkla attīstība</i>	47
3.3.3. <i>Pārrobežu telpiskās ietekmes</i>	47
3.4. VADLĪNIJAS TERITORIJAS PLĀNOŠANAI	49
IV. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS IZSTRĀDĒ	51
4.1. SABIEDRĪBAS MĒRĶGRUPAS	51
4.2. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBAS PASĀKUMI	52
V. ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS UN PROGRAMMAS UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA. 54	54
5.1. UZRAUDZĪBAS ORGANIZATORISKĀ KĀRTĪBA	54
5.2. PRIEKŠLIKUMI BEVERĪNAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS INDIKATORU SISTĒMAI. 55	55
VI. DOKUMENTU IETVARŠ	57

6.1. STARPTAUTISKIE NORMATĪVIE AKTI UN PLĀNOŠANAS DOKUMENTI	57
6.1.1. Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta.....	57
6.1.2. Eiropas vietējo pašvaldību harta	57
6.1.3. Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva (ETAP).....	58
6.1.4. Local Agenda 21 un Agenda Baltic 21.....	59
6.1.5. Lisabonas stratēģija.....	60
6.1.6. VASAB 2010 Plus.....	61
6.2. NACIONĀLĀ LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTI.....	61
6.2.1. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007.-2013.gadam	61
6.2.2. Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam	61
6.2.3. Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģija “Latvija 2030”	64
6.3. VALSTS NORMATĪVIE AKTI	66
6.3.1. Attīstības plānošanas likumdošana.....	66
6.3.2. Teritorijas attīstības plānošanas likums (projekts).....	69
6.4. VALSTS NOZARU POLITIKU PLĀNOŠANAS DOKUMENTI.....	70
6.4.1. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2004.-2014.gadam.....	70
6.4.2. Zemes politikas pamatnostādnes 2008-2014.....	71
6.4.3. Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam	72
6.4.4. Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015.gadam	72
6.4.5. Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam.....	74
6.5. VIDZEMES REĢIONA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI.....	77
6.5.1. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma.....	77
6.5.2. Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam	79
6.5.3. Vidzemes reģiona alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. – 2017.gadam	80
6.5.4. Vidzemes reģiona ekonomiskā profila projekts.....	83
6.6. PLĀNOŠANAS DOKUMENTI BEVERĪNAS NOVADĀ	84
6.6.1. Attīstības stratēģijas un programmas	84
6.6.2. Telpiskie plānojumi	84
7.7. AR ADMINISTRATĪVĀM TERITORIJĀM NESAISTĪTI NOZARU PLĀNOŠANAS DOKUMENTI ...	85
6.7.1. Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns.....	85
6.7.2. Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāns	85
6.7.3. AAA “Ziemeļgauja” dabas aizsardzības plāns.....	87

IZMANTOTIE DATU AVOTI UN LITERATŪRA .....

PIELIKUMI.....

1. PIELIKUMS. STARPTAUTISKO UN VIETĒJO PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IETVARŠ UN NORMATĪVO AKTU SAISTĪBA AR ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANU BEVERĪNAS NOVADĀ.....	91
2. PIELIKUMS. KOPSAVILKUMS PAR VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS MĒRĶIEM, AKTIVITĀTĒM UN UZDEVUMIEM BEVERĪNAS NOVADA KONTEKSTĀ	93

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

Nav pievienoti fizikālo mērvienību nosaukumu un vispārpieņemto redakcionālo saīsinājumu skaidrojumi.

AAA – aizsargājamo ainavu apvidus

APSL – Attīstības plānošanas sistēmas likums

AS – akciju sabiedrība

CFLA – Centrālā Finanšu un līgumu aģentūra

DAP – dabas aizsardzības plāns

EKD – *Enterprise Knowledge Development* modelēšanas metode

EM – Ekonomikas ministrija

ERAF – Eiropas reģionālās attīstības fonds

ETAP – Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva

ES – Eiropas Savienība

HES – hidroelektrostacija

IT – informācijas tehnoloģijas

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

ĪADT – īpaši aizsargājamā dabas teritorija

LIAA – Latvijas Investīciju un Attīstības aģentūra

LIAS – Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģija

LIZ – lauksaimniecībā izmantojamā zeme

LTRK – Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības kamera

MK – Ministru kabinets

MKN – Ministru kabineta noteikumi

MVU – mazie un vidējie uzņēmumi

NAI – notekūdeņu attīrīšanas iekārtas

NAP – Nacionālais attīstības plāns

NP – nacionālais parks

NVD – Nacionālais Veselības dienests

NVO – nevalstiskās organizācijas

PPP – publiskā-privātā partnerība

PR – plānošanas reģions

RAPLM – Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SIF – Sabiedrības Integrācijas fonds

SM – Satiksmes ministrija

SVID – stipro pušu, vājo pušu (arī: spēku un vājumu), iespēju un draudu analīze

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

TIC – tūrisma informācijas centrs

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VAS – valsts akciju sabiedrība

VM – Veselības ministrija

VPP – vides politikas pamatnostādnes

VRAA – Valsts reģionālās attīstības aģentūra

ZAAO – Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija

1. BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATELEMENTI

1.1. NOVADA VĪZIJA

Novada vīzija izstrādāta, izdarot kopsavilkumu par darba seminārā izteiktajiem aptuveni 30 priekšlikumiem, kurus pēc tam, apvienoja līdzīga satura priekšlikumus, atmetot acīmredzami nepiemērotos un noformulējot atbilstīgos un vēlreiz publiski izdiskutējot.

Iegūtā vīzija sastāv no pieciem formulējumiem.

Pirmais formulējums ir

Pašpietiekams, sakopts novads

Pašpietiekamība plašākā izpratnē sevī ietver sekojošus jēdzienus:

Pašapgāde – Pieejamo un nepieciešamo izejmateriālu pirmām kārtām nodrošinām ar vietējiem resursiem;

Pašapkalpošana – Visas lietojamās tehnoloģijas un darbus spējam uzturēt vai veikt paši;

Profesionālisms – Visi darbinieki savās jomās ir augstas klases speciālisti;

Pašorganizācija – Ir izveidota un tiek uzturēta visiem novada iedzīvotājiem atvērta un pieejama kopdarbības struktūra.

Latvijas mēroga nacionāl- un lokālpatriotisma centrs. BEVERĪNA.

Novada un valsts vēstures zināšana un cienīšana ir novada ikviena iedzīvotāja tikums un ar apziņu pildīts pienākums. Veselīgs nacionālpatriotisms sabiedrību nešķel, tieši otrādi – tie, kas ciena zemi, valodu un savus līdzcilvēkus, paši ir cienīti sabiedrībā neatkarīgi no viņu etniskās piederības.

Trešais formulējums ir

Vairāk iedzīvotāju – bērniem bagātas ģimenes

Labklājība tieši un nepārprotami atspoguļojas demogrāfiskajā situācijā. Arī lauku vides tīkotāji no pilsētas ir devuši zināmu artavu.

Ceturtais formulējums ir

Profesionāla pārvaldība ar augstu sabiedrības uzticību

Novada pārvaldība ir dinamiska, caurspīdīga un aktīvi ievieš jaunumus. Ievēlētie deputāti ir sabiedrības pārstāvji, kuri nesavtīgi strādā novada iedzīvotāju labā. Domes speciālisti ir savas jomas profesionāļi un novada zinātāji.

Piektais formulējums ir

Pērļu zveja Abulā

Tas ir izteikts “vīzijas rakstura” redzējums. Pērles kā vides un sabiedrības sakārtotības un nākotnes simbols un visu iepriekšējo vīzijas formulējumu koncentrēts rezumējums.

**1.2.NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒGISKIE MĒRĶI LAIKA POSMAM LĪDZ
2024.GADAM**

Vēlamās situācijas sasniegšanai, kas vērsta uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, ir definēti stratēģiskie mērķi (SM). Stratēģiskie mērķi kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāko veicamo darbību identificēšanai

- 1. Daudzveidīga un mūsdienīga ekonomika**
- 2. Sociāli atbildīga un izglītota sabiedrība**
- 3. Ilgtspējīga vide un teritorija**

1.3. ILGTERMINA UN VIDĒJA TERMINA PRIORITĀTES

SM1 Daudzveidīga un mūsdienīga ekonomika	IP1 Sociālās ekonomikas attīstība	VTP1 Saimnieciskās aktivitātes un vietējās nodarbinātības veicināšana, atbalstot dažādu formu kopdarbības attīstību novadā
		VTP2 Dzīvojamo namu, sociālās infrastruktūras un ceļu apsaimniekošanas/ uzturēšanas vietējo spēju attīstība
SM2 Sociāli atbildīga un izglītota sabiedrība	IP2 Izglītota un sociāli saliedēta sabiedrība	VTP3 Izglītības kvalitātes un pieejamības nodrošināšana, tai skaitā mūžizglītība
		VTP4 Novada kultūrvēsturisko un dabas resursu saglabāšana
		VTP5 Sociālās, veselības un sporta infrastruktūras attīstīšana
SM3 Ilgtspējīga vide un teritorija	IP3 Ilgtspējīga attīstība	VTP6 Efektīvas pārvaldes nodrošināšana
		VTP7 Vides kvalitātes uzlabošana

1.4. NOVADA SPECIALIZĀCIJA UN PRIORITĀRI ATBALSTĀMĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS JOMAS BEVERĪNAS NOVADĀ

Novada specializācija un prioritāri atbalstāmās uzņēmējdarbības jomas Beverīnas novadā

Lauksaimniecības un koksnes produktu ražošana un pārstrāde.

Amatniecība, mājražošana un bioloģisko produktu ražošana.

Dabas, izglītības un aktīvās atpūtas tūrisms, lauku tūrisms.

Saskaņā ar novada attīstības stratēģiskajiem mērķiem, tiek definētas saimnieciskās darbības nozares, kuru darbība Beverīnas novadā tiek **īpaši atbalstīta un veicināta**. Tās ir:

- infrastruktūru uzturēšana un mazā uzņēmējdarbība,
- attālinātais darbs un uzņēmējdarbība intelektuālā darba jomās,
- izglītības un sociālo pakalpojumu sniegšana.

Principā tiek atbalstīta arī jebkura cita veida saimnieciskā darbība, ja tā:

- rada novadā jaunas darba vietas, it īpaši kvalificētiem speciālistiem,
- neapdraud novada dabas un kultūras vērtības,
- nesamazina iedzīvotāju īpašumu vērtību,

- rosina strādājošos no citām teritorijām pārcelties uz dzīvi novadā,
- ir ētiski pieņemama.

Priekšroka uz pašvaldības finansiālo un administratīvo atbalstu tiek dota vietējiem ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir apvienojušies kooperatīvos vai citās kopdarbības formās.

1.5. SADARBĪBA AR REĢIONU UN CITIEM NOVADIEM PĀRVALDES PAKALPOJUMU JOMĀ

Novada dome izmanto pašvaldību vienoto informācijas sistēmu personas datu uzskaitēi (PUD), kas dod iespēju deklarēt dzīvesvietu tiešsaistē ar iedzīvotāju reģistru, meklēt personu iedzīvotāju reģistrā, veikt personu datu uzskaiti, strādāt ar dzimtsarakstu datiem.

Nekustamo īpašumu uzskaites un nodokļu administrēšanas apakšsistēma (NĪNA) nodrošina iespēju veikt tiešsaistē datu apmaiņu ar Valsts zemes dienesta Kadastra reģistru un Adrešu reģistru; nodrošina nekustamā īpašuma, t.sk., arī ēku un būvju, nodokļa aprēķinu un nodokļu paziņojuma sagatavošanu, maksātāju un parādnieku sarakstu veidošanu. Tā kā Valmiera ir arī Vidzemes reģiona centrs, tad šeit ir koncentrējušās visas būtiski nozīmīgās valsts pārvaldes iestādes.

Sadarbībā ar Kocēnu novadu ir izveidota vienota Izglītības pārvalde un Būvvalde.

Beverīnas novada domei ir vienošanās par starptautisko sadarbību:

- ☐ 2010.gadā atjaunots sadarbības līgums ar Gīterslo pašvaldību Vācijā;

Gīterslo apriņķa palīdzības sniegšana aptver sociālo aprūpi un medicīnu, izglītību, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, policiju, apkārtējās vides aizsardzību (atkritumu apsaimniekošanu, ūdens apgādi un kanalizāciju), saimniecisko sadarbību.

- ☐ 2012.gadā plānots veidot sadarbības līgumus ar Valgas pašvaldību Igaunijā

Sadarbība paredz abpusēju un informācijas apmaiņu starp pašvaldībām un tās institūcijām pašvaldības darbā, dažādu ES fondu līdzekļu apgūšanā, nevalstisko organizāciju jomā, izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes, vides aizsardzības, tūrisma un sociālās palīdzības jomā, kā arī uzņēmējdarbības jomā, un būs par pamatu starptautisku projektu izstrādei un realizācijai.

II. VADLĪNIJAS BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS ILGTSPĒJĪBAI

2.1. SEKTORU UN TO ILGTSPĒJĪBAS ANALĪZE

2.1.1. Dabas vide

SVID analīzes tabula

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ○ Daba – ūdeņi, meži – baudāmi, ainaviski, resursu bagāti. ĪADT. ○ Pievilcīga tūrisma vide un objekti ○ Nenoplicināti dabas resursi (kūdra, karjeri, meži) ○ Kultūras mantojums ○ Viensētu dzīvesveids 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mazdārziņu problēmas ○ Nav pilnībā apzināts un publiski pieejams dabas un kultūras mantojums ○ Atkritumu apsaimniekošana – ne visiem ir noslēgti līgumi
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ○ Alternatīvās enerģētikas atbalsts un attīstība – zaļā enerģija, pasīvās mājas ○ Laba zemes fonda uzturēšana, uzturot meliorācijas sistēmas ○ Sakārtot atkritumu apsaimniekošanu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kultūras mantojuma atrašanās privātīpašumā ○ Lielas dabas liegumu un citu ierobežojumu platības ○ Meliorācijas sistēmu neapsaimniekošana, nepareiza apsaimniekošana, applūstošās teritorijas ○ Paplašinās degradētās teritorijas, grausti, drupas

Pamatelementi

Virzošie spēki. Iedzīvotāju lokālpatriotisms un tīras vides nozīmes novērtēšana kā ievērojams sakoptības stimulators. Skaidri priekšstatī par to, kādi varētu būt vides politikas mērķi novadā.

Sasniegumi. Sakopti novadu centri. Novads un tā pagasti saņēmuši balvas par sakoptību dažādos līmeņos konkursā “Latvijas sakoptākais novads” (Trikātas pagasts 2002. un 2007. gadā bijis uzvarētājs Vidzemē). Kopumā sakārtota atkritumu savākšanas un izvešanas sistēma.

Problēmas. Teritorijas piesārņojums ar atkritumiem mežos un ceļmalās. NAI neapmierinoša darbība, kanalizācijas tīklu nepietiekamība. Dārzkopības kooperatīvu iemītnieku bezatbildīga rīcība. Pašvaldības potenciāla nepietiekamība kultūrainavas uzturēšanā.

Attīstības potenciāls. Iespēja veidot un izmantot novada tēlu. Potenciāli pieejamie līdzekļi ūdenssaimniecības, tai skaitā NAI sakārtošanai. Pašvaldības administratīvās sviras un teritorijas plānošanas instrumenti dārzkopības teritoriju problēmu risināšanai.

Sektoru savstarpējās saites

Sociālā vide – cilvēku uzvedības un atbildības ietekme uz vides stāvokli. Kultūras mantojuma apsaimniekošana, tradīcijas. Vispārējā un vides izglītība. Sabiedrības līdzdalība vides sakārtošanā. Nesakārtotie īpašumi.

Ekonomiskā vide – apbūvēto teritoriju nodrošinātība ar tehniskajām infrastruktūrām. Meliorācijas sistēmu uzturēšana kārtībā. Līdzekļu trūkums īpašumu sakopšanai.

Pārvaldība un komunikācija – administratīvie pasākumi vides tīrības un saglabāšanas nodrošināšanai. Sabiedrības informēšana par vides uzturēšanas iespējām un sakopšanas pasākumiem. Plānošanas darbības vides slodžu ierobežošanai.

Ilgspējības indikatori sektorā

Ūdenssaimniecība: līgumu skaits par komunālās ūdenssaimniecības izmantošanu, NAI piesaistīto cilvēku skaits, daļa no apbūves zemēm, kuras apkalpo komunālie tīkli.

Atkritumu saimniecība: mājsaimniecību daļa, kas šķiro atkritumus, līgumu skaits un daļa no mājsaimniecībām par atkritumu izvešanu.

Ainava, vides vispārējais stāvoklis: iedzīvotāju apmierinātība ar vides sakārtotību, graustu skaits, sūdzību skaits par vides stāvokli.

Gaisa kvalitāte: sūdzību skaits par smakām, gaisa kvalitātes lihenoidikācija (t.i., pēc noteiktu sugu ķērpju sastopamības), sniega segas tīrība (ziemas periodā).

2.2.2. Ekonomiskā vide

Pamatelementi

Virzošie spēki. Uzņēmīgi cilvēki novadā, vēlme celt savu ekonomisko labklājību. Pilsētas tuvums kā vietējais noieta tirgus. Domes atbalsts.

Sasniegumi. Ir vairākas spēcīgas zemnieku saimniecības un pārtikas ražotāji. Izpratne par lauksaimniecības kooperatīvu (arī citu kooperācijas formu) veidošanas nepieciešamību. Lielākajā daļā novada laba ceļu tīkla telpiskā konfigurācija.

Problēmas. Ceļi, satiksme – neapmierinoša ceļu kvalitāte, nepietiek līdzekļu to uzturēšanai. Trikātas zīmola zaudēšana, aizejot siera ražotājam. Atkarība no valsts politikas nekoncekvences. Agresīvā “Latvenergo” politika, monopolista patvaļīga rīcība.

Attīstības potenciāls. Tradicionālie zīmoli kā iespējas iekarot lielāku daļu tirgū. Labi uzturētas lauksaimniecības zemes kā pamats tālākai attīstībai. Dabas vides dažādība sekmē gan lauksaimniecības, gan tūrisma iespējas. Saimnieciskās darbības kooperācijas formas kā tālākas novada ekonomiskās vides attīstības pamats.

Sektoru savstarpējās saites

Dabas vide –teritorijas sakoptība, iespējas tās izmantošanai atpazīstamības un tūrisma veicināšanai. lauksaimnieciski mazvērtīgo teritoriju apmežošanas iespējas.

Sociālā vide – iespējas izmantot novada izglītības iestāžu potenciālu, tai skaitā arī cilvēku piesaistīšanai no ārienes. Savi cilvēkresursi.

Pārvaldība un komunikācija – novada administratīvās kapacitātes izmantošana tēla veidošanai un popularizēšanai. Atbalsta pasākumi, tai skaitā profesionālās ievirzes programmas izveidošana izglītības iestādēm. Metodiska palīdzība kooperatīvu veidošanā un to stimulēšana caur pašvaldības iepirkumu.

Ilgspējības indikatori sektorā

Lauksaimniecība un pārtikas ražošana – nodarbināto skaits nozarē, nozares bruto apgrozījums, pašapgādes tirgus apgrozījums, eksportēto produktu skaits, valsts atbalsta eksportam saņemšana, kooperatīvos saražotās produkcijas daļa.

Tūrisms – TIC (kad tiks izveidots) finansējums, apmeklētāju skaits, mājaslapas unikālo apmeklētāju skaits

SVID analīzes tabula

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ○ Labas tradīcijas zemes apsaimniekošanā, konkurētspējīgi lauksaimnieki. ○ Kvalificēti, izglītoti cilvēkresursi ○ Attīstīta uzņēmējdarbība ○ Labs ceļu tīkls, satiksme ar Valmieru (2 pagastiem) ○ Dzelzceļa tuvums ○ Attīstīts elektroapgādes tīkls 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ceļu kvalitāte, it īpaši uz Trikātu, vietējo ceļu stāvoklis ○ Nepietiekama elektroapgādes nodrošinājuma kvalitāte ○ Neapmierinoša interneta pieejamība, slikts mobilā tālruņa pārklājums Līčos un ārpus ciemiem ○ Apdzīvoto vietu ūdensapgāde, siltumapgāde, kanalizācija – nepietiekoša un centros novecojusi ○ Lieljaudas infrastruktūras iespēju trūkums ražošanas nodrošināšanai ○ Vāja alternatīvo energoavotu izmantošana ○ Sabiedriskais transports ○ Jāuzlabo apdzīvoto vietu infrastruktūras ○ Nav pilnībā izmantotas uzņēmējdarbības attīstības iespējas ○ Trūkst informācija par dzīvojamo telpu īres iespējām un pieejamo darbaspēku ○ Nav pilnībā izmantota tūrisma attīstītas infrastruktūra ○ Maz pieejami sabiedriskie pakalpojumi: sabiedriskais transports un veikali.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ○ Tradicionālo zīmolu izmantošana – Trikātas siers, Brenguļu alus, Abuls ○ Iespējas tālāk paaugstināt konkurētspēju lauksaimniecībā, lauku kooperācijas attīstība ○ Vietējā amatniecība, ekosabiedrības, bioloģiskā lauksaimniecība – “dabas” projektiem auglīga vide ○ Vietējās produkcijas tirgus nišas veidošana un atbalstīšana novadā ○ Jaunas apbūves iespējas; pietiekamas rezerves zemes ciemu teritorijās ○ Izveidot un popularizēt tūrisma maršrutus ○ Ģimenes mazo uzņēmumu attīstība ○ Mazās aviācijas piesaistīšana: iespēju izpēte 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uzņēmumu darbības izbeigšanās ○ Ceļu stāvokļa tālāka pasliktināšanās ○ Energoresursu cenu kāpšana ○ Ķīmijas pārmērīga lietošana lauksaimniecībā ○ Daudzdzīvokļu māju nepietiekoša apsaimniekošana ○ Ciemu infrastruktūras sabrukums nolietotā un nepietiekamas uzturēšanas dēļ

2.2.3. Sociālā vide

SVID analīzes tabula

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ○ Pilnvērtīga, vispusīga, attīstīta izglītības infrastruktūra ○ Aktivitāšu iespējas: kori, deju kolektīvi, amatiereteātri, kultūra un sports ○ Veselības aprūpes pieejamība (2 pagastiem) ○ Novada ietvaros kultivētās tradīcijas (“Cālis”, u.c.)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Darbinieku trūkums ○ Darba vietu trūkums ○ Novadā ir tikai pamatskolas ○ Liels sociālo pabalstu saņēmēju skaits ○ Sociālo risku grupas ○ Veselības aprūpe Brenguļos ○ Iedzīvotāju pasivitāte
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ○ Iedzīvotāju pārvilināšana no pilsētas – ar sakoptu dzīvesvidi, pilnvērtīgu izglītību, mūžizglītību ○ Iespējas uz modernām tehnoloģijām balstītai apmācībai ○ Skolas attīstība: internāts, teorētiskās apmācības, individuālās apmācības ○ Bāze mūžizglītības veicināšanai ○ Attīstīt sociālo pakalpojumu infrastruktūru ○ Nacionālpatriotisma un lokālpatriotisma potenciāls – novada mācība skolā, “gada cilvēks” ○ Kultūras pasākumu organizēšana ○ Bērnu, jauniešu audzināšana lauku vides izziņāšanā, tai skaitā darba iespējas jauniešiem ○ Jauniešu tematiskās nometnes,– izmantojot novada skolas ○ NVO aktivitātes pieaugums (pensionāru padome, u.c.)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Emigrācija un zema dzimstība ○ Iedzīvotāju novecošanās ○ Pilsētas negatīvās ietekmes pastiprināšanās ○ Valmiera kā drauds vietējām skolām ○ Zems atalgojuma līmenis

Pamatelementi

Virzošie spēki. Domes atbildīga darbība, iedzīvotāju aktivitāte, tradīcijas kultūras jomā. Vēlme apturēt depopulāciju novadā, vispirms jau Trikātas pagastā.

Sasniegumi. Lielākajā daļā novada izveidota, labas kvalitātes sociālā infrastruktūra: izglītības, kultūras, veselības aprūpes iestādes, u.c.

Problēmas. Visos pagastu centros nav, labas kvalitātes sociālā infrastruktūra. Depopulācija apdraud infrastruktūru nepietiekamas noslogotības apstākļos. Ja kvalitātes uzturēšanas pasākumi būs nepietiekami, papildu drauds ir arī konkurence no blakus teritorijām.

Attīstības potenciāls. Iespējas pilnvērtīgi izmantot to objektu potenciālu, kas novadā jau ir, vispirms, papildinot un dažādojot izglītības iespējas. Tādējādi tiks gan labāk piesaistīti pašu cilvēki, gan radīsies pieplūdums no ārienes. Iespējas piedāvāt trūkstošos pakalpojumus (veselības aprūpe Brenguļos) kopā ar citiem papildus pakalpojumiem.

Sektoru savstarpējās saites

Dabas vide. Labklājībā dzīvojoši un izglītoti cilvēki atbildīgāk izturas pret dabas vidi, turklāt viņiem ir arī iespējams ieguldīt vairāk līdzekļu vides sakopšanā un uzturēšanā.

Ekonomiskā vide. Ekonomiskās labklājības celšanās nodrošinās iedzīvotāju iespēju pilnvērtīgi saņemt un izmantot sociālās infrastruktūras pakalpojumus un attīstīt šo infrastruktūru tālāk. Depopulācijas apturēšana radīs vairāk iespēju uzņēmējiem darbaspēka piesaistē. Sociālo problēmu risināšana paaugstina cilvēku konkurētspēju darba tirgū.

Pārvaldība un komunikācija. Sociālās infrastruktūras attīstīšana ir tiešs pārvaldības uzdevums. Veiksmīga komunikāciju stratēģija ir papildus stimuls novada atpazīstamībai un pastarpināti caur ekonomisko attīstību sekmē iedzīvotāju nodrošinātību. Veiksmīga komunikācija veicina arī novada iedzīvotāju vienotību.

Ilgspējības indikatori sektorā

Izglītība: skolēnu skaits “atslēgas” klasēs, pirmsskolas iestādes apmeklējošo bērnu skaits, pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītību, interešu un profesionālās ievirzes izglītības dalībnieku skaits un sadalījums pa veidiem.

Kultūra: bibliotēku fondu apjoms, tā papildināšana un atjaunošana, kultūras iestāžu piedāvāto nodarbību (kolektīvu, pulciņu) dažādība un apmeklētība, līdzdalība. Kultūras vajadzībām izdalīto budžeta līdzekļu apjoms.

Sports: organizētās formās iesaistīto sportistu skaits, sporta vajadzībām izdalīto budžeta līdzekļu apjoms.

Veselības aprūpe: iedzīvotāju daļa, kas primārās veselības aprūpes pakalpojumus izmanto novadā un savā pagastā.

Sociālā aprūpe: sociāli izslēgto personu (cilvēki ar speciālam vajadzībām, ilgstošie bezdarbnieki utm.) skaits un sastāvs, kopējais sociālās palīdzības apjoms, sociālā fonda apjoms un tā sniegtā finansējuma daļa kopējā sociālās palīdzības apjomā.

Sabiedriskā kārtība, drošība: riska grupu ģimeņu skaits, ar kārtību saistīto administratīvo pārkāpumu skaits, noziedzīgo nodarījumu skaits.

2.2.4. Pārvaldība un komunikācija

Pamatelementi

Virzošie spēki. Domes vadības uzstādījums izveidot labu un uzticamu pārvaldes sistēmu.

Sasniegumi. Domes vadības izpratne par stratēģiskās plānošanas nozīmīgumu. Paveikti un pabeigti projekti, tai skaitā infrastruktūras projekti, kā iespēju un labas gribas apliecinājumi. Izpratne par tēla veidošanas nepieciešamību un praktiski soļi šai virzienā.

Problēmas. Novada pagastu un ciemu neapmierinoša savstarpējā saistība, vienotas identitātes nepietiekamība, nepietiekama ārējā finansējuma piesaiste.

Attīstības potenciāls. Kvalificēti pašvaldības speciālisti. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana. Darbinieku funkciju audits. Darbinieku kvalifikācijas celšana.

SVID analīzes tabula

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ○ Domes administratīvā kapacitāte ○ Novada laba iekšējā sadarbība ○ Sadarbība ar Vācijas Guterslo apgabalu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beverīnai nav sava zīmola ○ Komunikācijas problēmas starp iedzīvotājiem un pašvaldību ○ Neliels, investīcijas ierobežojošs budžets
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ○ Iedzīvotāju solidaritātes veicināšana ○ Pārvaldības uzlabošana pašvaldībā ○ Atraktīvas novada leģendas (-u) radīšana ○ Uzņēmēju savstarpējā sadarbība ○ Iekšējā datubāze par darba meklētājiem un brīvajām dzīvojamām platībām ○ Turpināt un attīstīt starptautisko sadarbību	<ul style="list-style-type: none"> ○ Reformas sekas: domāšana veco rajonu un pagastu līmenī ○ Pārvaldības kapacitātes pasliktināšanās cilvēkresursu trūkuma dēļ

Sektoru savstarpējās saites

Dabas vide. Pārvaldības sekmes un projektu attīstīšana sekmēs vides tīrību, ainavas sakoptību.

Sociālā vide. Darbs infrastruktūru attīstīšanā piesaista iedzīvotājus. Sekmīgs komunikācijas darbs veicina novada un pagasta identitātes attīstību, veicina iedzīvotāju vēlmi palikt novadā.

Ekonomiskā vide. Infrastruktūras projekti, novada zīmolu attīstīšana un izglītības iestāžu iespēju izmantošana sekmēs uzņēmējdarbības attīstību.

Ilgtermiņa indikatori sektorā

Novada pārvaldība: iedzīvotāju skaits, novada dzīvesvides vērtējums, pārvaldības darba vērtējums, pašvaldību vēlēšanu rezultāti.

Novada komunikācija: novada avīzes tirāža, mājaslapas unikālo apmeklētāju skaits, komunikācijas vērtējums, iedzīvotāju identitātes pašnovērtējums, iekšējās pārvietošanās intensitāte.

2.3. SVID ANALĪZES KOPSAVILKUMS

2.3.1. Novada kopējās īpatnības

Veicot SVID analīzi, tika konstatēti vairāki raksturojumi, kuri nebija saistāmi ar kādu noteiktu dimensiju, sektoru, jomu, sabiedrības mērķgrupu u.t.t., bet raksturo novadu kopumā vai arī faktorus, kuru ietekmes uz novadu ir neapšaubāmas, taču tie atrodas ārpus novada ietekmju telpas. Šie faktori ir tikpat nozīmīgi, kā konkrētajās jomās konstatētie. Analīze zemāk bāzējas gan uz šiem punktiem, gan uz visu to, kas konstatēts ilgtermiņa dimensiju griezumā.

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ○ Novada nosaukums kā labi atpazīstams zīmols ○ Novada kompakta, pārskatāma teritorija ○ Valmieras tuvums – valsts pakalpojumu iestādes, darbavietas 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Neliels iedzīvotāju skaits, neapmierinoša demogrāfiskā situācija, emigrācija ○ Valmieras tuvums: cilvēki strādā pilsētā, ar to saistītie efekti – bērni aiziet mācīties uz pilsētu, u.c.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ○ Mazs novads, iespēja radīt elitāru novadu, vajag mazāk resursu attīstīšanai ○ Veidot vidi, kas rada cilvēkos interesi, īpaši jaunām ģimenēm, pārcelties uz dzīvi novadā: ceļi, komunikācijas, skolas (ar plašu āpusskolas programmu pieaugušiem un bērniem), bērnudārzi, modernas kultūras iestādes 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Cilvēku attālināšanās no lauku dzīvesveida kā kultūrainavu apdraudošs faktors ○ Imigrācija, zemes izpirkšana ○ Valsts politikas nekonsekvence, nodokļu neprognozējamība, birokrātiskais slogs ○ Ģimenes kā vērtību sistēmas vājināšanās ○ Globalizācija

2.3.2. Novada attīstības unikālie punkti

Novada attīstības unikālos punktus var konstatēt, kopīgi analizējot stiprās puses un iespējas. Unikālie punkti ir tie, kas parāda novada atšķirības no līdzīgām, blakus esošām vai konkurējošām teritorijām vai ir raksturīgi tikai un vienīgi Beverīnas novadam.

2.3.2.1. Novada zīmols un tā radītās iespējas

Beverīnas novada zīmola nepieciešamība parādās gan SVID analīzē, gan vīzijā un ir raksturīgs tieši ar savu unikalitāti – tas tāds nevar būt nevienai citai teritorijai. Tam ir jāklūst par novada attīstības simbolu divos aspektos – kā novada ārējās atpazīstamības radītājam un kā iekšējam vienotājam. Zīmola atpazīstamība, būs ļoti nozīmīgs katalizators uzņēmējdarbības, kultūras, izglītības un citu jomu attīstībā. Iekšējā vienotība savukārt palīdz radīt pozitīvu noskaņu, psiholoģisko komfortu, kas ir būtisks stimuls jaunu attīstības ideju radīšanai novadā.

Zīmola un tā programmas izstrāde ir viens no tuvākajiem attīstības uzdevumiem.

2.3.2.2. Spēcīga sociālā infrastruktūra ģeogrāfiskā novietojuma kontekstā

Beverīnas novada sociālo infrastruktūru, esošo resursu robežās, padarīt iespējami daudzveidīgu un atpazīstamu, un vienlaikus piesaistīt tās izmantotājus no blakus esošās pilsētas un citām teritorijām.

Pašreizējos valsts sociāli ekonomiskajos apstākļos īpaša nozīme ir izglītības iestādēm, tāpēc tajās ir jārada apstākļi, kas:

- nodrošina izglītības iestādes programmu un skolotāju konkurētspējīgu kvalitāti,
- izglītības iestādes vienlīdzīgi konkurē ar blakus teritoriju, jo sevišķi Valmieras.

Tas attiecas gan uz izglītības pamatprogrammām (kvalitātes nodrošināšana), gan uz programmu dažādošanu (praktiskas zinības, kas apkārtējās teritorijās nav apgūstamas), gan uz ārpusskolas nodarbību iespējām.

2.3.2.3. Savi, atpazīstami iekšējie zīmoli, uzņēmējdarbības tradīcijas

Trikātas siers, Brenguļu alus, Abuls, Mūrmuižas vēsturiskā apbūve un Tautas universitāte, Trikātas un Pekas pilskalni u.c. pazīstami elementi. Kaut gan tie attiecas uz ļoti dažādām jomām, taču dažādošana ir jāturpina. Jo vairāk jomu aptver atpazīstamība, jo mazāks risks, ka novads varētu ekonomiski ciest, kādam no tiem zaudējot savu nozīmi.

Ir nepieciešama šo zīmolu aizsardzības programma – līdz pat līgumiem ar uzņēmējiem, lai neatkārtotos situācija, kas visticamāk beigsies ar Trikātas [siera] atpazīstamības zudumu tādā nozīmē, ka tam vairs nebūs faktiska sakara ar izcelsmes vietu un Beverīnas novadu..

2.3.2.4. Uz infrastruktūras un tradīcijām balstīta, savstarpēji saistīta izglītības un kultūras bāze

Novadā, izņemot atsevišķas, nelielas teritorijas, nav izteiktu nomaļu; visu pagastu centri pamatos ir nodrošināti ar iedzīvotājiem nepieciešamajiem pakalpojumiem. Atsauksmes par to kvalitāti ir visumā pozitīvas. Novada daļas ir samērā labi saistītas savā starpā, pat neraugoties uz satiksmes ceļu nepilnībām. Tas liecina, ka sociālo infrastruktūru, satiksmes nodrošinātības apstākļos var veidot pēc savstarpējas papildināšanās principa, bet papildus iespējas – atbilstoši šīs vietas iespējām un tradīcijām.

2.3.2.5. Iespēja pašiem sevi nodrošināt ar nepieciešamo

Iespēja pašiem sevi nodrošināt ar nepieciešamo attiecas uz novada lauksaimniecības potenciālu un novada zemnieku un ražotāju iespējām apgādāt savus iedzīvotājus ar kvalitatīvu un ekonomiski izdevīgu produkciju. Ekonomisko izdevīgumu iespējams panākt, izslēdzot starpnieku garo ķēdi.

Faktiski līdz uzņēmējdarbības līmenim risinājums ir organizatoriskas dabas; tā varētu būt Beverīnas novada ražotāju un patērētāju biedrības izveidošana, kuras galvenā funkcija procesa sākumā ir uz savstarpēja izdevīguma pamatiem slēgt sociālu vienošanos starp ražotājiem un patērētājiem par vietējā tirgus apgādi no vienas puses un noieta garantijām no otras puses.

2.3.2.6. Pārvaldības kapacitātes ir apzinātas un orientētas uz attīstību un sadarbību

Novada pārvaldībā ir daudz pilnveidojamu lietu. Augstas uzticamības pārvaldes sistēmas izveidošana ir viens no svarīgākajiem pamatuzdevumiem.

Novada domes tuvākais mērķis ir pārvaldības funkciju optimizācija pēc funkcionālā audita veikšanas, ar mērķi esošā personāla kapacitātes pilnvērtīgāka izmantošana un potenciāla attīstīšana. Nākamais solis ir labas pārvaldības prakses apliecināšana, ieviešot kvalitātes vadības sistēmu.

2.3.2.7. Patriotisma audzināšanas tradīcijas, kas bāzējas novada vēsturē

Novada neseno laiku vēsturē varam atrast vairākus unikālus momentus, kas rada daudzpusīgu motivāciju patriotisma audzināšanas sistēmas attīstībai novadā.

Pirmkārt, tās ir militārās tradīcijas – no Trikātas pagasta ir nākušas vairākas ievērojamas latviešu militārpersonas, viņu vidū – 3 ar ģenerāļa pakāpi un nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts attīstības dažādos posmos.

Otrkārt, tās ir kultūrizglītības tradīcijas, kas saistāmas ar Mūrmuižas Tautas Universitāti un tās ilggadīgo vēsturi un latviešu inteliģences darbību Kauguru pagastā, un Zentas Mauriņas lomu tajā. Arī senāki notikumi (vēl šodien plaši pazīstamie 19.g.s. sākuma zemnieku nemieri) veido pateicīgu fonu.

2.3.3. Novada prioritāri likvidējamie vājumi

Tie ir jānovērš pirmām kārtām, kā tādi, kas mazina konkrētu stipro pušu radītās šībrīža priekšrocības.

2.3.3.1. Vājā saistība starp novada daļām

Vājā saistība starp novada ciemiem, pagastiem un Valmieru ir pirmās prioritātes jautājums, taču risināšana saistīta ar ļoti lieliem finanšu ieguldījumiem divās pozīcijās:

- Brenguļi-Trikāta ceļa rekonstrukcija (cietais segums), Brenguļu-Trikātas ceļa asfaltēšana pēc nozīmības ir viens no pirmajiem uzdevumiem novada attīstības programmā un stratēģijā kopumā, jo saistīts ar visa novada attīstības līdzsvarotību.
- Esošo pašvaldības grants ceļu atjaunošana un kvalitatīva uzturēšana visa gada garumā

Tieši efektīvas ceļu uzturēšanas organizācijas izveide, kas balstīsies uz vietējiem resursiem, būs izšķiroša novada attīstībā.

Mehānisms finanšu līdzekļu piesaistīšanā varētu būt attiecīgo ceļu pārņemšana no valsts pašvaldībai, kas radītu iespējas piesaistīt ES fonda līdzekļus infrastruktūras attīstībai.

2.3.3.2. Atsevišķu pamatpakalpojumu trūkums konkrētos infrastruktūras centros

Veselības aprūpes jautājumā lielākā uzmanība pievēršama Brenguļiem, kur nav pieejami medicīnas pakalpojumi. Sociālo pakalpojumu centrs varētu būt risinājums- dažādiem sadzīves pakalpojumiem. Sociālo pakalpojumu centri ir nepieciešami arī Trikātas un Kauguru pagastos.

Novada griezumā vairāk uzmanības jāpievērš darbam ar sociālā riska grupām un krīzes situāciju risināšanai.

2.3.3.3. Nepietiekama informācija par novadu un nepietiekami izmantoti novada pievilcības faktori

Liela loma novada pievilcības veidošanā ir domei kā novada pārvaldības komunikācijas stratēģijas veidotājai un realizētājai. Sekmīga uzņēmējdarbība un laba infrastruktūra būs sekmīgi, stimulējoši faktori, taču teritorijas mārketinga trūkums un iespēju nepilnīga izmantošana var būt nopietns apgrūtinājums visu veidu attīstības programmu realizēšanai – gan novada pārvaldībā, gan privātajā sektorā.

Stratēģijas izstrādes laikā ir izsludināts konkurss par Beverīnas novada ģērboņa izstrādi; priekšlikumu pieņemšana notika līdz 2011. gada 20. decembrim.

2.3.3.4. Nepietiekami izmantots sociālās infrastruktūras potenciāls

Esošā sociālā infrastruktūra: izglītības, kultūras un sporta objekti netiek pietiekami noslogota. Izstrādājot pasākumu programmas, it īpaši izglītībā – attīstot profesionālās ievirzes programmas, vasaras prakses, u.c., ir iespējams šo potenciālu izmantot daudz pilnīgāk; uzturēšanas izdevumi šais periodos tiks attaisnoti ar notiekošu darbību.

2.2.3.4. Prioritārie draudi

Informāciju par prioritārajiem draudiem iegūst, analizējot stipro pušu un draudu kvadrātus, proti, kas apdraud stipro pušu potenciālas izmantošanas iespējas.

2.3.4.1. Depopulācija kā drauds sociālajai infrastruktūrai un novada saimnieciskajai kapacitātei

Emigrācija un iedzīvotāju dabiskās kustības raksturs (mirstības pārsvars pār dzimstību) ir galvenais un prioritārais drauds novada labklājībai. Pastāv vairākas iedarbību grupas šī drauda ietekmes mazināšanai:

- radīt novadā apstākļus, kas sekmē dzimstību un emigrāciju padara nesaistošu,
- orientēties uz augstāku pakalpojumu kvalitāti mazākam iedzīvotāju skaitam,
- piesaistīt iedzīvotājus no citām teritorijām, orientējoties uz inteligenci un kvalificētu darbaspēku.

2.3.4.2. Lauksaimniecības zemju kvalitātes samazināšanās

Nelabvēlīgi darbojas divi faktori:

- lauksaimniecības zemju aizaugšana,
- meliorācijas sistēmu stāvokļa pasliktināšanās: nolietojšanās vai nepareizas ekspluatācijas rezultātā.

Ja pirmā faktora darbību lielā mērā nosaka vispārekononiskie faktori, tad meliorācijas sistēmu uzturēšanu kārtībā ir ieinteresēti paši lauksaimnieki. Ar teritorijas telpiskā plānojuma un saistošo noteikumu palīdzību iespējams iedarbināt administratīvos mehānismus, kas vietējā līmenī aktualizēs Ministru kabineta attiecīgu noteikumu prasības. Zemēs, kurās saimnieciska darbība nenotiek, meliorācijas sistēmu uzturēšana kārtībā varētu būt nopietns slogs to turētājiem; situācijai jāpieiet diferencēti un jāraugās, lai tiktu ievērots līdzsvars starp zemes īpašnieka iespējām un kopējām vajadzībām. Apzināti nepareiza ekspluatācija ir administratīvi apkarojama rīcība.

Mazāk auglīgās lauksaimniecības zemes, kuras kādu objektīvu iemeslu nevar tikt izmantotas pietiekami efektīvi, var tikt transformētas par meža zemēm, vienīgi teritorijas plānojumā norādāmas zemes, kuras drīkst apmežot bez papildus nosacījumiem.

2.3.4.3. Izglītības sistēmas infrastruktūras sabrukšana skolēnu trūkuma dēļ

Izglītības sistēmas infrastruktūras sabrukšana galvenokārt depopulācijas sekas, bet ne tikai. Ja izglītības sistēma nevar konkurēt ar citu, kas pie tam ir salīdzinoši ērti pieejama, tad būtiska daļa skolēnu un viņu vecāku var izmantot salīdzinoši ērti pieejamo izglītības iestādi. Līdz ar to ļoti nozīmīga ir esošā līmeņa nezaudēšana, un tālāk īpašu apstākļu un pakalpojumu piedāvājums.

Svarīgi ir nostiprināt skolu administratīvo kapacitāti, kam kā pozitīvas sekas ir labu mācībspēku piesaiste un noturēšana.

2.3.4.4. Pašvaldības finanšu sistēmas sagraušana nepārdomātas nodokļu politikas un līdzekļu sadales politikas dēļ

Apstākļi, kas reāli nav vietējās pārvaldības ietekmes sfērā. Sekas: sociālā pakalpojuma kvalitātes un kvantitātes samazināšanās, dzīvesvides degradācija, depopulācija.

Ļoti līdzīgi šim apstāklim var darboties arī direktīvi un voluntāri noteikta pakalpojumu groza struktūra, nosakot, kas “pienākas” – faktiski – kas nepienākas (!) iedzīvotājiem viņu dzīvesvietās atkarībā no apdzīvojuma centra ranga un neņemot vērā nekādus citus apstākļus.

2.3.4.5. Demogrāfiskās situācijas tālāka pasliktināšanās

Faktiski depopulācija kā drauds sociālajai infrastruktūrai un novada saimnieciskajai kapacitātei. Izglītības sistēmas infrastruktūras sabrukšana skolēnu trūkuma dēļ ir bīstamākais no iespējamajiem scenārijiem. Novadu masveidīgi pametot izglītotākajai iedzīvotāju daļai, kritīsies kapacitātes visās jomās, sākot ar pārvaldību un beidzot ar uzņēmējdarbību; process ļoti ātri var iegūt neatgriezenisku raksturu.

2.4. PRIORITĀRĀS INTEGRATĪVĀS PROBLĒMJOMAS

2.4.1. Problēmju identifikācija

Problēmju identifikācijas galvenais avots ir grupu intervijas, kas notika Brenguļos 2011.gada 23. martā. Atbilstoši galvenajām sabiedrības mērķgrupām (skat. III sadaļu), kas ir būtiskākie interesenti novada attīstības iespējā, tika izveidotas piecas interviju grupas. Darbs ar katru interviju grupu ilga apmēram vienu stundu. Šai laikā noskaidrojās attiecīgo grupu viedokļi par novada stāvokli, attīstību, tās problēmām un attīstības iespējām. Zemāk ir īss pārskats.

Analizējot šos viedokļus, kā arī SVID analīzes rezultātus un novada izpētes rezultātus, tika identificēta virkne integratīvo problēmju.

Ar integratīvo problēmju saprotama tāda problēma vai problēmu grupa, kas attiecas vienlaikus uz dažādām ilgtspējības dimensijām. Tas nozīmē, ka liekot uzsvāru uz risinājumiem šais problēmju jomās, vienlaikus panākam novada sociāli ekonomiskās attīstības stāvokļa uzlabošanu un drošāk varam spriest par uzlabošanās tendenci stabilitāti ilgākā posmā. Faktiski tas nozīmē, ka sekmējam novada ilgtspējīgu attīstību, ievērojot sabiedrības mērķgrupu vajadzības un sabalansējot tās ar novada rīcībā esošajiem resursiem, tai skaitā dabas resursiem.

Vadoties no attīstības plānošanas darba stratēģiskajām prioritātēm, tika atlasītas desmit problēmju jomas. Tas nenozīmē, ka citās jomās nevarētu notikt kādi attīstību veicinoši pasākumi, taču šīs jomas ir prioritāras attiecībā uz novada pārvaldības resursu (pirmām kārtām, finanšu un cilvēkresursu) iesaistīšanu.

2.4.1.1. Novada dome

- Ceļu tīkla stāvoklis un neatbilstība novada struktūrai.
- Nav izstrādāta komunālās saimniecības politika;
- Zemes izmantošana; graustu problēma.
- Policentrisms un tā saistība ar ceļiem.
- Valmieras tuvuma iespēju izmantošana un izglītības iestāžu iespējas saistībā ar to.
- Komunikācijas pilnveidošana ar iedzīvotājiem.

2.4.1.2. Komunālā saimniecība

- Ūdens un kanalizācijas tīklu nolietojums.
- Ūdens atdzelžošanas problēmas, it īpaši Trikātā.
- NAI pārbūve, samazinot jaudu:
  - TEP izstrāde (līdzšinējais nav akceptēts).
  - šķidro atkritumu pieņemšanas iespējas.
- pašvaldības ceļi:
  - vajag vismaz 40 – 50 tūkst. Ls katram pagastam,
  - vajag tehniku, ar ko kopt ceļus,
  - grāvju veidošana, sakārtošana.
- Siltumapgāde – aktuāla rekonstrukcija, katlu nomaiņa, dublēšana.
- Komunālās saimniecības SIA izveidošana:
  - dome deleģē funkciju izpildi,
  - tehnikas iegāde,
  - darbinieku piesaiste.

2.4.1.3. Uznēmēji

- Ceļu problēma: satiksme ar Valmieru (Trikāta), satiksme starp pagastu centriem, ceļu kopšana vasarā, tīrīšana un kaisīšana ziemā.
- Mūrmuižas ielas pagarinājums (kopējas intereses ar Valmieru); ES finansējuma iespējas.
- Ceļu remontu vietu prioritizēšana (ceļu stāvokļa karte); satiksme ar Trikātu.
- Cilvēkresursi
- Profesionāli prasmīgu/izglītotu cilvēku trūkums un vāja informācijas aprīte.
- Sadarbība ar skolām un skolniekiem, arī no pilsētas. Lauksaimniecības pulciņi.
- Komunikācija ar novadu – visumā sekmīga, bet lielas rezerves.
- Infrastruktūra un īpašumi
- Latvenergo: kvalitāte, agresīvas cenas, lēna reakcija. Problēmas līdzfinansējuma piesaistei, lai kaut ko uzlabotu.
- Adresācijas sistēmas sakārtošana.
- Īpašumu problēmas: zemes izmantošana ražošanai un grausti.
- Meliorācijas sistēmu uzturēšana.

2.4.1.4. Izglītība un kultūra

- Izglītības sistēma
  - neraksturīgās funkcijas bibliotēkām
  - mūžizglītības centri
  - atkarība no projektu finansējuma, kas ierobežo aktivitāšu ilgtspējību
  - izstrādāt izglītības piedāvājuma modeli, kas konkurē ar Valmieru
- Kultūras telpa
- Beverīna kā zīmols
  - informācija par kultūras vērtībām
  - veloceliņi un to drošība
  - tūrisma takas un ūdenstūrisms
  - kultūrsvētki; aktivitātes un to koordinācija

2.4.1.5. Sociālais sektors un NVO

- Darbaspēka un pabalstu problēma;
- Sadarbība:
  - ar kaimiņiem sociālās aprūpes jomā
  - ar pašvaldību transporta jomā.
- NVO: organizāciju un aktivitāšu atkarība no projektu finansējuma, piemēram, “Ģimenes šūpulis”.
- Bērnu brīvā laika mērķtiecīga organizēšana
- Veselības aprūpe: sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu nepietiekamība Brenguļos – centra būvniecība.
- Dārzkopības sabiedrības: to statusa maiņa un infrastruktūras problēmas.
- Sociālā drošības uzlabošana
- Draudzes viedoklis – NVO aktīvākai sadarbībai ar pašvaldībām.

2.4.1.6. Integratīvās problēmjas un no tām izrietošie teritorijas attīstības mērķi

Tabulās zemāk izmantoti attiecīgo problēmjas saīsināti apzīmējumi.

1. Ceļi un pagastu savstarpējā satiksme. **Csat.**
2. Novada komunikācijas stratēģija. Beverīnas vārds kā zīmols un tā attīstīšana. Vietējo zīmolu attīstīšana. **Kstrat.**
3. Komunālās saimniecības sakārtošana, tehniskās infrastruktūras uzlabošana un īpašumu apsaimniekošana; dārzkopība sabiedrību attīstības sakārtošana. **Tinfra.**
4. Uzņēmējdarbības un lauksaimniecības attīstības veicināšana. **UDV.**
5. Izglītības iespēju izmantošana cilvēku piesaistē novadam un uzņēmējdarbības nostiprināšanā. **Izgl.**
6. Vides apsaimniekošana, dārzkopības sabiedrību statuss. **VDStat.**
7. Sociālo pakalpojumu un iestāžu komplektēšana, attīstība un potenciāla izmantošana. **Skompl.**
8. Depopulācija Trikātā un novadā kopumā. **Tdep.**
9. Darbs ar sociālajām mērķa grupām, sociālā riska grupām. **DsocR.**
10. Ģeogrāfiskā stāvokļa sniegtās iespējas. **ĢStāv.**

2.4.2. Prioritāro integratīvo problēmjas analīze

2.4.2.1. Ceļi un pagastu savstarpējā satiksme

Vērtības. Pastāvošs ceļu tīkls. Nozīmīgas daļas ceļu posmu apmierinoša kvalitāte. Laba saistība ar infrastruktūras centriem ārpus novada.

Nodomi. Sasaitīt pagastu centrus un novada daļas, ceļu tīklu uzlabojot kvalitatīvi un kvantitatīvi.

Resursi politikas īstenošanai. Novada administratīvais resurss procesa iniciēšanai un vadībai. ES fondi, kas orientēti uz reģionu vietējo attīstību.

Instrumenti. Novada attīstības programma un teritorijas plānojums kā pamatojums. Novada ceļu attīstības programma kā tiešais instruments. Komunālā dienesta SIA vai cita organizācijas forma kā tiešais pasūtījuma izstrādātājs. Domes projektu daļa kā pieteikumu sagatavotājs.

Politikas principi. Nodrošināt novada teritorijas iespējami vienmērīgu attīstību, nepieļaut “nomaļu” veidošanos un depopulāciju novada dzīvojamajos centros, uzlabojot saistību šiem centriem savā starpā un ar ārējo pakalpojumu sniedzējiem.

Darbības virzieni. Plānot ceļu noteiktu posmu pārņemšanu pašvaldības rīcībā, kas ļautu piesaistīt līdzekļus šo ceļu uzlabošanai un apkopei. Strādāt ar iespējamiem finanšu piesaiste fondiem.

Indikatori

- Iedzīvotāju skaits apdzīvotās vietās.
- Skolēnu skaits mācību iestāžu indikatorklasēs (pirmā un pēdējā).
- Sociālās infrastruktūras iestāžu komplektācija.
- Satiksmes intensitāte būtiskajos ceļu posmos.

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Novada ceļu attīstības programma un tehniskais uzdevums ceļu rekonstrukcijas projektam: sagatavo komunālā dienesta speciālisti. Dokumentu iesniegšana satiksmes ministrijā: Domes attīstības nodaļa. Finansējuma pieteikumu izstrāde: Domes attīstības nodaļa. Pozitīva iznākuma gadījumā par tālāko procesu atbild pašvaldības iepirkuma komisija.

Komunikācija

Iekšējās komunikācijas nepieciešamību apzinās lielākā daļa sabiedrības mērķgrupu. Ārējā komunikācija: ar Satiksmes ministriju par attiecīgo ceļa posmu apsaimniekošanu (projekts). Ar iespējamiem finanšu donoriem ES (projekts), ar LR Finanšu ministriju līdzfinansējuma nepietiekamības gadījumā.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Uzraudzības elementi: atskaitīšanās par plānošanas un tehnisko dokumentu izstrādi (faktu), par dokumentu iesniegšanu un virzību satiksmes ministrijā. Atskaitīšanās par projektu realizāciju notiek finansētāju paredzētajā kārtībā.

2.4.2.2. Novada komunikācijas stratēģija. Beverīnas vārds kā zīmols un tā attīstīšana.

Vērtības. Beverīnas novada nosaukums, tā nozīme Latvijas vēsturē un literatūrā. Iedzīvotāju patriotisms un kopēja identitātes sajūta.

Nodomi. Stiprināt novada iekšējo un ārējo identitāti, izstrādājot novada simboliku (tai skaitā heraldisko) un leģendu, popularizējot novada zīmolu un pazīstamākos uzņēmumu zīmolus. Nostiprināt komunikāciju starp pagastiem un divvirzienu komunikāciju starp iedzīvotājiem un pārvaldību.

Resursi politikas īstenošanai. Novada un pagastu kultūrvēsturiskās tradīcijas, domes administratīvais resurss, aktīva sabiedrības līdzdalība procesā.

Instrumenti. Domes rīkoti publicitātes pasākumi un informatīvās kampaņas, dalība pasākumos ārpus novada, starptautiskā sadarbība ar līdzīgām teritorijām.

Politikas principi. Izcelt novada unikalitāti, veicināt atpazīstamību dažādos mērogos, stiprināt iedzīvotāju identitāti gan novada, gan pagastu mērogos.

Darbības virzieni. Konkursi, kopēji kultūras pasākumi novadā, dalība tūrisma un uzņēmējdarbības informācijas struktūrās.

Indikatori:

- Novada mājas lapas unikālo apmeklētāju skaits
- Beverīnas nosaukuma lietojuma biežums pazīstamākajos interneta portālos
- Valstu skaits, uz kurām produkciju eksportē novada ražotāji
- Pārvaldības komunikācija iedzīvotāju vērtējumā

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Par komunikācijas stratēģijas izstrādāšanu un realizēšanu visos posmos atbild novada dome. Ir noteikts speciālists, kura dienesta pienākumos ietilpst sabiedrisko attiecību jautājumi. Par pārvaldības-iedzīvotāju komunikāciju atbild dienesti, kam adresēti iesniegumi un/vai no kuriem tiek gaidīta informācija par struktūrvienības darbu.

Komunikācija

Novada iekšējā komunikācija: regulāra informācijas publicēšana, speciāli komunikācijai veltītas aktivitātes. Ārējā komunikācija: sadarbība ar mēdijiem, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijām.

Uzraudzības elementi

Pasākumu plāna izpildes kontrole.

2.4.2.3. Komunālās saimniecības sakārtošana, tehniskās infrastruktūras uzlabošana un īpašumu apsaimniekošana

Vērtības. Esošā infrastruktūra un informācija par to. Pieredzējuši speciālisti. Paveikti un sagatavošanā esoši ūdenssaimniecības sakārtošanas projekti. Plašā teritorijā sekmīgi funkcionējoša atkritumu savākšanas sistēma (ZAAO). Pašvaldībai piederoši nekustamie īpašumi. Teritoriju šķērso augstspiediena gāzes vads; iespēja saņemt gāzes apgādi.

Nodomi. Pēc iespējas visas apbūves teritorijas, it īpaši dzīvojamo apbūvi aptvert ar centralizētām ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmām. Visas kanalizācijas sistēmas apgādāt ar NAI, kur tās nav. Esošas NAI rekonstruēt, saskaņot to jaudu ar faktisko notekūdeņu daudzumu. Iekārtot šķidro atkritumu no individuālajām kanalizācijas iekārtām pieņemšanas vietas pie NAI. Ar atkritumu šķīrošanu aptvert visus ciemus. Sakārtot atkritumu saimniecību visās dārzkopības teritorijās. Gazificēt lielākās apdzīvotās vietas galvenokārt mājāsaimniecību apgādei.

Resursi politikas īstenošanai. Kvalificēti darbinieki komunālās saimniecības sektorā. Pašvaldības līdzfinansējums un ES līdzekļu piesaiste.

Instrumenti. Pašvaldības komunālās saimniecības organizācija, kooperācija ar uzņēmējiem, kuru rīcībā ir nepieciešamie tehniskie līdzekļi. Administratīvie instrumenti pārkāpumu gadījumiem. Pašvaldības nekustamo īpašumu apsaimniekošanas plāns.

Politikas principi. Orientēšanās uz vides sakārtošanu un pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanu. PPP principa maksimāli plaša izmantošana.

Darbības virzieni. Esošās infrastruktūru dokumentācijas sakārtošana, tehnisko sistēmu audits. Tehnisko un līdzekļu piesaistes projektu izstrādāšana un realizēšana. Informatīvās kampaņas. Partnerības darbs ar ZAAO.

Indikatori:

- Apbūves teritoriju daļa, kas aptverta ar ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumiem
- Iedzīvotāju daļa, kas nodrošināta ar ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumiem
- NAI darbības rādītāji
- Iedzīvotāju daļa, kas šķiro atkritumus
- Siltumapgādei piesaistīto telpu platības un siltumapgādes tarifi
- Gazificēto mājokļu skaits: balonu un vada gāzes izmantošana

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Domes attīstības komiteja par stratēģijas detalizēšanu un rīcību plānošanu, kā arī par finansējuma pieteikumiem. Budžeta komisija par līdzfinansējuma izdalīšanu. Komunālās saimniecības vadība un pagastu pārvaldes par operatīvo plānošanu, tehnisko projektu izstrādi un darbu veikšanu.

Komunikācija

Iedzīvotāju informēšana, iesniegumu pieņemšana un apstrāde. Sadarbība ar ZAAO un “Latvijas Gāzi”. Informatīvās kampaņas, it īpaši dārzkopības teritorijās.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Ūdens apgādes un kanalizācijas tīklu projekti. Atkritumu savākšanas un šķirošanas attīstības tehniskais plāns. Pašvaldības nekustamo īpašumu apsaimniekošanas plāns. Gazifikācijas plāns (kopā ar AS Latvijas Gāze”). Uzraudzība – pasākumu izpildes kontrole, indikatori.

2.4.2.4. Uzņēmējdarbības un lauksaimniecības attīstības veicināšana

Vērtības. Zemnieku un uzņēmēju kadru bāze. Labi iekoptas lauksaimniecības zemes, meliorētās teritorijas. Lauksaimnieciskās ražošanas bāze un tradīcijas. Labu tehniku nodrošinātas zemnieku saimniecības. Sakopta, pievilcīga dzīvesvide.

Nodomi. Panākt novada iespējami pilnīgu pašapgādi ar lauksaimniecības/pārtikas produktiem, izveidojot zemnieku un ražotāju kooperatīvās struktūras un vietējo tirgu. Aktīvi virzīt novada pazīstamos zīmolus mārketinga kampaņas ietvaros. Sniegt informatīvo atbalstu visu nozaru uzņēmējiem. Sekmēt energoapgādes un komunikāciju sistēmu pieejamību esošajās un perspektīvajās ražošanas teritorijās. Attīstīt attālinātās darba un uzņēmējdarbības formas. Šādi iespējams novadam piesaistīt kvalificētus, izglītotus un sociāli aktīvus cilvēkus: uzņēmējus, dažāda līmeņa vadītājus, IT speciālistus, plānotājus, projektētājus, u.c.

Resursi politikas īstenošanai. Pašvaldības administratīvais resurss, budžeta līdzfinansējums un ES līdzekļi.

Instrumenti. Publicitātes kampaņu izstrāde un novadīšana. Konsultācijas, labās prakses analīze un demonstrēšana. Komunikāciju un satiksmes infrastruktūru attīstīšana.

Politikas principi. Demonstrēt kooperatīvā saimniekošanas veida konkurētspēju un citas priekšrocības. Sekmēt lauksaimnieku lokālpatriotismu.

Darbības virzieni. Novada zemnieku kooperatīvo sadarbības formu attīstīšana un labās prakses piemēru popularizēšana. Dalība ārpus novada publicitātes kampaņās (prese, izstādes, u.tml.). Komunikāciju un satiksmes infrastruktūru attīstīšana. Informācija lielajiem darba devējiem ārpus novada; attālinātā darba priekšrocību propaganda.

Indikatori:

- Sējplatības
- Nozares bruto ieņēmumi
- Tirgum strādājošo lauksaimnieku daļa. Kooperatīvos iesaistīto lauksaimnieku daļa.
- Novada tirgus nodrošinātība ar pašu ražoto produkciju

Pārvaldības cikla nodrošinājums Atbildības sadale

Domes attīstības nodaļa un sabiedrisko attiecību speciālists. Uzņēmēju organizācijas kā informācijas sniedzēji.

Komunikācija

Izriet no instrumentiem, politikas principiem un darbības virzieniem.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Publicitātes materiāli. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.5. Izglītības infrastruktūras iespēju izmantošana cilvēku piesaistē novadam un uzņēmējdarbības nostiprināšanā

Vērtības. Izglītības infrastruktūra, kuru iespējams izmantot profesionālās ievirzes izglītošanai amatos un dažādās uzņēmējdarbības jomās. Pārvaldības un izglītības iestāžu vadības izpratne par problēmu.

Nodomi. Izmantojot dažādus finansējuma avotus izstrādā vairākas profesionālās ievirzes programmas izglītojot jauniešus un pieaugušos dažādu amatu pamatu apguvi novada skolās. Atbalstīt jauniešus, kas apgūst dažādas uzņēmējdarbības jomas.

Resursi politikas īstenošanai. Izglītības iestāžu darbinieku intelektuālais kapitāls, apmaksāts ar budžeta un piesaistītajiem ES līdzekļiem. Telpu, zemju resursi: iespēja izmantot pašvaldības nekustamos īpašumus kā mācību bāzes.

Instrumenti. Izglītības iestāžu izstrādātās profesionālās ievirzes programmas. Materiāli tehniskās bāzes attīstīšana un profilēšana.

Politikas principi. Vietējos izglītības infrastruktūras pakalpojumus padarīt pievilcīgus arī potenciāliem izmantotājiem ārpus novada. Profesionālās ievirzes programmas atbilst darba tirgus un novada specifikai.

Darbības virzieni. Skolās ieviest profesionālās ievirzes programmas. Virzieni: lauksaimniecība, amatniecība, pārtikas rūpniecība, lauku tūrisms; uzņēmējdarbības vadība. Publicitātes kampaņas, galvenokārt Valmierā. Maksimāla izglītības infrastruktūras resursu izmantošana.

Indikatori:

- Papildizglītības dažādu formu izmantotāju skaits;
- izmantotāju skaits, kas iebrauc novadā no citurienes.

Pārvaldības cikla nodrošinājums Atbildības sadale

Domes vadība atbild par programmu kopumā, kopā ar uzņēmēju organizācijām – par izglītības vadības konsultēšanu. Izglītības iestāžu vadītāji – par konkrēto programmu

izstrādāšanu. Domes attīstības nodaļa – par līdzekļu piesaistes projektu izstrādei. Sabiedrisko attiecību speciālists – par informācijas kampaņām.

Komunikācija

Ar zemnieku saimniecībām, viesu namiem un ražotājiem – par attiecīgo speciālistu nepieciešamību un iespējamām prakses vietām. Informācijas kampaņas novadā un Valmierā. Sekmju demonstrējumi atbilstoša profila forumos.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Mācību iestāžu attīstības plāni. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.6. Vides apsaimniekošana, dārzkopības sabiedrību statuss

Vērtības. Novada ainava, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Novada teritorijā praktiski nav piesārņojošas ražošanas ar grūti risināmām vides problēmām.

Nodomi. Ierobežot jaunu būvniecību dārzkopības teritorijās. Izkopt novada ainaviski vērtīgās teritorijas un ainavu, kas saistīta ar ainavu skatu punktiem. Apdzīvojuma centru parku un apstādījumu sakopšana saskaņā ar izstrādātu plānu.

Resursi politikas īstenošanai.

Instrumenti. Novada teritorijas plānojums un tā uzraudzības instrumenti. Novada ainavu apsaimniekošanas un centru apzaļumošanas plāni. Ainavu dārznieks. Norādījumi būvvaldei attiecībā uz teritorijas plānojuma uzraudzību. Administratīvie instrumenti, teritorijas uzraudzība – novada kārtības policija, brīvprātīgie. Talkas.

Politikas principi. Sakārtotas novada dzīvojamo centru publiskās un privātās teritorijas kā novada vizītkarte.

Darbības virzieni. Novadu centru apstādījumu un parku uzturēšana. Jaunas apbūves reglamentēšana un ierobežošana dārzkopības sabiedrībās, atkritumu savākšanas sistēmas uzlabošana tajās, uzraudzība pār līgumu slēgšanu ar atkritumu apsaimniekotāju.

Indikatori:

- Publisko parku, apstādījumu un ainavas kopšanai izlietotie līdzekļi. Faktiski uzturēto teritoriju platība.
- Līgumu skaits ar atkritumu apsaimniekotāju dārzkopības sabiedrībās, to daļa no kopējā dārzu īpašnieku skaita.

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Par ainavu teritorijām un apzaļumošanas plāniem – attīstības plānošanas nodaļa, teritorijas plānotājs, ainavu dārznieks. Par būvniecības uzraudzību – būvvalde. Par vides tīrību – pašvaldības policija, kopā ar talku organizēšanu – brīvprātīgo kustība, NVO.

Komunikācija

Ar sabiedrību – par talkām un teritorijas uzraudzības brīvprātīgajām darbības formām. Priekšlikumi centru apstādījumiem un to kopšanu. Informatīvas kampaņas par vides tīrības uzturēšanas vajadzību, iespējām, mehānismiem un sekām pārkāpumu gadījumos. Ar dārzkopības kooperatīvu īpašniekiem – par līgumu slēgšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, par piegulošo teritoriju uzraudzību. Ar ZAAO – par dārzu teritoriju atkritumu savākšanas

sistēmas uzturēšanu un attīstību. Ar Dabas aizsardzības pārvaldi – par darbībām Gaujas NP un “Ziemeļgaujas” teritorijās.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Ainavu plāni, centru apzaļumošanas plāni. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.7. Sociālo pakalpojumu un iestāžu komplektēšana, attīstība un potenciāla izmantošana

Vērtības. Pilns sociālās infrastruktūras iestāžu un pakalpojumu komplekts lielākajā daļā novada teritorijas. Pieredzējuši speciālisti, materiāli tehniskā bāze. Iespējas jaunu pakalpojumu izvietojumam.

Nodomi. Izveidot Brenguļos sociālo pakalpojumu centru primārās veselības aprūpes nodrošināšanai, ierīkot zobārstniecības kabinetu, dažādu sadzīves pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, īpaši sociāli atbalstāmajām grupām.

Resursi politikas īstenošanai. Pašvaldības telpu un finanšu resursi, ES līdzekļu piesaistīšana. Privātā sektora līdzdalība.

Instrumenti. Pašvaldības nekustamo īpašumu apsaimniekošana, PPP izmantošana.

Politikas principi. Nodrošināt sociālo pamatpakalpojumu pieejamību visiem novada iedzīvotājiem. Nepieciešamības gadījumā sniegt sociālo palīdzību, organizējot to caur NVO un brīvprātīgo darbu.

Darbības virzieni. Pilnas pakalpojumu infrastruktūras izvietojuma Brenguļos. Mūrmuižā un Trikātā – izvērtēt jaunu pakalpojumu nepieciešamību.

Indikatori:

- Iedzīvotāju cikliskā migrācija ārpus novada pēc noteiktiem pakalpojumiem.
- Iedzīvotāju apmierinātība ar pieejamo pakalpojumu spektru un kvalitāti.

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Par vietu un telpu izvēli: atbildīgais par pašvaldības nekustamajiem īpašumiem. Par projektu izstrādi un ārējo līdzekļu piesaisti: attīstības nodaļa.

Komunikācija

Ar personām un uzņēmējiem, kas sniedz pakalpojumus: prasības, noteikumi, priekšrocības. Iedzīvotāju informēšana par pakalpojumu pieejamību. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.8. Depopulācija novadā kopumā

Vērtības. Iedzīvotāju un pārvaldes izpratne par problēmas nopietnību un par instrumentiem, kas aktivizējami problēmas risināšanai. Spēja un iespēja attīstībai maksimāli izmantot esošos resursus.

Nodomi. Apturēt iedzīvotāju skaita samazināšanos Trikātas pagastā un novadā kopumā.

Resursi politikas īstenošanai. Pašvaldības un uzņēmēju kopīgie resursi darba vietu radīšanai un nodarbinātības veicināšanai. ES finansēto nodarbinātības programmu līdzekļi. Attīstīta infrastruktūra.

Instrumenti. Attīstīta infrastruktūra, ērta uzņēmējdarbības vide.

Politikas principi. Padarīt novadu pievilcīgu iedzīvotājiem (emigrācijas mazināšana, dzimstības veicināšana), un potenciāliem iebraucējiem.

Darbības virzieni. Infrastruktūru, pirmām kārtām ceļu sakārtošana. Ilgstošs darbs ar uzņēmējiem, lai pārliecinātu viņus par attālinātās darbības iespējām un priekšrocībām. Lauksaimniecības un ražošanas aktivizēšana. Atbalsts ģimenēm ar bērniem.

Indikatori:

- Iedzīvotāju skaits novadā un pagastos
- Iedzīvotāju dzimuma-vecuma sastāvs
- Iedzīvotāju dabiskā un mehāniskā kustība

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Dome un deputāti kopumā; par konkrētajām rīcībām – attiecīgo jomu vadošie speciālisti: komunālais dienests, attīstības nodaļa, sabiedrisko attiecību speciālists.

Komunikācija

Novada sekmīga komunikācijas stratēģija kopumā ir būtiska šīs problēmjomas risināšanas sekmju komponente.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.9. Darbs ar sociālajām mērķa grupām, sociālā riska grupām

Vērtības. Izglītības un kultūras infrastruktūras potenciāls.

Nodomi. Panākt, lai visi darbaspējīgie iedzīvotāji būtu iesaistīti ekonomiskās aktivitātēs, bērnu un pusaudžu brīvais laiks būtu aizpildīts ar derīgām un viņiem interesantām nodarbēm, bet aprūpi saņemtu visi tie, kam tā ir vajadzīga.

Resursi politikas īstenošanai. Izglītības un kultūras infrastruktūras iespējas, sociālās aprūpes un bāriņtiesas darbības aktivizēšana. Domes budžeta līdzekļi, telpas.

Instrumenti. Sabiedrisko darbu fonds un sabiedrisko darbu plāna izstrāde, pašvaldības sociālā dienesta un bāriņtiesas darbība, pašvaldības policija. Partnerība ar NVO un uzņēmējiem.

Politikas principi. Darba spējīgajiem pabalstu ir jānopelna, strādājot sabiedriski vajadzīgos darbos. Pabalsti pienākas tikai tiem, kuri nespēj strādāt un kuru ienākumi nav pietiekami pamatvajadzību nodrošināšanai; pabalsti tiek izsniegti galvenokārt sociālā pakalpojuma veidā. Piedāvāt dažādas brīvā laika pavadīšanas nodarbības(māksla, kultūra, sports, izglītība, dažādas amatu prasmes). Novada jauniešu politikas sastāvdaļa ir tādu nodarbjū plāna izstrāde, kas interesē pirmām kārtām pašus jauniešus.

Darbības virzieni. Sabiedrisko darbu fonda izveidošana un nepieciešamā materiāli tehniskā nodrošinājuma iegāde. Sadarbība ar NVO un uzņēmējiem, kas var nodrošināt sociālo pakalpojumu sniegšanu. Darbs ar sociālo riska grupu ģimenēm.

Indikatori:

- Sabiedrisko darbu darītāju skaits un kopējais nostrādāto stundu skaits
- Ārpuskolas aktivitāšu dalībnieku skaits
- Likumpārskāpumu skaits, tai skaitā no mazgadīgajiem.

Pārvaldības cikla nodrošinājums Atbildības sadale

Sabiedrisko darbu fonda izveide ir komunālā dienesta un finanšu komitejas kompetencē. Par sociālo palīdzību un sociālo darbu un to organizēšanu, NVO, uzņēmēju iesaistīšanu un darbu ar bērnu vecākiem atbild sociālā nodaļa un bāriņtiesa. Izglītības un kultūras iestādes atbild par iespējām bērnu un jauniešu iesaistīšanai..

Komunikācija

Ļoti daudzveidīga komunikācija visos posmos. Organizatoriskajā daļā – starp pašvaldības dienestiem, nevalstiskajām organizācijām un uzņēmējiem par pakalpojumu sniegšanas iespējām, formu, apjomiem, finansēšanu un tās kārtību. Izpildes daļā – pastāvīgs darbs ar sociālo riska grupu ģimenēm, krīzes situāciju risināšana. Sociāli izslēgto grupu socializēšana – pakalpojumu piegāde, palīdzība kultūras un izklaides pasākumu pieejamībā.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Sabiedrisko darbu fonda nolikums un darba plāns. Regulāri (ikgadēji) pārskati par sociālo riska grupu un sociāli izslēgto personu statistiku un par darbu ar viņiem. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

2.4.2.10. Ģeogrāfiskā stāvokļa sniegtās iespējas

Vērtības. Valmieras tuvums, izvietojums pie labiem satiksmes ceļiem, Gauja, reljefs.

Nodomi. Piesaistīt blakus teritoriju, it īpaši Valmieras iedzīvotājus novada ekonomikas attīstīšanā gan tieši (ar kadru palīdzību), gan pastarpināti (ar patēriņa palīdzību).

Resursi politikas īstenošanai. Teritorija kā resurss. Budžeta un piesaistītie finanšu resursi publicitātes kampaņām un IT infrastruktūras attīstīšanai.

Instrumenti. Informatīvās kampaņas, darbs ar uzņēmējiem par attālinātās nodarbinātības iespējām un priekšrocībām. Infrastruktūra un dabas vide kā novada atraktīvie elementi. Teritorijas plānojums: iespējas būvniecībai ar satiksmi un citām tehniskajām infrastruktūrām nodrošinātā teritorijā.

Politikas principi. Cilvēkiem no ārienes Beverīnas novadā ir daudz iespēju un priekšrocību, salīdzinot ar citām teritorijām.

Darbības virzieni. Pietiekami daudz apbūves zemju novada apdzīvotības centros. Iespējas attīstīt lauku saimniecību tipa apbūvi. Ērta satiksme ar darba vietām pilsētā. Nodrošināšana ar informācijas komunikācijām, kas ļauj intelektuālā darba darītājiem (konsultantiem, plānotājiem, arhitektiem, pētniekiem, IT speciālistiem un citiem, kam darba specifika neprasa pastāvīgu tiešu saskarsmi ar darba kolēģiem vai pakalpojumu/produktu saņēmējiem) strādāt dzīves vietā.

Indikatori:

- Iedzīvotāju mehāniskā kustība
- Mazumtirdzniecības apgrozījums novadā
- Izsniegto būvatļauju skaits un to saņēmēju piesaistes raksturojums

- Satiksmes intensitāte uz vietējiem ceļiem

Pārvaldības cikla nodrošinājums

Atbildības sadale

Atbild galvenokārt novada attīstības nodaļa un sabiedrisko attiecību speciālists.

Komunikācija

Publicitātes kampaņas, sadarbība ar lielajiem darba devējiem ārpus novada – IT uzņēmumi, VAS “Latvijas Valsts meži”, u.c. Sadarbība ar IT pakalpojumu sniedzējiem.

Dokumentācija un uzraudzības elementi

Teritorijas plānojums. Teritorijas “internetizācijas” plāns. Uzraudzības ziņojums – par konkrēto rīcību, pasākumu izpildi.

III. NOVADA TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS

3.1. BEVERĪNAS NOVADS LATVIJĀ; GALVENĀS ĀRĒJĀS IETEKMES

Apskatot Beverīnas novadu valsts kopējā kontekstā (1.att.), redzams, ka visizteiktākās ārējās ietekmes novadam ir saistītas ar Valmieras pilsētu: novads tai cieši piekļaujas un pilnībā ietilpst Valmieras tuvējās ietekmes zonā, kas šāda lieluma reģionālam centram vērtējama apmēram 30 km diametrā. Tuvējās ietekmes zona nozīmē galvenokārt apstākli, ka šīs teritorijas iedzīvotāji ikdienā bez sevišķiem apgrūtinājumiem var izmantot šī infrastruktūras centra pakalpojumus un tajā esošās darba vietas. No otras puses, attiecīgā centra iedzīvotājiem ir ērti apmeklēt šai zonā esošās rekreācijas teritorijas un citus objektus (un zonas platība ir pietiekama viņu vajadzību apmierināšanai), viņiem tur pieder lielāks skaits nekustamo īpašumu.

Valmieras ietekmes ir konstatētas arī plānošanas semināros un tās ietvertas SVID analīzē un citos stratēģijas elementos.

Citu tuvāko attīstības centru (Cēsis, Smiltene) ietekme pastāv, bet tā ir maznozīmīga. Izņēmums ir Smiltene, uz kuru iepriekš teiktais gan attiecas sociālekonomiskā ziņā, taču ir novērojamas ievērojamas ietekmes dabas vidē, notiekot pilsētas radītā piesārņojuma pārnesei pa Abulu Gaujas virzienā.

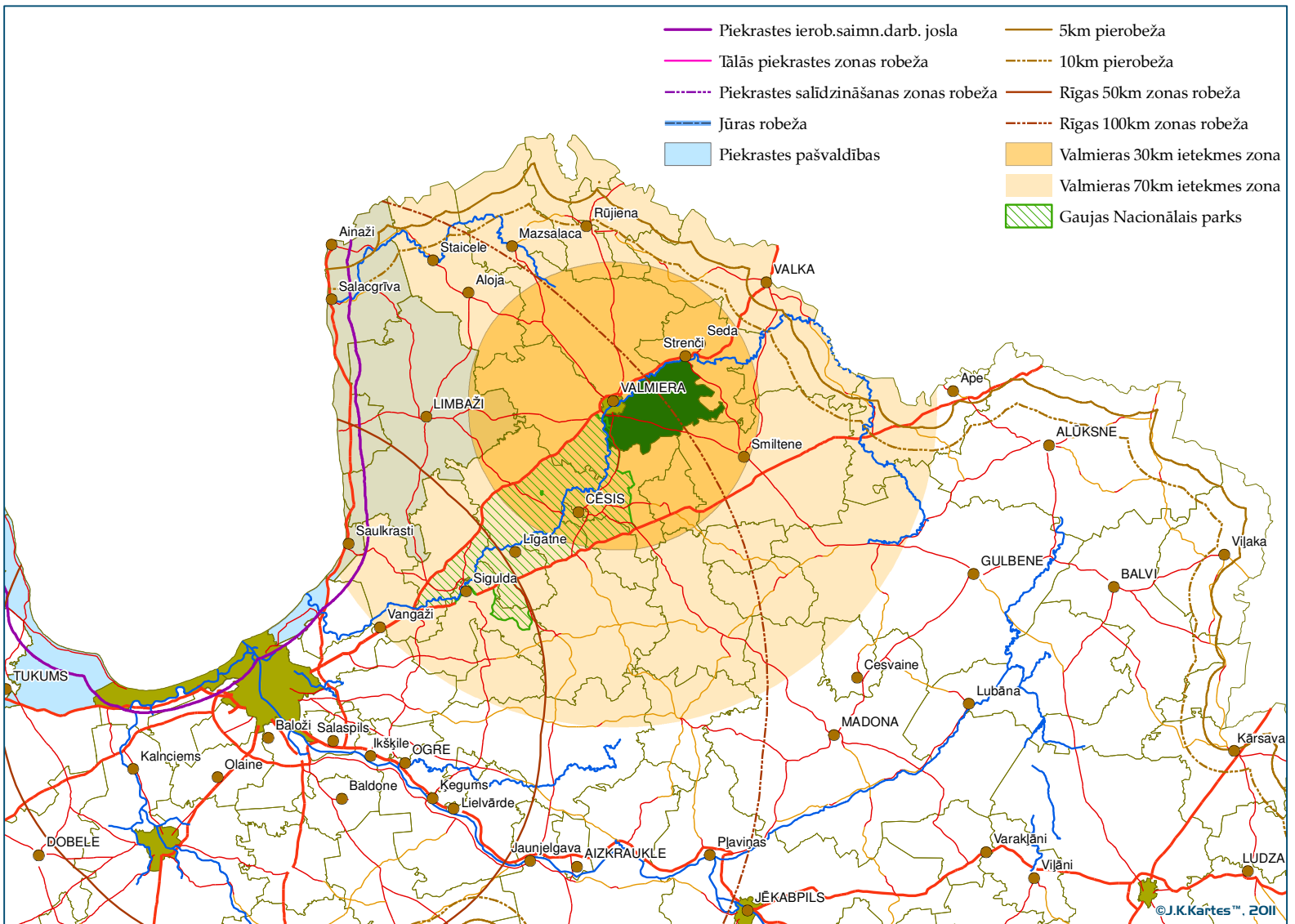
Rīgas ietekme ir nenozīmīga: novads atrodas uz Rīgas tālās (100 km) ietekmes zonas robežas. Tālā ietekmes zona nozīmē, ka tikai atsevišķos gadījumos cilvēki dodas uz attiecīgo centru ikdienā, gandrīz vienīgi darba nolūkos, retāk – mācībās. Pēdējā gadījumā tomēr cilvēki cenšas problēmu risināt, izmantojot mācību iestāžu dienesta viesnīcas Citi šī centra pakalpojumi tiek izmantoti reti (retāk nekā reizi nedēļā) un neregulāri. Arī iebraucēji no šī centra novadā nokļūst tikai gadījuma pēc, viņu nekustamie īpašumi atrodami vien nenozīmīgā skaitā.

Citas ārējās ietekmes saistītas ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju daļu (Gaujas Nacionālais parks, aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja”) atrašanos novada teritorijā. Ārējās ietekmes šeit traktējamas tādā veidā, ka šais teritorijās darbības kārtību nosaka īpaši normatīvie akti un tās ir ārpus novada teritorijas izvietotas administrācijas – Dabas aizsardzības pārvaldes zināmā kontrolē.

Vēl ārējo ietekmju vidū tai izpratnē, ka novada teritorijas ietvaros notiekošas darbības tikai ierobežoti ir pakļautas novada pārvaldei, nosacīti var pieskaitīt autotransporta kustību pa maģistrāli Valmiera-Smiltene P18 un pa Rīgas-Valkas dzelzceļa līniju.

Divas daudzās teritorijās būtiskas ietekmes novadu neskar: valsts robežas radītās un ar jūras piekrasti saistītās: novads atrodas vairākus desmitus kilometrus kā no vienas, tā no otras.

1.att. Beverīnas novads: galvenās ārējās ietekmes.

3.2. NOVADA VIETA UN FUNKCIJAS VIDZEMES REĢIONĀ

Šeit parādītas tās nostādnes, kas ir attiecināmas vai saistošas Beverīnas novadam Vidzemes reģiona teritorijas plānojuma kontekstā. Reģiona telpiskās struktūras un perspektīvu aprakstā minēti tie elementi, kas norāda uz Beverīnas novada vietu reģiona telpiskajā kompozīcijā.

3.2.1. Reģiona infrastruktūras centru izvēles īss pamatojums

Novada nozīmes centri ir noteikti Vidzemes plānošanas reģiona telpiskās attīstības pamatnostādnēs.

Lai noteiktu vietējas nozīmes centrus, vispirms bija jāizvēlas to noteikšanas kritēriji un pēc tam jāizpēta atbilstošā apdzīvoto vietu kopa. Reģiona plānojums nenosaka **vietējas** nozīmes centrus, uzskatot, ka vietējo pašvaldību plānošanas dokumentos to noteikšana būs efektīvāka.

Nosakot vietējas nozīmes centru noteikšanas kritērijus, tika meklēti tie pakalpojumu veidi, kas ir uzskatāmi par ikdienas pakalpojumiem:

- valsts un pašvaldības pakalpojumi,
- pamatskolas esamība,
- bibliotēkas esamība,
- publiskā interneta pieejamība,
- pārtikas un rūpniecības preču tirdzniecība,
- sabiedriskā transporta pieejamība,
- pasta pakalpojumi,
- sociālās aprūpes dienesta esamība,
- primārās veselības aprūpes iestāžu esamība.

Kā viens no galvenajiem kritērijiem noteikts – iedzīvotāju skaits apkalpes teritorijā – ne mazāks par 500. Papildus kritērijs noteikts – melnā seguma ceļa savienojums ar pilsētām vai reģionālas, nacionālas nozīmes autoceļu.

3.2.2. Reģiona telpiskās attīstības perspektīvas

Beverīnas novads ietilpst lauksaimniecības zemju areālā.

3.2.2.1. Lauksaimniecības zemju teritorijas

Definīcija

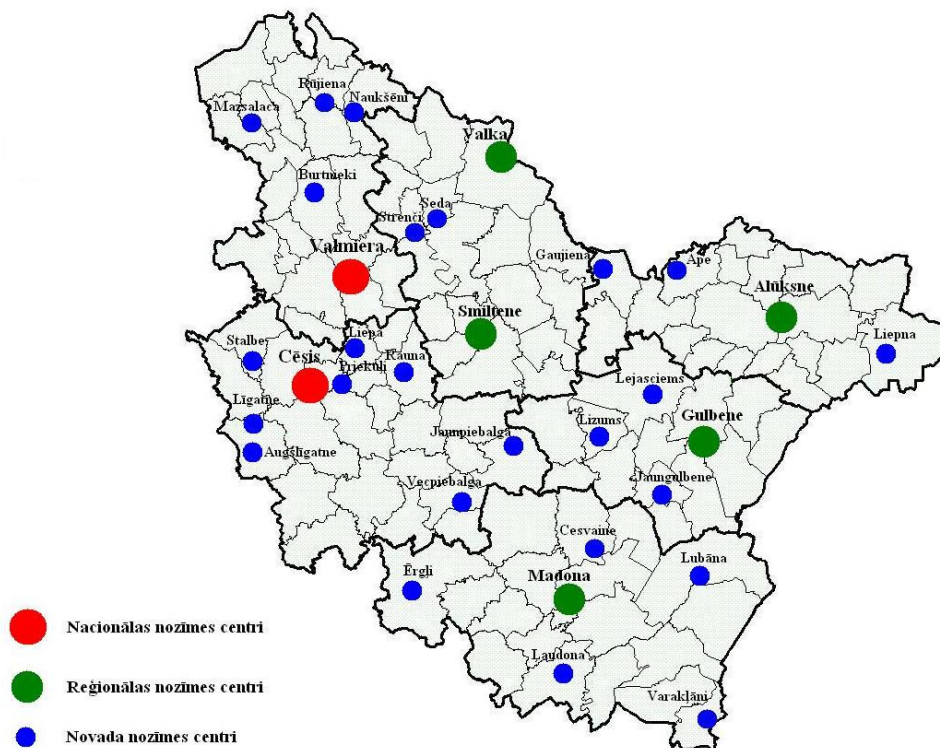
Reģiona nozīmes lauksaimniecības zemju areāli – teritorijas, kurās ir potenciāls konkurētspējīgai lauksaimniecībai un lauksaimniecība tiek noteikta kā prioritāte, to saglabājot, attīstot un atbalstot.

Kritēriji

- relatīvi augsta zemes vērtība ar Nacionālas un rajona nozīmes lauksaimniecības teritoriju īpatsvaru,
- lielākās vienlaidus lauksaimniecības zemju platības,
- mazākais lauksaimniecībā neizmantoto zemju īpatsvars,
- veikta zemju ielabošana (meliorēšana, kalļošana),
- nav/maz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju.
-

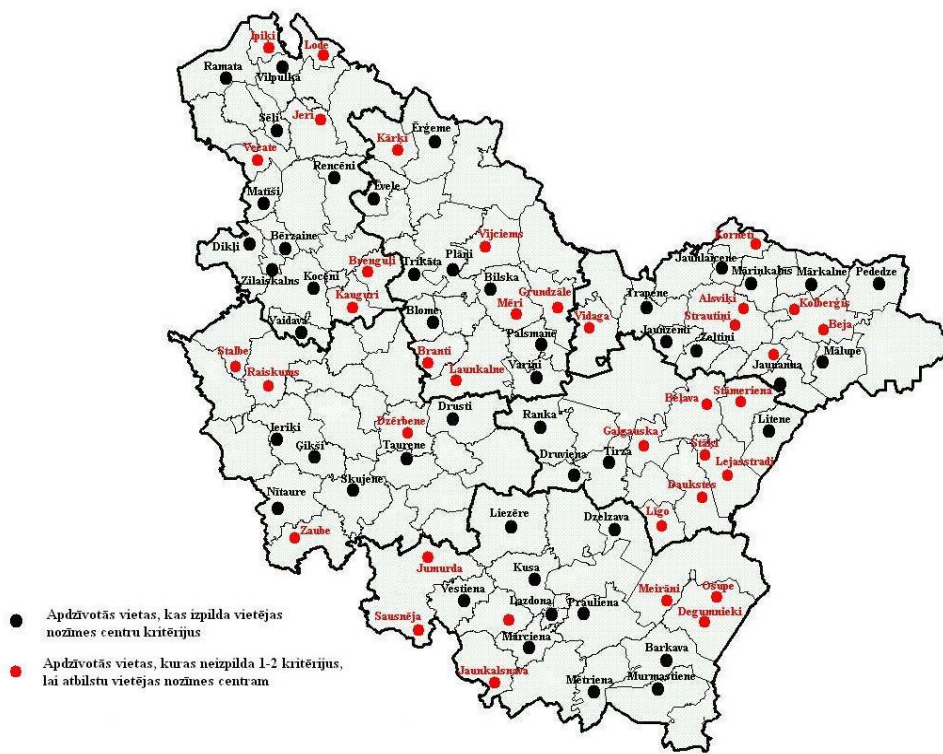
Iedalījums

Teritorija starp Gauju un Vidzemes šoseju Līgatnes, Priekuļu, **Trikātas** un Smiltenes pagastos.

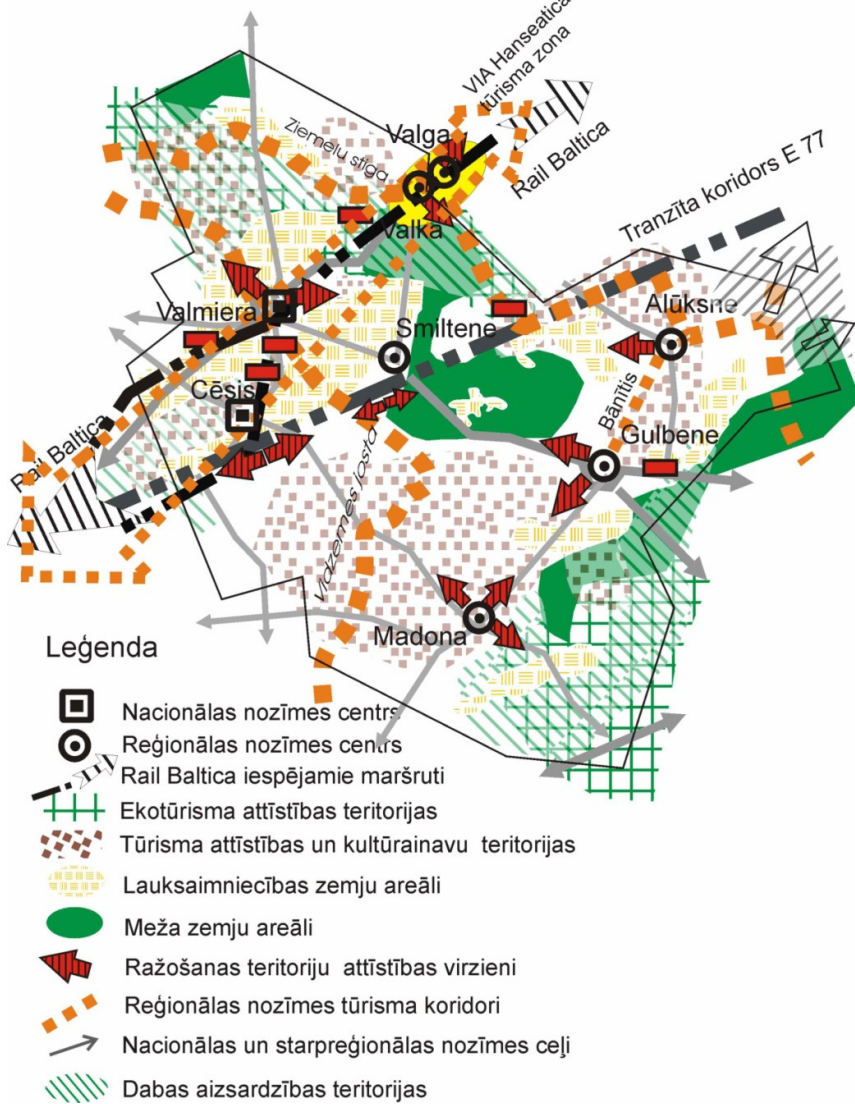
2.att. Attīstības centri Vidzemes reģionā¹

¹ 2.-9. attēls no Vidzemes reģiona teritorijas plānojuma

3.att. Vietējas nozīmes centri Vidzemes reģionā.

Vēlamās telpiskās struktūras vīzija

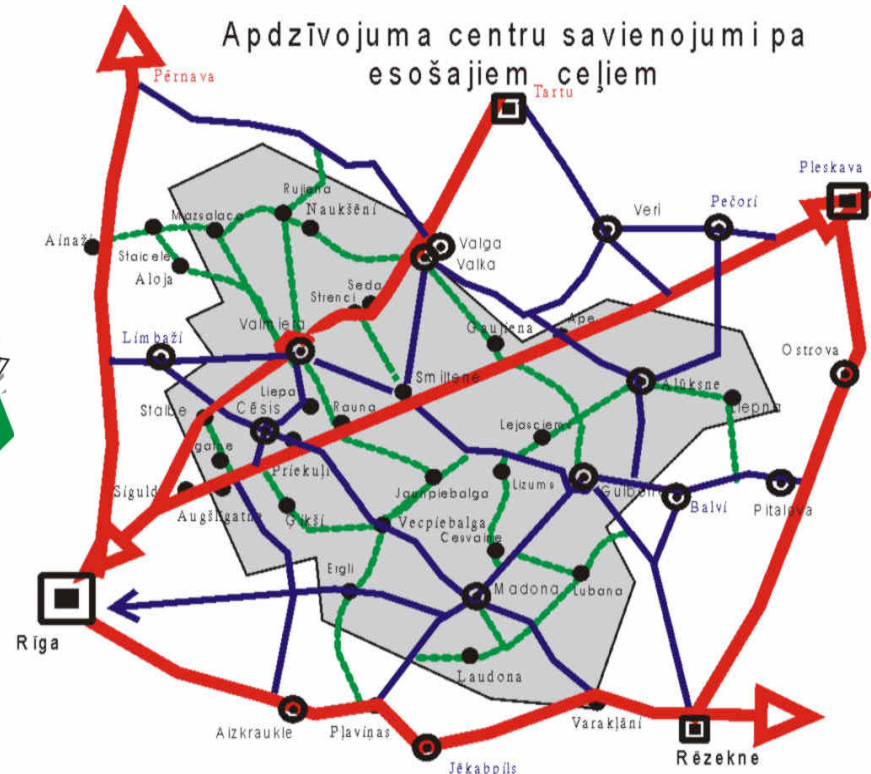

Legenda

- Nacionālas nozīmes centrs
- Reģionālas nozīmes centrs
- Rail Baltica iespējamie maršruti
- Ekotūrisma attīstības teritorijas
- Tūrisma attīstības un kultūrainavu teritorijas
- Lauksaimniecības zemju areāli
- Meža zemju areāli
- Ražošanas teritoriju attīstības virzieni
- Reģionālas nozīmes tūrisma koridori
- Nacionālas un starpreģionālas nozīmes ceļi
- Dabas aizsardzības teritorijas

4.att. Vēlamās telpiskās struktūras vīzija

Apdzīvotuma centru savienojumi pa esošajiem ceļiem

Legenda

- I pakāpes savienojums - Nacionālas nozīmes centru savienojums, sakari ar ārzemēm
- II pakāpes savienojumi - NNC un RC savienojumi; RC savstarpējā sasaiste RC savienojumi ar I pakāpes savienojumiem
- III pakāpes savienojums - RC un NC savienojums; NC savstarpējā sasaiste; NC savienojumi ar I un II pakāpes savienojumiem
- Nacionālas nozīmes centrs (NNC)
- Reģionālas nozīmes centrs (RC)
- Novada nozīmes centri (NC)
- Reģiona robeža

5.att. Esošo apdzīvotuma centru autoceļu savienojums

Mērķi un rīcības

Ilgtermiņa mērķis

Nodrošināt lauksaimniecības attīstību un intensīvu lauksaimniecības zemju izmantošanu.

Vidēja termiņa mērķi:

Intensīvās lauksaimniecības attīstība

Rīcības:

- attīstīt intensīvo lauksaimniecību teritorijās, kuras ir valsts nozīmes LIZ un rajonu plānojumos noteiktas kā rajonu nozīmes LIZ,
- nepieļaut valsts nozīmes LIZ un rajonu nozīmes LIZ transformēšanu citos zemes lietojuma veidos – apmežošana (jebkurš apmežošanas priekšlikums rūpīgi jāapsver teritorijas plānojuma ietvaros) un transformācija apbūvei,
- jāsekmē esošo un jaunu lauksaimniecības uzņēmumu izveidošana un darbība, veidojot produktīvas un tehnoloģiski modernas saimniecības,
- ar lauksaimniecības produkcijas pārstrādi saistītie uzņēmumi jāizvieto reģionālā līmeņa infrastruktūras tuvumā un teritorijās, kurās agrāk bijuši nozīmīgi lauksaimniecības produkcijas ražošanas uzņēmumi vai objekti.

3.2.2.2. Ainaviski nozīmīgās teritorijas

Definīcija

Teritorijas plānojums izdala reģiona nozīmes ainaviskās teritorijas kā areālus, ko raksturo augsta estētiskā un kultūrvēsturiskā kvalitāte.

Kritēriji

- vizuālais kopskats un estētiskā vērtība,
- pieejamība un saskatāmība,
- tradicionālā / vēsturiskā apbūve,
- kultūrvēsturiskais mantojums,
- tūrisma un rekreācijas potenciāls,
- pašreizējā apmeklētība.

Iedalījums

- Straupe – Cēsis – Valmiera – Rauna,
- Trikātas** un Smiltenes apkārtnē,

Mērķi un rīcības

Ilgtermiņa mērķis

Saglabāt un nostiprināt Vidzemes ainavas daudzveidību un savdabību.

Vidēja termiņa mērķi:

1. Saglabāt un palielināt ainavas telpisko nozīmi

Rīcības:

- īstenot saskaņotu zemes izmantošanas politiku, lai reģiona ainaviskās vērtības netiktu degradētas tuvredzīgu un neapdomātu aktivitāšu dēļ,
- tradicionālā zemes izmantošanas veida un saimnieciskās darbības turpināšana, jaunajām tehnoloģijām nenonākot pretrunā ar ainaviskajām vērtībām,

- uzņēmējdarbības un tūrisma pakalpojumu infrastruktūras attīstība saistībā ar ainavu telpas kvalitātes palielināšanu,
- ainavas uzturēšana un kopšana, saglabājot reljefu, attīstot tā atsevišķos elementus,
- jaunu ainavu veidošana nesakoptās, pamestās un degradētās teritorijās.

2. Saglabāt kultūrvēsturisko ainavu un tradicionālo apdzīvojuma struktūru

Rīcības:

- saglabāt un attīstīt Vidzemei tradicionālās apbūves raksturu, viensētas un to grupas, raksturīgo formu, siluetu un mērogu, estētiskās vērtības, būvniecības tradīcijas,
- saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu un sekmēt tradīciju izkopšanu un pārmantojamību,
- uzlabot esošās kultūrainavas kvalitāti, veidojot jaunus, ainavā integrētus mākslīgās ainavas elementus,
- attīstīt un sakārtot pamata un sociālo infrastruktūru,

Ilgtermiņa mērķis vietējas nozīmes centriem

- Nodrošināt lauku apdzīvojuma saglabāšanu un identitāti, pamata pakalpojumu pieejamību un vides sakoptību.
- Vietējās nozīmes centri nodrošina vietējas pašvaldības iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Vietējās nozīmes centrus nosaka vietējo pašvaldību plānojumos.

Vidēja termiņa mērķis vietējas nozīmes centriem

Jāizmanto šo centru novietojums un kultūrvēsturiskā mantojuma potenciāls, specializējoties attīstībā gan kā lauku teritoriju atbalsta centriem, gan kā pakalpojumu centriem transporta koridoros, gan kā tūrisma vai konkrēta uzņēmējdarbības veida attīstības centriem

Rīcības:

- jāattīsta un jānodrošina pamata pakalpojumi,
- jāattīsta specializēti pakalpojumi nacionālas un reģiona nozīmes transporta koridoru teritorijās,
- jāveido lauku un pilsētu sadarbība, stiprinot pilsētu lomu lauku teritoriju atbalstam.

3.2.2.3. Urbānie areāli un centru funkcionālie tīkli

Definīcija

Urbānais areāls – blīvi apdzīvota pilsētas un piepilsētas teritorija, kurai raksturīga izteikta sasaiste ar pilsētu.

Funkcionālais tīkls – iedzīvotāju ikdienas migrācijas telpa pakalpojumu saņemšanai, kuru piedāvāšanā izteikta apdzīvoto vietu savstarpēja sadarbība.

Kritēriji

- urbāno areālā veido pilsētas un piepilsētu apbūve – ciemi, kuri atrodas dažu kilometru attālumā no pilsētas, kā arī viensētas un viensētu grupas, kuras savstarpēji atrodas līdz 500 m attālumā. Šajās teritorijās izmanto:
  - kopēju sabiedrisko transportu,
  - komunālo pakalpojumu un pamata infrastruktūru,
  - lielākā daļa iedzīvotāju ikdienā izmanto pilsētas piedāvātos pakalpojumus.

- funkcionālos tīklus veido nacionālas, reģionālas, novada un vietējās nozīmes apdzīvojuma centru lielāks blīvums, ar saistītu labi funkcionējošu infrastruktūru, augstāku mobilitāti un iedzīvotāju interesi pakalpojumu saņemšanā.

Iedalījums

Urbānie areāli

Blīvi apdzīvotas teritorijas ap **Valmieru**, Cēsīm, Madonu, Gulbeni, Alūksni, Valku un Smilteni.

Ziemeļu funkcionāls tīkls:

Ziemeļu funkcionālais tīkls ir Vidzemes reģiona “kreisais spārns”, ko veido lielākās pilsētas – Valmiera, Cēsis, Valka, un Smiltene ar piepilsētas areāliem, mazpilsētas un vietējās nozīmes centri – Līgatne, Priekuļi, Liepa, Straupe, Augšlīgatne, Rauna, Rubene, **Mūrmuiža**, Strenči, **Trikāta**, Seda, Vijciems.

Mērķi un rīcības

Ilgtermiņa mērķis

Veidot ilgspējīgu un labi funkcionējošu pilsētu tīklu, kas balstīts uz savstarpējās sadarbības un papildināmības principiem.

Vidēja termiņa mērķi

1. Veidot un stiprināt sadarbību starp pilsētām, savstarpēji papildinot funkcijas un kopīgi veidojot pakalpojumus, nodrošinot Vidzemes pilsētu konkurētspēju ar citu reģionu pilsētām Latvijā un Baltijā

Rīcības:

- izstrādāt stratēģiju funkcionālo tīklu attīstībai, ņemot vērā katras pilsētas un centra savdabību. Panākumu atslēga ir pilsētu sadarbība, tām savstarpēji papildinot vienai otru, nevis ambiciozi konkurējot,
- veidot sadarbības saites gan vertikālā, gan horizontālā līmenī starp dažāda līmeņa pilsētām gan reģionā, gan ārpus tā,
- integrēt atsevišķos novada nozīmes centrus un lauku apdzīvotās vietas apdzīvojuma funkcionālajos tīklos, nodrošinot labu sasniedzamību un komunikāciju iespējas,
- paaugstināt Dienvidu tīkla konkurētspēju, specializējoties tūrisma, sporta un atpūtas pakalpojumu piedāvājumā, kā arī atsevišķu ražošanas nozaru attīstībā,
- jāuzlabo Dienvidu funkcionālā tīkla pieejamība gan pa autoceļu, gan dzelzceļu,
- tādu jaunu pakalpojumu attīstība, kurus iedzīvotāji patlaban izvēlas saņemt ārpusreģiona pakalpojumu centros.

2. Pilsētām kopā ar to apkārtnes teritorijām izstrādāt telpiskās attīstības stratēģijas

Rīcības:

Veidot kopēju telpiskās attīstības politika par:

- mājokļiem, sabiedriskā transporta pakalpojumiem un objektiem,
- velosipēdu ceļu tīklu starp lauku apdzīvotajām vietām un pilsētu,
- inženiertehnisko komunikāciju izmantošanu,
- pašvaldības pakalpojumu pieejamību,
- pilsētvides kvalitātes paaugstināšanu,
- neizmantoto teritoriju un ēku izmantošanu,
- zaļo zonu saglabāšanu un rekreācijas teritoriju veidošanu.

3.2.2.4. Sabiedriskais transports

Vidzemes, Zemgales un Rīgas attīstības aģentūras kopā ar Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Polijas un Vācijas transporta un par telpisko attīstību atbildīgām ministrijām ir uzsākušas Interreg IIIB programmas projekta “Rail Baltica – transnacionāla integrācija koordinētas infrastruktūras un reģionālas attīstības kontekstā” realizāciju, lai pētītu un no reģionālās attīstības viedokļa izvēlētos vispiemērotāko dzelzceļa līnijas trasējumu – posms Rīga – Valmiera arī tajā ietilpst.

- Starptautiskas nozīmes dzelzceļš – Rail Baltica
- Stratēģiskas nozīmes dzelzceļš:
  - **Rīga – Valmiera – Valka – Valga** virzienā uz Pleskavu un Tallinu ieņems galveno lomu preču tranzītā un pasažieru pārvadājumos reģionā;

Mērķi un rīcības

Ilgtermiņa mērķis

Iekļauties Transeiropas dzelzceļa tīklā, uzlabot reģiona starptautisko sasniedzamību, attīstīt multimodālos pārvadājumus, transporta mezglus un kravu un pasažieru terminālus.

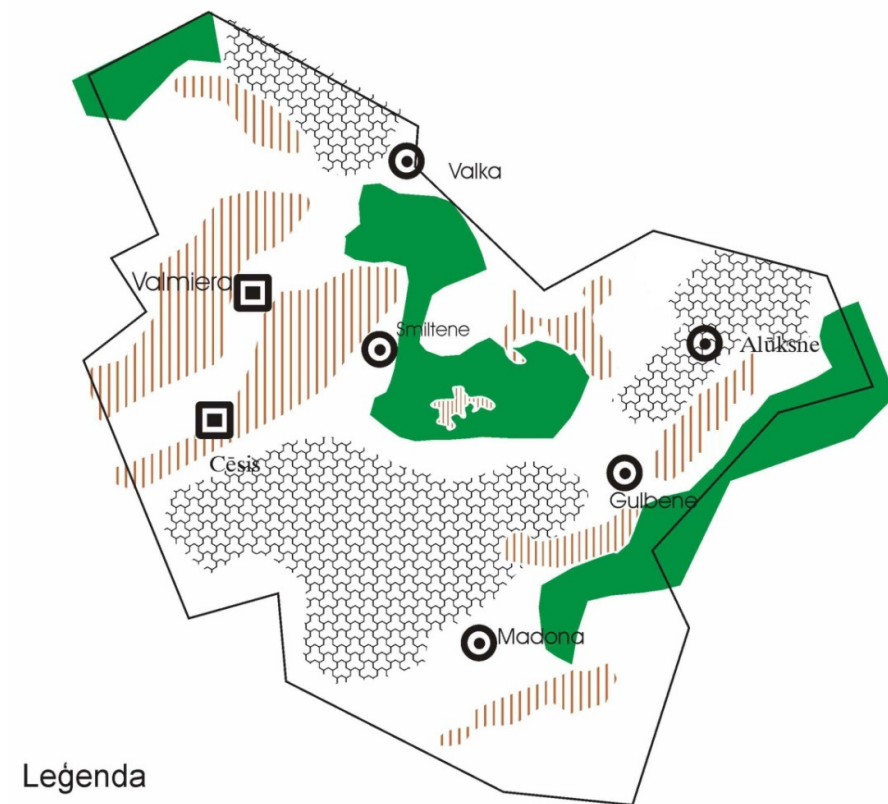
Vidēja termiņa mērķi

Ātrgaitas dzelzceļa Rail Baltica plānošana jāizmanto Vidzemes reģiona interesēm un reģiona attīstībai.

Rīcības:

- Līdzdalība Rail Baltica Interreg III B izpētes projektā. Reģionu priekšlikumu un interešu pārstāvība, pētījumu izvērtēšana;
- plānotā Rail Baltica izbūve virzienā Rīga – Valka/Valga – Tartu – Tallina saistīta ar reģiona rūpniecības attīstību, iespēju izmantot esošo infrastruktūru (staciju palīgtelpas, noliktavas, laukumus u.t.t.),
- reģiona interesēs ir izbūvējamo Rail Baltica sliežu ceļu izmantot gan starptautiskiem, gan nacionāliem pārvadājumiem,
- pieturvietu izvietojuma stratēģijai jāsekmē līdzsvarota reģionu, t.sk. arī Vidzemes reģiona attīstība un pieejamība,

Lauksaimniecības, mežu un jaukta zemes lietojuma struktūra

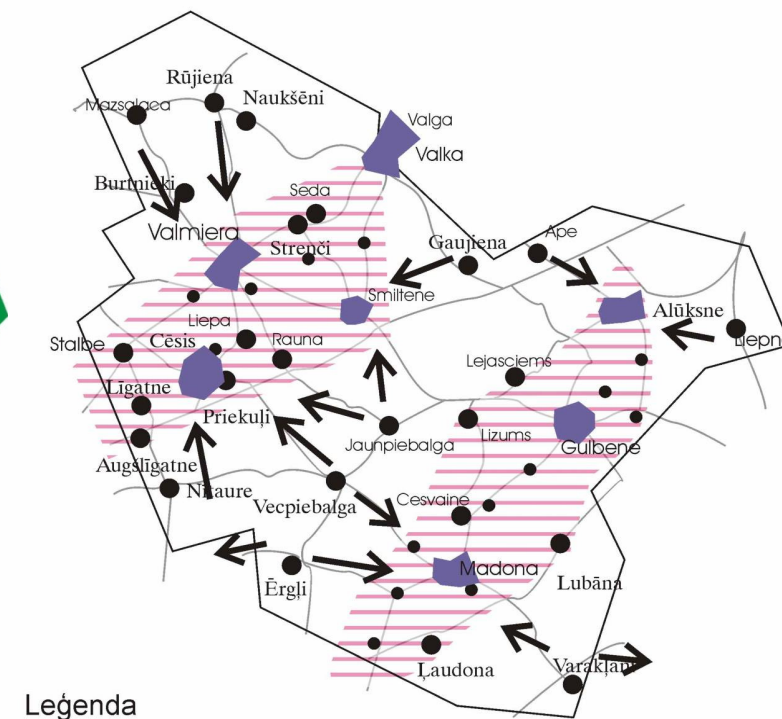

Legenda

- Lauksaimniecības zemju areāli
- Meža zemju teritorijas
- Jaukta zemes lietojuma lauku telpa
- Nacionālas nozīmes centrs
- Reģionālas nozīmes centrs
- Reģiona robeža

6.att. Lauksaimniecības, mežu un jaukta zemes lietojuma struktūra

Urbānie areāli un funkcionālie tīkli

Legenda

- Urbānie areāli
- Novada nozīmes centrs
- Vietējās nozīmes centri
- Apdzīvojuma funkcionālie tīkli
- Perifēro novadu centru sadarbības virzieni
- Nacionālie un starpreģionālie autoceļi

7.att. Urbānie areāli un funkcionālie tīkli

3.2.2.5. Veloceļi

Definīcija

Speciāli izbūvēti vai no autoceļa brauktuves atdalīti ceļi ar atbilstošu brauktuves apzīmējumu, ceļa zīmēm un izbūvētu ceļiņa segumu atbilstoši to funkcionālajam (lietišķajam, tūrisma) pielietojumam.

Lietišķie veloceļi paaugstina iedzīvotāju mobilitāti pilsētās un piepilsētu urbānajos areālos, nodrošinot pieejamību darba vietām, izglītības iestādēm un dažādu pakalpojumu saņemšanas vietām.

Tūrisma veloceļi nodrošina vietējo un ārzemju velotūristu aktīvās atpūtas pieprasījumu, dodot iespēju iepazīt Vidzemes dabas un kultūrvēsturisko ainavu pievilcību un pieejamību atpūtas, tūrisma teritorijām un objektiem.

Iedalījuma kritēriji

- Satiksmes drošības paaugstināšana,
- Mobilitātes paaugstināšana piepilsētu areālos,
- Tūrisma infrastruktūras attīstība un pakalpojumu dažādošana.

Iedalījums

- Eiropas nozīmes (Eiro – Velo) veloceļi,
- Pilsētu un piepilsētu (lietišķie) veloceļi,
- Tūrisma veloceļi:
  - satelītmaršruti Eiro Velo zonā,
  - reģionālas nozīmes tūrisma attīstības koridoru teritorijā,
  - rajonu un novadu tūrisma maršruti,
- Velonomas un velosipēdu apkopes, remonta centri.

Mērķi un rīcības

Ilgtermiņa mērķis

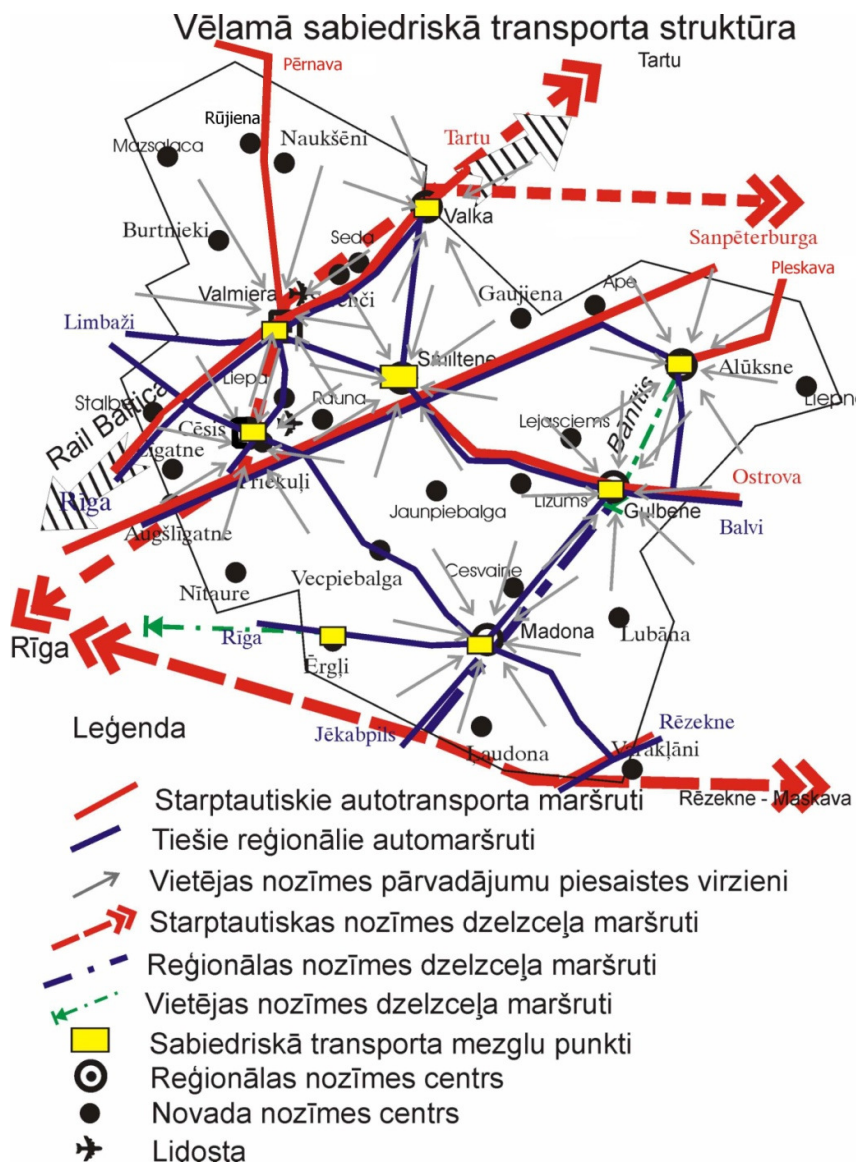
Paaugstināt Vidzemes reģiona iedzīvotāju mobilitāti izveidojot veloceļu tīklu, garantējot gājēju un velosipēdistu drošību un nodrošinot alternatīvas pārvietošanās iespējas.

Vidēja termiņa mērķi

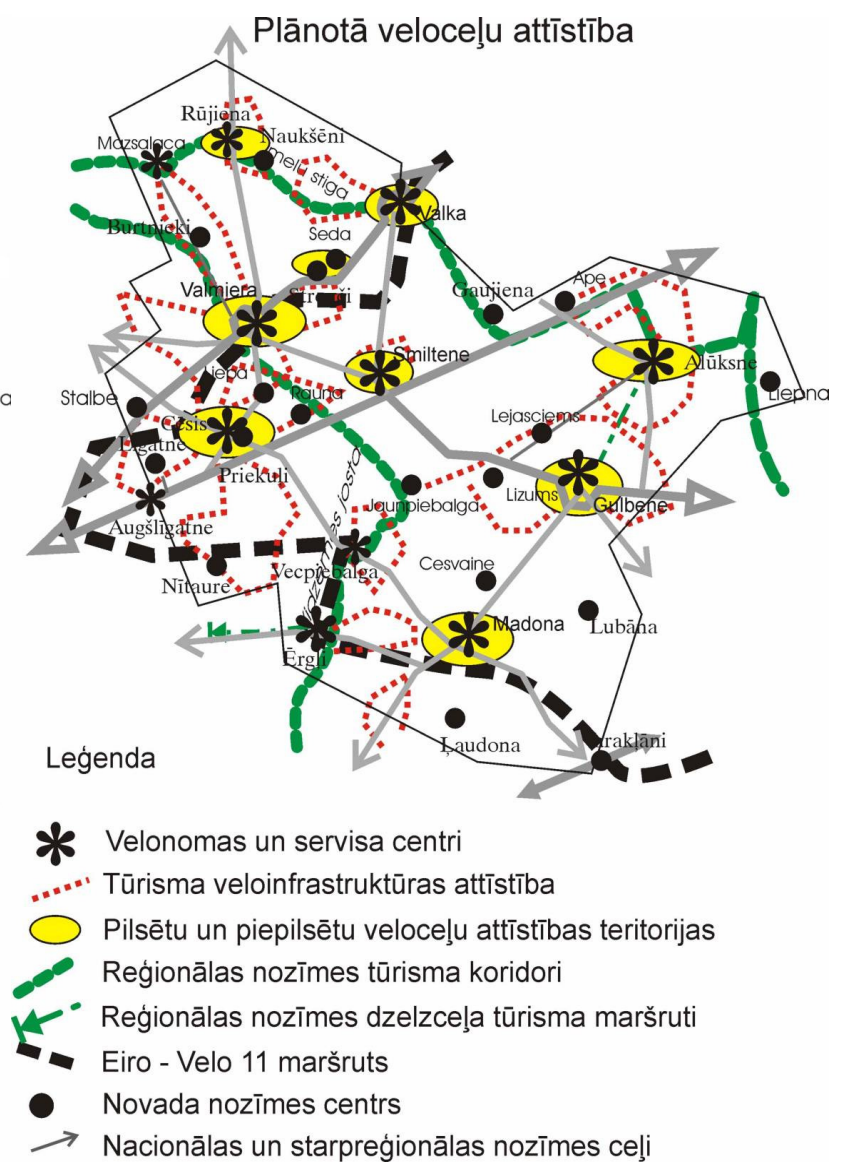
1. Uzlabot velosipēdistu un gājēju pārvietošanās drošību, lai sekmētu ceļu satiksmes kopējās drošības paaugstināšanu.

Rīcības:

- piepilsētu teritorijās uz valsts galvenajiem un I šķiras autoceļiem nodalīt gājēju un velosipēdistu plūsmu, uzstādīt satiksmes organizēšanas tehniskos līdzekļus un gājēju pāreju apgaismojumu;
  - rekonstruējot nacionālas un starpreģionālas nozīmes autoceļus, izveidot nodalītu gājēju un velosipēdistu kustības plūsmu;
  - plānot veloceļu izbūvi pilsētās gar maģistrālām ielām, ciemos gar tranzīceļiem.
2. Uzlabot un dažādot iedzīvotāju pārvietošanās iespējas pilsētu urbānajos areālos.

8.att. Vēlamā sabiedriskā transporta struktūra

9.att. Plānotā veloceļu attīstība

Rīcības:

- izveidot veloceļu tīklu riteņbraucējiem starp ciemiem, apdzīvotām vietām un pilsētām:
- nacionālas, reģionālas nozīmes centru tiešā tuvumā (Valmiera, Cēsis, Madona, Gulbene, Alūksne, Smiltene, Valka);
- reklamēt velosipēdu izmantošanu, kā alternatīvu pārvietošanās iespēju, nokļūšanai uz darbu, izglītības iestādēm un pakalpojumu pieejamībai.

3. Attīstīt velotūrisma infrastruktūru un iekļauties Eiro velo 11 Maršrutā

Rīcības:

- veloceļu plānošana un marķētu velomaršrutu izveidošana reģionālas nozīmes tūrisma attīstības teritorijās;
- satelītmāršrutu attīstība Eiro velo 11 zonā;
- EIROVELO principiem atbilstoša maršrutu izveide Eiro velo Nr.11 Atēnas – Nordkaps, Vidzemes zonā (Rēzekne – Madona – Sigulda – Cēsis – Valmiera – Valka):
- Braucēju drošība (2 velobraucējiem pārvietojoties blakām, transporta intensitāte < 1000 automašīnas dienā, ceļa zīmes un marķējums, ceļa pārskatāmība);
- Ceļiem jāsavieno pilsētas un jāšķērso pilsētu centri;
- Ceļa seguma atbilstība (28”riteņiem ar smagām velo somām) ap 90% melnā seguma;
- Apkārtnes ainaviskuma (līkumi, reljefs, skatu punkti un stāvvietas, mozaīkveida ainava) izmantošana;
- Apkalpes infrastruktūras un informācijas pieejamība (veikali, naktsmītnes, ēdināšana, velo serviss, muzeji, atpūta un izklaide, norādes u.c.).

3.2.3. Galvenie secinājumi par Beverīnas novadu Vidzemes reģiona

kontekstā

- Beverīnas novada teritorija ietilpst sekojošos attīstības areālos:
  - lauksaimniecības areālā,
  - daļēji – urbānā areālā, t.s. apdzīvotības tīkla ziemeļu spārnā.
- Beverīnas novada apdzīvotās vietas **neietilpst reģiona nozīmes** perspektīvo attīstības centru skaitā.
- Vietējas nozīmes centri reģiona plānojuma izpratnē** ir Brenguļi, Kauguri un Trikāta, taču tikai Trikātā ir pilnvērtīgs sociālo pakalpojumu klāsts, kas atbilst šāda centram prasībām, izņemot iedzīvotāju skaitu.
- Transports un komunikācijas:
  - nacionālas nozīmes transporta koridors Valmiera-Smiltene,
  - Rail Baltic – rezervēt teritoriju ap pašreizējo dzelzceļa līniju,
  - gāzes apgāde – novada teritorijā reģiona līmenī netiek plānota.
- Beverīnas novada attīstības prioritātēs nav noteikta mežsaimniecības attīstība.
- Beverīnas novada teritorijas attīstības prioritātēs nav noteikta tūrisma attīstība, uzsverot, ka novads atrodas ārpus tūrisma koridoriem un areāliem. Tai pašā laikā pretrunā ar to ir apstākļi, ka 1) ir noteikts, ka novadu šķērso starptautiskas nozīmes velotūrisma koridors un 2) tajā atrodas Gaujas senleja ar virkni pievilcīgu objektu.
- Pozitīvi: novads nav minēts reģiona konflikta teritoriju vidū.

3.3. NOVADA TELPISKĀS STRUKTŪRAS ATTĪSTĪBAS VIRZĪBA

3.3.1. Novada apdzīvotības struktūra un tās attīstība

Apdzīvotības struktūra vēsturiski ir veidojusies ap trim pagastu administratīvajiem centriem: Brenguļiem Brenguļu pagastā, Mūrmuižu Kauguru pagastā un Trikātu Trikātas pagastā. Brenguļu pagasta līdzšinējais teritorijas plānojums nenosaka apdzīvotās vietas ar ciema statusu, kaut gan vismaz divas apdzīvotas vietas pagasta teritorijas pagastā to prasa.

Ievērojot izmaiņas sociālekonomiskajā situācijā, nav mērķtiecīgi saglabāt lielas apbūves teritorijas ārpus apdzīvoto vietu robežām, kā tas ir ticis noteikts piemēram, Kauguru pagasta teritorijas plānojumā. Tuvākajā laikā nav paredzamas tādas apstākļu izmaiņas, kas varētu sekmēt šo teritoriju apbūvi, stratēģijas plānošanas ciklā nākamajos 12 gados. Turklāt daudzas apdzīvoto vietu teritorijās ietilpstošās apbūves teritorijas faktiski ir ar rezerves zemju raksturu un nodrošinās šajā laikposmā paredzamo ārpilsētas apbūves zemju pieprasījumu.

Dzīvojamās, sabiedriskās, darījumu un nelauksaimnieciskās ražošanas apbūves teritorijas koncentrējas apdzīvotības centros: Brenguļos, Cempos, Dutkā, Kauguros, Kaugurmuižā, Līčos, Mūrmuižā, Trikātā, Ūdriņās.

Ņemot vērā faktiskos apstākļus, ciema statuss nosakāms Brenguļiem un Cempiem Brenguļu pagastā, kā arī Ūdriņām Trikātas pagastā. Salīdzinot ar līdzšinējos teritorijas plānojumos noteiktajām, vairāku apdzīvoto vietu robežas ir maināmas, izslēdzot apbūvei neizmantojamas teritorijas vai tieši otrādi, ietverot apbūves teritorijas, kas dabā faktiski jau pastāv.

Apdzīvotos centrus savā starpā saista visumā izvērsti ceļu tīkls, taču to kvalitāte ne vienmēr ir apmierinoša. Pagastu centri savā starpā faktiski ir saistīti neapmierinoši. Trikātā nokļūt pa ceļu ar cieto segumu nav iespējams; ceļš Brenguļi-Trikāta ir ar grants segumu, gan samērā labā stāvoklī, taču neatbilstošs šādas nozīmes ceļam un apgrūtinošs satiksmei ar Brenguļiem un Valmieru.

Neapmierinoša arī saistība starp Brenguļiem un Mūrmuižu – satiksme pa apmierinošas kvalitātes ceļu iespējama tikai caur Valmieru. Dārzkopības sabiedrību satiksmes ceļi vairāk orientēti Valmieras virzienā, jo to izmanto galvenokārt valmierieši.

Novadu šķērsojošā dzelzceļa līnija ir drīzāk sadalošs nekā vienojošs faktors, jo iedzīvotāji vietējai satiksmei dzelzceļu praktiski neizmanto, kamēr šķērsot līniju iespējams tikai pa ierobežotu skaitu dzelzceļa pārbrauktuvju.

Meža masīvi un ūdeņi nav uzskatāmi par būtisku sadalošo faktoru.

Apdzīvoto vietu vidū problēmteritorija ir dārzkopības sabiedrības, kuru teritorijas atrodas Brenguļu un Kauguru pagastos un pārsvarā izvietotas pagastu perifērijā, Gaujas tuvumā. Šīs teritorijas paredzētas dārzu iekārtošanai un vasarnīcu apbūvei, taču pēdējos gados parādījusies tendence, dārza mājas siltināt un apdzīvot visu gadu. Problēma saistīta ar šo teritoriju neiespējamo tālākas attīstības risinājumu zemes sadalījuma īpatnību dēļ- ļoti nelieli zemes gabaliņi (400-800m²), kas izvietoti pie ļoti šauriem – pat 3 m un vēl šaurākiem pievedceļiem.

Tas padara praktiski neiespējamu dārzkopības sabiedrības teritorijās izbūvēt tehnisko infrastruktūru atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Dārzkopības sabiedrību teritorijām ciemu statuss nav nosakāms, ievērojot šo teritoriju sākotnējo funkcionālo nozīmi (dārzu teritorijas) un apstākli, jo to plānojuma dēļ nav iespējams izveidot atbilstošas tehniskās infrastruktūras un nodrošināt teritoriju pieejamību visu gadu.

3.3.2. Satiksmes ceļu tīkla attīstība

Satiksmes tīklu attīstība saistīta galvenokārt ar kustības uzlabošanu sekojošos virzienos:

- ❑ **pirmā prioritāte: Cietā ceļa seguma uzklāšana posmā Brenguļi-Trikāta,**
- ❑ **otrā prioritāte: Grants ceļu kvalitātes uzlabošana starp pagastu savienojumos**

Šo virzienu attīstība izveidos tīklveida struktūru (10.att.), kas sasaistīs kopā visas nozīmīgākās Beverīnas novada daļas, pirmām kārtām, dzīvojamus centrus, ļaus iedzīvotājiem ērtāk izmantot pagastu centros pieejamos pakalpojumus, sasniegt novada pārvaldi un arī Valmieru, kurā koncentrējas tie pakalpojumi, kurus novada teritorijā izvietot nav mērķtiecīgi vai nav iespējams.

Šāds ceļu tīkls būs izdevīgs arī lauksaimniekiem un ražošanas objektu īpašniekiem, jo samazināsies transportēšanas izmaksas un atviegosies pieeja lielajām transporta maģistrālēm. Vienlaikus pieslēgumu skaits šīm maģistrālēm palielināts netiek.

Novadu būs iespējams aptvert ar efektīvu sabiedriskā transporta “loka” kustību, kas pareizu maršrutu un kustības grafiku saplānošanas gadījumā varētu skubināt iedzīvotājus vairāk izmantot šo pārvietošanās veidu.

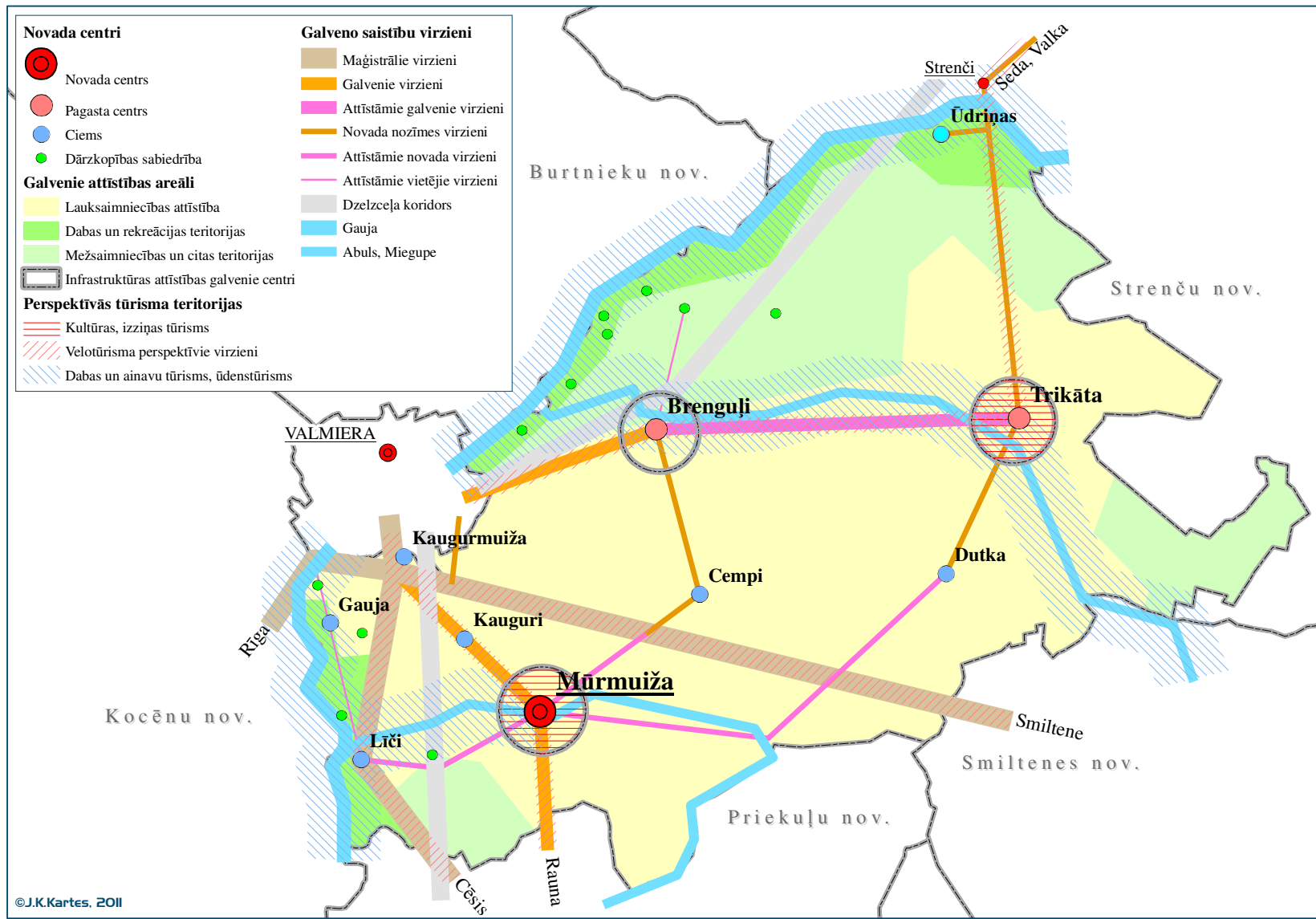
3.3.3. Pārrobežu telpiskās ietekmes

Ar pārrobežu ietekmēm šeit saprotamas ietekmes, kuru iedarbība šķērso Beverīnas novada robežas; principā nav būtiski, kādā virzienā.

Izejošās ietekmes jeb tādas, ko rada paša novada darbība, ir saistītas galvenokārt ar iedzīvotāju ciklisko migrāciju – galvenokārt Valmieras virzienā, bet citu tuvējo lielāko infrastruktūras centru (Smiltene, Strenči, Valka, Cēsis, Rauna) iespaids ir daudz mazāks. Smiltenes un Valkas virziena kaut cik jūtama ietekme ir novērojama vienīgi Trikātas pagastā, jo tā centrs ir neapmierinoši saistīts ar novada pārējo daļu.

Ienākošās ietekmes ir saistītas galvenokārt ar vairāku veidu ietekmēm uz vidi.

Pirmām kārtām, tās ir **antropogēnās slodzes** – dārzkopības sabiedrību apmeklētāju cikliskā un arī neregulārā migrācija no Valmieras. Dārzkopības sabiedrībās ir 1300 dārzu gruntsgabalu, kuru tipiskās platības ir 400 – 800 kvadrātmetru. Daļa no šīm platībām netiek apsaimniekotas, bet daļā gruntsgabalu ēkas ir pielāgotas vai pat būvētas arī dzīvošanai ziemā. Šajās teritorijās nav izbūvēta nekāda tehniskā infrastruktūra, bet atkritumu apsaimniekošanas sistēma nefunkcionē pietiekami labi. Tas rada ievērojamas slodzes uz vidi apkārtnes atkritumu veidā un kā drauds gruntsūdeņu piesārņošanai, notekūdeņiem nonākot dzeramā ūdens ņemšanas avotos un pēc tam arī virsmas ūdeņos.

10.att. Beverīnas novada telpiskā struktūra, attīstības virzieni un **administratīvie centri**

Transporta slodzes saistītas ar novadu šķērsojošajām satiksmes līnijām. Tie ir autoceļi Valmiera-Smiltene, Valmieras apvedceļa daļa, virziens Valmiera-Cēsis, kā arī Rīgas-Valmieras un Valmieras-Lugažu (Valkas) dzelzceļa līnijas posmi.

Autoceļi rada difūzo piesārņojumu ar automobiļu izplūdes gāzu komponentēm, šoseju tiešā tuvumā arī ar asfalta un gumijas putekļiem. Gan autoceļi gan dzelzceļš ir arī trokšņa avoti. Šajā līnijā vilcienu kustība nav intensīva un troksnis faktiski lielas problēmas nerada.

Potenciālus draudus rada bīstamās kravas, kas tiek pārvadātas kā pa autoceļiem, tā pa dzelzceļu. Nejaušai noplūdei vai transporta avārijai var būt nopietnas sekas, ja tas notiek tiešā apdzīvoto vietu tuvumā.

Vides slodzes novadu ietekmē divos aspektos.

Pirmais ir **gaisa piesārņojuma** migrācija no Valmieras pilsētas kopumā (piepilsētas fons) un Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas. Precīzas informācijas par novada teritorijā piesārņojuma dabu un reālo intensitāti nav, jo šim nolūkam ir nepieciešama piesārņojuma izkliedes matemātiskā modelēšana. Uzņēmumam izsniegtajā A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā ir minēts plašs izmetamo vielu spektrs (dūmgāzu komponenti, fluora savienojumi, cinks, organiskās vielas) un šo vielu emisijas maksimālās vērtības, taču vides modelēšanas rezultāti nav pieejami.

Otrais ir **virsmas ūdeņu** piesārņojuma migrācija. Nozīmīgākais šeit ir piesārņojums, kurš pa Abulu novada teritorijā nonāk no Smiltenes. Piesārņojuma pārnese pa Gauju aktuāla posmam lejpus Valmieras, kur upes kvalitātes rādītāju “samērā tīra” nomaina rādītājs “apmierinoša”.

Cita veida ienākošās ietekmes (piemēram, darbaspēka iebraukšana, tūrisma plūsmas) Beverīnas novadā pastāv, bet ir salīdzinoši nenožīmīgas.

3.4. VADLĪNIJAS TERITORIJAS PLĀNOŠANAI

Izstrādājot Beverīnas novada teritorijas plānojumu, nepieciešams ņemt vērā sekojošus principus.

Vispārīgas prasības:

- ievērot likumprojektā “Teritorijas attīstības plānošanas likums” ietvertās nostādnes, ciktāl tās nav pretrunā ar spēkā esošo likumdošanu;
- ja minētais likumprojekts stājas spēkā līdz brīdim, kad tiek pabeigta teritorijas plānojuma sabiedriskā apspriešana, ierosināt novada domei pieņemt lēmumu, ka plānojuma izstrāde turpināma atbilstoši jaunajām likumdošanas prasībām (likumprojektā ir paredzēta izvēles iespēja pašvaldībai pieņemt lēmumu par to, kādā veidā turpināma izstrāde, ja likums tiek pieņemts tās laikā);
- novada plānojumam izstrādāt vienveidīgu, harmonizētu teritorijas izmantošanas un apbūves veidu sistēmu;
- teritorijas plānotajās (atļautās) izmantošanas noteikumus izstrādāt, ievērojot plānošanas pēctecības principu un normatīvo aktu un augstāka līmeņa teritorijas plānojumu prasības, bet neradot zemju īpašniekiem kādus ierobežojumus bez pietiekama pamatojuma;
- sabiedriskās apspriešanas gaitā saņemtos fizisko un juridisko personu iesniegumus attiecībā uz teritorijas plānojumu motivēti pieņemt vai noraidīt, apstiprinot to ar novada domes lēmumu.

Prasības apbūves teritorijām un to izstrādei:

- savrupmāju apbūves veidu (ietverot dvīņu mājas) visā novada teritorijā nošķirt no vairākdzīvokļu apbūves,
- vairākdzīvokļu apbūvi traktēt kā mazstāvu dzīvojamo apbūvi, nosakot tās maksimālo augstumu 3 stāvi;
- izslēgt jauktās apbūves teritorijas, tai vietā nosakot vienu galveno izmantošanu un pietiekami elastīgi reglamentējot palīgizmantošanu veidus. Jaunas apbūves gadījumos ražošanas apbūvei tas pieļaujams tikai kopā ar nedzīvojamām teritorijām;
- dārzkopības kooperatīvu teritorijām noteikt ierobežojumus turpmākajai apbūvei, ņemot vērā to telpiskās konfigurācijas dēļ esošo neiespējamību ūdens apgādes un kanalizācijas tīklu ierīkošanai un normatīvajām prasībām atbilstošu ceļu izveidošanai un to uzturēšanai ziemas periodā;

Prasības transporta tīkliem:

- turpmākās izpētes teritorijai ap dzelzceļu Kauguru pagastā, kā arī dzelzceļa teritorijas zemesgabaliem citos pagastos noteikt izmantošanu "Īnījbūve – dzelzceļa teritorija" dzelzceļa zemes nodalījuma robežās;
- sabiedriskās apspriešanas procesā pieaicināt Valmieras pilsētas pārstāvjus, lai izstrādātu telpisko risinājumu Mūrmuižas ielas pagarinājuma konfigurācijai;
- plānojot autoceļu rekonstrukciju, paredzēt arī velosatiksmes infrastruktūras izbūvi.

Prasības lauku teritorijai:

- pēc iespējas no plānojuma izslēgt apbūves teritorijas, kas saskaņā ar esošo plānojumu un apdzīvoto vietu ar ciema statusu esošajām un plānotajām robežām, atrodas ārpus tām;
- noteikt minimālo apbūves vajadzībām jaunveidojamo gruntsgabalu platību 2 ha;
- lauksaimniecības zemēs saglabāt tradicionālo lauku sētas ainavu un izbūves principu, vienlaikus paredzot iespējas izvietot lauku videi raksturīgos ražošanas objektus, kā arī tūrisma un rekreācijas infrastruktūras elementus;
- ierobežot iespējas zemes transformācijai par neluksaimnieciskas izmantošanas zemēm meliorētajās teritorijās, pastiprināt prasības meliorācijas sistēmu saglabāšanai, uzturēšanai kārtībā un pareizai izmantošanai;
- noteikt iespējas teritorijas apmežošanai mazvērtīgajās lauksaimniecības zemēs.
- ar dzelzceļu nesaistītajai turpmākās izpētes teritorijai Kauguru pagastā kā iespējamo izmantošanu noteikt kapsētas veidošanas iespējas sadarbībā ar Valmieras pilsētu;

Ciemu robežas:

- vietās, kur nav noteiktas vai ir koriģējamas ciemu teritoriju robežas, darīt to atbilstoši esošajām apbūves teritorijām un vadoties pēc apbūves faktiskā telpiskā sadalījuma un rakstura, ievērojot arī nepieciešamību pēc rezerves zemei dzīvojamai un saimnieciskajai apbūvei;
- lauksaimniecības zemēm apdzīvoto vietu teritorijās noteikt savrupmāju apbūves statusu, ja konkrētajā teritorijas daļā nav nosakāmi pamatoti ierobežojumi šāda veida apbūvei vai vajadzība pēc cita apbūves/izmantošanas veida;
- piešķirt ciema statusu apdzīvotām vietām Brenguļiem, Cempiem un Ūdriņām un noteikt šo ciemu teritoriju robežas.

IV. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA BEVERĪNAS NOVADA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS IZSTRĀDĒ

4.1. SABIEDRĪBAS MĒRKGRUPAS

Viedokļu uzklaušanās stratēģijas izstrādes kontekstā var izdalīt sekojošas sabiedrības mērķgrupas:

- novada domes priekšsēdētājs,
- novada domes izpilddirektors,
- centrālās administrācijas nodaļu vadītāji,
- sociālā dienesta vadītājs,
- novada izglītības iestāžu vadītāju pārstāvis,
- pagastu saimniecības daļu vadītāji,
- novada uzņēmēju pārstāvis,
- novada nevalstisko organizāciju pārstāvis,
- pieaicināti eksperti, ja tas nepieciešams.

Katrai no šīm mērķgrupām raksturīga sava, specifiska kompetence, iespējama dažādu problēmu un prioritāšu atšķirīga izpratne un tām visām ir noteikta loma novada dzīvē. Tiešā veidā mērķgrupas tika uzrunātas grupu intervijās, kuru dalībnieki izteica viedokļus par savas jomas problemātiku un tās risināšanas iespējām.

Pašvaldības darbinieku galveno daļu veido novada un pagastu pārvalžu speciālisti, deputāti, domes priekšsēdētājs, izpilddirektors. Faktiski šī mērķgrupa ir arī stratēģijas pasūtītāja – pašvaldības tiešie pārstāvji. Šī grupa arī ir visplašāk pārstāvēta notikušajās aktivitātēs. Domes speciālisti ir vislabāk informēti par pašiem pasākumiem, gan plānošanas procesa kopumā un konkrēto pasākumu nozīmi. Domes speciālisti novērtēt arī savas līdzdalības un izteiktā viedokļa nozīmi.

Grupas intervijā pārvaldi pārstāvēja 15 dalībnieki.

Uzņēmējus pasākumos, kuros bija nozīmīgi uzklaut viņu viedokli, bija pārstāvēti lielā skaitā. Apzinoties, ka uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi un arī daudzas infrastruktūras sakārtošanas lietas nevar notikt bez viņu līdzdalības un viņu izteiktais viedoklis var būt ļoti liels atbalsts gan domes speciālistiem, gan pieaicinātajiem ekspertiem, attiecīgajos pasākumos viņi bija ļoti aktīvi.

Grupas intervijā piedalījās 10 uzņēmēji.

Komunālās saimniecības speciālisti formāli varētu piederēt pie pirmās mērķgrupas, taču ņemot vērā ļoti lielo īpatsvaru, ko kopējo risināmo jautājumu vidū ieņem tieši šī joma un apstākļi, ka tie lielākoties ir pasākumi ar lielām izmaksām, viņu viedoklis tika uzklauts atsevišķi. Speciālisti sniedza ļoti daudz informācijas faktu, problēmu, piedāvāja savus risinājumus.

Grupas intervijā piedalījās pagastu pārvalžu komunālo dienestu vadītāji un domes izpilddirektors.

Izglītības un kultūras darbinieki pārstāvēja novada skolas, pirmsskolas bērnu iestādes, kultūras namus, bibliotēkas. Šai mērķgrupai lielā mērā ir vadošais viedoklis par

attiecīgās sociālās infrastruktūras attīstību, jo viņi redz pārzina sistēmu, detalizēti zinot iestāžu darbību un primāri saduroties ar problēmām, kas rodas šo iestāžu darbā. Grupa ir samērā daudzskaitlīga, izteiktie viedokļi raksturojās ar lielu vienprātību attiecībā uz konkrēto iestāžu grupu problemātiku, iespējamām attīstības ceļiem un risinājumiem.

Sociālā sektora darbinieki (ietverot veselības aprūpi) un arī pašvaldības policijas pārstāvis prezentēja ļoti nozīmīgu viedokli par sociāli atbalstāmām un riska grupu personām.

Nevalstisko sektora pārstāvēja vairākas NVO organizācijas, kas darbojas novadā, dārzkopības sabiedrība un Trikātas ev.-lut. baznīcas draudzes mācītājs.

Ievērojot abu pēdējo jomu daudzus saskares punktus, grupu intervija notika tām abām kopīgi, piedaloties 12 dalībniekiem.

Specifisku mērķgrupu veido arī **novada iedzīvotāji** kopumā. Šo mērķgrupu ir grūti uzaicināt piedalīties un izteikt savu viedokli tieši, tāpēc stratēģijas pirmās redakcijas izstrādes laikā notika iedzīvotāju aptauja. No izplatītajām 350 anketām aizpildītas saņēma 114. Tādējādi, rēķinot pēc anketām, tika iegūts respondences procents 32,5%, kas vērtējams kā augsts. Arī iegūto atbilžu skaits ir pietiekams, lai informāciju un viedokļus varētu sadalīt pa teritoriālām, tematiskajām vai sociālām grupām gadījumos, kur tas nepieciešams. Iegūtie rezultāti ir iekļauti pagasta situācijas apraksta tekstā, bet interesentu ērtības tie sagatavoti arī atsevišķa analītiska pārskata veidā.

Klātienē iedzīvotājiem būs iespējams izteikties publiskās apspriešanas laikā paredzētajā sabiedriskās apspriedes sapulcē. Laika posmā no plānošanas darbu uzsākšanas līdz sabiedriskās apspriešanas noslēgumam jebkuram iedzīvotājam ir iespējams izteikt savu viedokli semināru laikā vai ar rakstiska iesnieguma palīdzību.

4.2. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBAS PASĀKUMI

Ievadseminārs notika 2011.gada 23. martā Brenguļos, uzsākot Beverīnas novada teritorijas un attīstības plānošanas darba izstrādi. Konsultants iepazīstināja uzaicinātos sabiedrības pārstāvjus (aicināti ar interneta publikācijas starpniecību tika visi interesenti) ar integrētās plānošanas koncepciju, izstrādājamā darba sastāvdaļām un to saturu, darba grafiku un ar ekspertu komandu, kas ir pieaicināta šī darba veikšanai.

2011. gada 3.maijā notika **grupu intervijas** par novada problēmām un to iespējamām risinājumiem. Sarunas notika ar sešu sabiedrības mērķgrupu pārstāvjiem (skat. augstāk, 1.nod.).

2011. gada 19. maijā notika projekta **darba seminārs** Brenguļos. Konsultants iepazīstināja sanākušos ar paveikto, tai skaitā anketu provizoriskas apstrādes rezultātiem. Pēc tam notika SVID analīze un vīzijas izstrāde. Izstrādājot SVID, dalībniekus pēc nejaušības principa sadalīja četrās darba grupās, kas strādāja, neesot kontaktā viena ar otru; izstrāde ilga vienu stundu. Pēc tam darba grupas prezentēja rezultātus semināra kopīgajai daļai. Nobeigumā "prāta vētras" veidā tika ģenerēti priekšlikumi novada vīzijai.

Nākamais **darba seminārs** notika 2011.gada 15.jūnijā Mūrmuižā (11.att.). Konsultants sniedza pārskatu par SVID analīzi un nosacījumiem attīstības un teritorijas plānošanai, kas saņemti no institūcijām. Tika apspriesta teritorijas apraksta daļas darba redakcija un kartogrāfiskais materiāls ar ierosinājumiem ciemu robežu maiņai un robežu noteikšanai vairākām apdzīvotām vietām, kam šāda statusa nebija.

11.att. Darbs pie apdzīvojuma struktūras analīzes

2011.gada 8.septembrī notika **darba seminārs** Trikātā, kurā dalībnieki tika iepazīstināti ar izstrādājamās attīstības stratēģijas pamatelementiem. Pēc tam turpināja apspriest kartogrāfisko materiālu, bet galveno pasākuma daļu aizņēma “prāta vētra” ar priekšlikumu ģenerēšanu rīcību programmai attīstības plāna īstermiņa un vidēja termiņa daļām.

2011. gada 29.oktobrī notika **sabiedriskās apspriešanas sapulces**. Tās tika organizētas visos novada pagastu centros: Trikātā, Brenguļos un Kauguros (norises secībā) un tajās piedalījās attiecīgi 11, 18 un 13 interesentu.

V. ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS UN PROGRAMMAS UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

5.1. UZRAUDZĪBAS ORGANIZATORISKĀ KĀRTĪBA

Attīstības stratēģijas uzraudzības kārtības pamatā ir **uzraudzības ziņojuma** izstrāde un publicēšana.

Uzraudzības ziņojumu izstrādā speciāla komisija, kuras sastāvā ietilpst:

- novada domes priekšsēdētājs,
- novada domes izpilddirektors,
- novada domes attīstības un nekustamo īpašumu nodaļas vadītājs,
- novada domes finanšu nodaļas vadītājs,
- sociālās dienesta vadītājs,
- izglītības iestāžu vadītāju pārstāvis,
- lauku attīstības speciālists,
- novada nevalstisko organizāciju pārstāvis,
- pieaicināti eksperti, ja tas nepieciešams.

Viens no komisijas locekļiem ar domes lēmumu tiek iecelts par atbildīgo uzraudzības ziņojuma izstrādātāju.

Uzraudzības ziņojumam ir jāatspoguļo vismaz sekojošas lietas:

- attīstības programmā minēto pasākumu izpildes gaita:
  - pasākumi, kas uzsākti un pasākumi, kas nobeigti,
  - katram pasākumam paredzētais un izlietotais budžeta finansējums,
  - katram pasākumam piesaistītais finansējums un tā avoti, paredzētais un izlietotais līdzekļu apjoms, galveno pozīciju atšifrējums,
  - informācija par to, kura amatpersona un struktūrvienība atbild par pasākuma izpildi;
  - argumentēti paskaidrojumi par katru konkrētu pasākuma neizpildes gadījumu,
- kopējais pasākumu plāna izpildes novērtējums,
- pasākumu plāna izpildes novērtējums no kopējās stratēģijas viedokļa:
  - stratēģisko mērķu sasniegšana un uzdevumu izpilde,
  - problēmas: novada iekšējās un tās, ko radījuši ārējie apstākļi,
  - panākumi,
  - turpmākie nodomi;
- konstatētie trūkumi attīstības stratēģijā un programmā un īsi formulēti priekšlikumi šo trūkumu labošanai.

Uzraudzības ziņojums veidojams kā pielikums Beverīnas novada domes gada pārskatam un sagatavojams ne vēlāk kā mēneša laikā pēc gada pārskata apstiprināšanas. Uzraudzības ziņojumu apstiprina novada domes sēdē un pēc tam publicē “Beverīnas vēstis” un novada mājaslapā www.beverinasnovads.lv. Attīstības stratēģijas kontroles galvenais instruments ir ilgtspējīgas attīstības indikatoru sistēma, ja tāda novadam tiek izstrādāta.

Pēdējos uzraudzības ziņojumā atspoguļo ik pārģadus, ietverot arī pārskatu par attīstības programmas daļā minētajiem rezultatīvajiem rādītājiem. Indikatoru sistēmas funkcionēšanu nodrošina, izstrādājot attiecīgu rokasgrāmatu, kurā ietilpst:

- indikatoru saraksts ar paskaidrojumiem par mērāmiem parametriem,
- visu indikatoru datu ieguves un aprēķina metodikas,
- prasības indikatoru darba un publiskajiem ziņojumiem,
- prasības ilgtspējības pārskatam.

Datu ieguvi, indikatoru aprēķinus un darba ziņojumu izstrādi veic domes speciālists, kas izgājis attiecīgu apmācību un saņēmis to apliecinošu dokumentu vai/un pieaicināti eksperti, ja tādi ir nepieciešami. Attiecīgais domes speciālists nosaka rezultatīvo rādītāju un indikatoru informācijas glabāšanas kārtību, ko apstiprina novada domē, un atbild par tās ievērošanu.

Indikatoru publisko ziņojumu izstrādi veic domes speciālists par ilgtspējības indikatoriem kopā ar attiecīgās jomas speciālistiem katram konkrētajam indikatoram.

Ilgtspējības pārskatu izstrādā tā pati komisija, kas sagatavo uzraudzības ziņojumu.

Indikatoru publiskie pārskati tiek sniegti kopā ar uzraudzības ziņojumu tajos ģados, kad attiecīgie indikatori ir tikuši mērīti. Tas notiek katru otro ģadu, bet tiem indikatoriem, kas tiek mērīti retāk, ģadā, kad tie tiek mērīti, vai nākamajā ģadā, ja tanī ģadā pārskats ģatavots netiek.

Ilgtspējības ziņojums sagatavojams reizi četros ģados (vienu ģadu pirms pašvaldības domes deputātu vēlēšanām) kā atsevišķs dokuments, kas apstiprināms novada domes sēdē un pēc tam publiskojams.

5.2. PRIEKŠLIKUMI BEVERĪNAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS INDIKATORU SISTĒMAI

Dabas vide

Ūdenssaimniecība. Līģumu skaits un iedzīvotāju daļa, ko aptver komunālās ūdenssaimniecības izmantošanu. NAI piesaistīto cilvēku skaits. Platība un daļa no apbūves zemēm, kuras apkalpo komunālie tīkli. NAI darbības rādītāji.

Atkritumu saimniecība. Mājsaimniecību daļa, kas šķiro atkritumus. Līģumu skaits un daļa no mājsaimniecībām par atkritumu izvešanu. Līģumu skaita ar atkritumu apsaimniekotāju dārzkopības sabiedrībās, to daļa no kopējā dārzu īpašnieku skaita.

Ainava, vides vispārējais stāvoklis. Iedzīvotāju apmierinātība ar vides sakārtotību. Graustu skaits. Sūdzību skaits par vides stāvokli. Publisko parku, apstādījumu un ainavas kopšanai izlietotie līdzekļi un faktiski uzturēto teritoriju platība.

Gaisa kvalitāte. Sūdzību skaits par smakām. Gaisa kvalitātes lihenoindikācija (t.i., pēc noteiktu sugu ķērpju sastopamības). Sniega segas stāvoklis, tīrība (ziemas periodā).

Ekonomiskā vide

Vispārējie rādītāji. Iedzīvotāju skaits apdzīvotās vietās. Iedzīvotāju mehāniskā kustība. Satiksmes intensitāte būtiskajos ceļu posmos. Izsniegto būvatļauju skaits un to saņēmēju piesaistes raksturojums.

Lauksaimniecība un pārtikas ražošana. Nodarbināto skaits nozarē. Nozares bruto apgrozījums. Pašapgādes tirgus apgrozījums. Mazumtirdzniecības apgrozījums novadā. Eksportēto produktu skaits un eksporta apjoms, valsts atbalsta eksportam saņemšana. Tirgum strādājošo lauksaimnieku daļa. Kooperatīvos iesaistīto lauksaimnieku un ražotāju daļa. Kooperatīvos saražotās produkcijas daļa. Sējplatības.

Tūrisms. TIC (kad tiks izveidots) finansējums. Objektu apmeklētāju skaits. Novada mājaslapas tūrisma sadaļas unikālo apmeklētāju skaits.

Sociālā vide

Demogrāfija. Iedzīvotāju skaits novadā un pagastos. Dzimuma-vecuma sastāvs. Dabiskā un mehāniskā kustība. Cikliskā migrācija ārpus novada pēc noteiktiem pakalpojumiem.

Dzīvesvides kvalitāte. Siltumapgādei piesaistīto telpu kopplatība. Siltumapgādes tarifi. Gazificēto mājokļu skaits. Sociālās infrastruktūras iestāžu komplektācija. Iedzīvotāju apmierinātība ar pieejamo pakalpojumu spektru un kvalitāti.

Izglītība. Skolēnu skaits “atslēgas” klasēs. Pirmsskolas iestādes apmeklējošo bērnu skaits. Pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītību. Interesu izglītības un papildizglītības izmantotāju skaits un sadalījums pa veidiem, tai skaitā tie, kuri iebrauc novadā no citurienes. Citu ārpuskolas aktivitāšu dalībnieku skaits.

Kultūra. Bibliotēku fondu apjoms, tā papildināšana un atjaunošana. Kultūras iestāžu piedāvāto nodarbību (kolektīvu, pulciņu) dažādība un apmeklētība, līdzdalība. Kultūras vajadzībām izdalīto budžeta līdzekļu apjoms. Draudžu aktīvo locekļu skaits.

Sports. Organizētās formās iesaistīto sportistu skaits. Sporta vajadzībām izdalīto budžeta līdzekļu apjoms.

Veselības aprūpe. Iedzīvotāju daļa, kas primārās veselības aprūpes pakalpojumus izmanto novadā un savā pagastā.

Sociālā aprūpe. Sociāli izslēgto personu skaits un sastāvs. Kopējais sociālās palīdzības apjoms. Sabiedrisko darbu fonda apjoms un tā sniegtā finansējuma daļa kopējā sociālās palīdzības apjomā. Sabiedrisko darbu fonda izmantotāju skaits un kopējais nostrādāto stundu skaits.

Sabiedriskā kārtība, drošība. Riska grupu ģimeņu skaits, bērnu skaits tajās. Ar kārtību saistīto administratīvo pārkāpumu skaits un noziedzīgo nodarījumu skaits, tai skaitā no mazgadīgajiem.

Pārvaldība un komunikācija

Novada pārvaldība. Iedzīvotāju skaits. Novada dzīvesvides vērtējums. Pārvaldības darba vērtējums. Pašvaldību vēlēšanu rezultāti.

Novada komunikācija. Novada avīzes tirāža. Novada mājaslapas unikālo apmeklētāju skaits. Pārvaldības komunikācija iedzīvotāju vērtējumā. Iedzīvotāju identitātes pašnovērtējums. Iekšējās pārvietošanās starp pagastiem intensitāte. Beverīnas nosaukuma lietojuma biežums pazīstamākajos interneta portālos. Valstu skaits, uz kurām produkciju eksportē novada ražotāji.

VI. DOKUMENTU IETVARŠ

6.1. STARPTAUTISKIE NORMATĪVIE AKTI UN PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

6.1.1. Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta

Šis dokuments pieņemts Eiropas Reģionālās plānošanas ministru konferencē 1983. gadā Spānijā un nosaka, ka teritorijas plānošanā jātiecas vienlaicīgi sasniegt:

- līdzsvarotu reģionu sociāli ekonomisko attīstību,
- dzīves kvalitātes uzlabošanu,
- dabas resursu un dabas aizsardzības atbildīgu vadīšanu,
- zemes racionālu izmantošanu.

No ekonomiskā, sociālā un vides aspekta tāpat kā no infrastruktūras un labiekārtojuma aspekta ir svarīgi radīt laukos atbilstošus dzīves apstākļus, īpaši, ņemot vērā atšķirības starp apdzīvojuma centriem un mazattīstītiem, nomaļiem lauku apvidiem. Attīstot apdzīvoto vietu tīklu, sociālās un ekonomiskās struktūras un transportu, šādās teritorijās ir jāievēro to specifiskās funkcijas, īpaši dabas ainavu saglabāšanā un pārvaldīšanā.

6.1.2. Eiropas vietējo pašvaldību harta

1985. gadā pieņemtā Eiropas vietējo pašvaldību harta ir augstākā juridiskā spēka normatīvais akts attiecībā uz pašvaldību iekārtu. Latvija pievienojās hartai 1996. gadā ar speciālu likumu. Kā Saeimas ratificētam starptautiskajam līgumam, hartai ir augstāks spēks par jebkuru nacionālo likumu.

Hartas izpildes uzraudzību ir uzņēmis CLRAE (*Congress of Local and Regional Authorities of Europe*) – Eiropas Vietējo un reģionālo varu kongress. Kongresa sesijās regulāri izskata hartas izpildi Eiropas Padomes dalībvalstīs. Pašlaik no 46 dalībvalstīm hartu ir ratificējusi 41 valsts.

Hartas normām ir vadlīniju raksturs – to konkrētā ieviešana valstīs var atšķirties, taču likumdošanā jāievēro hartas galvenās prasības, kuras uzskaitītas zemāk.

- Pašvaldības princips nozīmē teritoriālās kopienas tiesības un spēju gan reglamentēt, gan pārvaldīt ievērojamu publisko lietu daļu savas teritorijas iedzīvotāju interesēs.
- Pašvaldību principam jābūt garantētam konstitūcijā, ja valstī ir konstitucionāla iekārta, vai vismaz likumā, ja nav konstitūcijas.
- Funkcijas starp nacionālo, reģionālo un vietējo varu sadalāmas atbilstoši subsidiaritātes principam – vara jādeleģē pēc iespējas tuvāk pilsonim.
- Pašvaldības pilnvarām normāli jābūt ekskluzīvām, valsts nedrīkst reglamentēt pašvaldību funkciju izpildes kārtību citādi kā ar likumu starpniecību.
- Ja valsts deleģē kādas savas funkcijas, tad šādām funkcijām izpildes noteikumus var noteikt arī valdība, taču arī šajā gadījumā pašvaldība piemēro vispārējo kārtību vietējiem apstākļiem.
- Nedrīkst ierobežot pašvaldības personāla suverenitāti – darbiniekus pašvaldība izvēlas bez valdības iejaukšanās.
- Nedrīkst ierobežot pašvaldības organizācijas suverenitāti – pašvaldības veido struktūras patstāvīgi, piemērojot tās vietējiem apstākļiem.
- Pašvaldības darbinieku darba apstākļiem jābūt tādiem, lai nodrošinātu pašvaldības uzdevumu veikšanu.

- Pašvaldības darbinieku sociālās garantijas nedrīkst atpalikt no attiecīgām garantijām darba tirgū.
- Pašvaldības budžetam pamatā jāveidojas no pašu ienākumiem – pašvaldības nodokļiem un nodevām, likmes tiem maina pati pašvaldība.
- Pašvaldības funkciju finansējums nedrīkst būt mazāks nekā valsts funkcijām vienotas valsts ekonomiskās politikas ietvaros.
- Valsts dotācijām, ja tās domātas pašvaldības funkciju veikšanai, nav jābūt iezīmētām.
- Lai varētu veicināt savas teritorijas sociāli ekonomisko attīstību, pašvaldībām jābūt tiesībām aizņemties vietējā kapitāla tirgū.
- Pašvaldībām ir tiesības veidot pašvaldību asociācijas un sadarboties ar citām pašvaldībām.
- Jāpastāv reālai iespējai aizstāvēt pašvaldību tiesības, ja kāda cita vara cenšas tās nelikumīgi ierobežot.
- Jebkāda valsts uzraudzība nedrīkst pārsniegt minimāli nepieciešamo.

No citiem pašvaldību demokrātijas dokumentiem harta atšķiras ar savu starptautiskā līguma raksturu un to, ka pastāv reāla autoritatīva organizācija, kura uzrauga šā likuma ievērošanu. Ja šķiet, ka harta tiek pārkāpta, gan pašvaldība, gan atsevišķs pilsonis var griezties Satversmes tiesā.

6.1.3. Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva (ETAP)

Šī perspektīva, pazīstama arī ar devīzi “Virzībā uz līdzsvarotu un ilgtspējīgu ES teritorijas attīstību”, pieņemta 1999. gadā Potsdamā, ES dalībvalstu telpiskās plānošanas ministru sanāsmē. Tā ir izstrādāta kā instruments ekonomiskās izaugsmes, nodarbinātības un ilgtspējīgas attīstības atbalstam visā Eiropas Savienībā.

ETAP ir politiskais pamats Kopienas un ES dalībvalstu nozaru politikām, kam ir telpiska ietekme, kā arī reģionālajām un vietējām pašvaldībām. ETAP ir vērsta uz Eiropas teritorijas līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Lielākais uzsvars dokumentā ir vērsts uz lielpilsētu, urbanizēto areālu un jutīgo teritoriju attīstību, taču ir ņemti vērā arī lauku teritoriju attīstības aspekti. Beverīnas novada kontekstā uzmanība īpaši pievēršama elementiem, kas sastopami divās no daudzskaitlīgajām dokumenta vadlīnijām.

1. Policentriskas un līdzsvarotas pilsētu sistēmas attīstība un **pilsētu un lauku teritoriju partnerattiecību stiprināšana**, atmetot novecojušo priekšstatu par pilsētu un lauku duālismu (savstarpējo pretnostatīšanu).
2. Saprātīgi apsaimniekojot, **nodrošināt dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu**. Tas globalizācijas laikmetā veicina ES pilsētu un reģionu dabas un kultūras daudzveidības saglabāšanu un reģionālās identitātes aizsardzību un padziļināšanu.

Eiropas telpiskās attīstības perspektīva ir balstīta uz ES mērķi sasniegt līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Tas nozīmē, ka sociālās un ekonomiskās prasības jāaskaņo ar teritorijas ekoloģiskajām un kultūras funkcijām, tādējādi veicinot ilgtspējīgu un plašākā mērogā līdzsvarotu telpisko attīstību.

6.1.4. Local Agenda 21 un Agenda Baltic 21

Agenda 21 nav normatīvs vai plānošanas dokuments šī jēdziena parastajā izpratnē, tas drīzāk ir termins vai princips, kas apvieno rīcību (ieskaitot visu līmeņu plānošanu un likumdošanu) kopu, ieviešot praksē ilgtspējības jēdzienu. Tas radies 1992.gadā Riodežaneiro, Apvienoto Nāciju Konferencē “Par vidi un attīstību”. Konference vērsa uzmanību uz pasaulē notiekošo apkārtējās vides postīšanu un pastāvošo sociālo nevienlīdzību. Tās laikā tika pieņemti vairāki svarīgi dokumenti, kas faktiski ir kļuvuši par pagrieziena punktu pasaules vēsturē, izvirzot kopējus mērķus ilgtspējīgai attīstībai pasaulē. Ar Agenda 21 parasti saprot tieši globālās rīcības.

Vietējās rīcības atspoguļojas terminā Local Agenda 21, kurš burtiskā tulkojumā nozīmē “Vietējā darba kārtība 21.gadsimtam”. Daudzu Agenda 21 minēto problēmu un risinājumu saknes ir meklējamas pašvaldību līmenī, tieši tāpēc pašvaldībām savi attīstības plāni būtu jāizstrādā, balstoties uz ilgtspējīgas attīstības principiem. Vietējā pašvaldība veido un uztur ekonomisko, sociālo un vides infrastruktūru, pārrauga plānošanas procesu, nosaka vides politiku pašvaldībā, kā arī atbalsta nacionālās vides politikas īstenošanu.

Vietējai pašvaldībai, kā iedzīvotājiem vistuvāk stāvošajai varai, ir primāra nozīme sabiedrības izglītošanā un mobilizēšanā ilgtspējīgas attīstības jautājumu veicināšanā. Local Agenda 21 mērķis ir iesaistīt gan individuus, gan dažādas intereses pārstāvošas sabiedrības grupas kopējā attīstības procesā. Tās uzdevums ir aicināt uz sadarbību gan ražotājus, gan nevalstiskās organizācijas, gan skolas un arodbiedrības, gan etniskās minoritātes, kā arī kaimiņu pašvaldības un valstiskās institūcijas.

Local Agenda 21 nenozīmē tikai dokumenta sagatavošanu, tas ir ilglaicīgs process jebkurā līmenī. Local Agenda 21 mērķi sakrīt ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem un zināmā mērā izriet no to definīcijām globālajā Agenda 21 principā:

1. ekonomisko, ekoloģisko un sociālo sistēmu harmonijas,
2. dabas resursu saglabāšanas un saprātīga izmantošanas,
3. cilvēkiem garantētas drošības un veselības.

Local Agenda 21 procesam ir vairākas būtiskas pazīmes:

- izteikta orientācija uz demokrātiskām rīcībām,
- ekoloģisko, sociālo un ekonomisko mērķu integrācija;
- demokrātiska visu interešu grupu un iedzīvotāju līdzdalība.

Process balstās uz Rio Deklarācijas principiem, kuru vietējā plānošanas līmenī svarīgo elementu kopsavilkums pievienots zemāk:

- cilvēkiem ir tiesības uz veselīgu un produktīvu dzīvi saskaņā ar dabu;
- šodienas attīstība nedrīkst mazināt tagadējās un nākošo paaudžu attīstības iespējas un vajadzības pēc vides;
- lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību, vides aizsardzība jānosaka kā neatņemama attīstības procesa sastāvdaļa un to nedrīkst apskatīt atrauti;
- nabadzības izskaušana un dzīves standarta atšķirību mazināšana dažādās pasaules daļās ir būtiska ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā un apmierina cilvēku lielākās daļas vajadzības;
- valstīm jāsamazina un jāierobežo neilgtspējīgi ražošanas un patēriņa modeļi un jāsekmē atbilstoša demogrāfiskā politika;

- ☐ vides jautājumi vislabāk risināmi ar visu ieinteresēto pilsoņu līdzdalību, padarot vides informāciju plaši pieejamu.

Eiropas līmenī ilgtspējīgu pilsētu kampaņa tika uzsākta 1994.gadā Alborgā, Dānijā pirmajā Eiropas Ilgtspējīgu pilsētu konferencē, kur 80 Eiropas vietējās pašvaldības ierosināja un parakstīja Hartu “Eiropas pilsētas ceļā uz ilgtspējīgu sabiedrību” (t.s. Alborgas harta). Kopumā kampaņai, kuras mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību vietējā līmenī un atbalstīt Eiropas pašvaldības atbilstošas politikas un darbības veidošanā un īstenošanā, pievienojās vairāk nekā 410 pašvaldības no 32 valstīm.

Lai padarītu ilgtspējīgas attīstības izvēli vieglāku visām mērķgrupām Baltijas jūras reģionā, tā valstu valdības 1996. gadā nolēma veidot kopēju sapratni par ilgtspējīgu attīstību Baltijas jūras reģionā. 1998.gada jūnijā tika apstiprināts dokuments Agenda Baltic21 – Darba kārtība Baltijas jūras reģionam, resp., vadlīnijas ilgtspējīgai attīstībai reģionā. Agenda Baltic21 ir pirmā starpvaldību reģionālā Local Agenda 21, kas pieņemta pasaulē pēc 1992. gada Rio konferences.

Pēc būtības šis dokuments ir valdības līmeņa rīcības programma, kas sastāv no 37 praktiski orientētiem priekšlikumiem, aptverot tādus sektorus, kā lauksaimniecība, enerģētikas saimniecība, zvejniecība, mežsaimniecība, tūrisms, ražošana un transports, kā arī telpiskā plānošana un attiecības starp pašvaldībām.

Dokuments gan nesatur tiešus ieteikumus plānošanas jomā, bet netieši tā galvenie principi var ietekmēt un ietekmē apdzīvojuma attīstību. Galvenie ieteikumi šeit ir:

- ☐ virzot ekonomisko un sociālo attīstību, vienlaikus jānodrošina dabas vides un kultūras mantojuma aizsardzība un saglabāšana;
- ☐ plānošanas procesā jānodrošina sabiedrības iesaistīšana, savstarpējas partnerības un pakārtotības principu respektēšana;
- ☐ jāveicina katra no reģiona apvidiem konkurētspēja ES un pasaulē, vienlaikus veicinot sociālo un ekonomisko apstākļu izlīdzināšanos starp vairāk un mazāk veiksmīgiem apvidiem, kā arī starp pilsētām un laukiem.

Agenda Baltic 21 prasības atbilst globālās Agenda 21 prasībām, kuru Latvija atzinusi kā ANO dalībvalsts.

6.1.5. Lisabonas stratēģija

2000. gadā Eiropas Savienības Padome pieņēma šo dokumentu, kas, noteica “...jaunu stratēģisko mērķi ES, lai stiprinātu nodarbinātību, ekonomiskās reformas un sociālo saliedētību kā uz zināšanām balstīta ekonomikas daļu”. Gadu vēlāk gadā stratēģija tika papildināta Gēteborgas Eiropas Savienības Padomes sanāksmē par ilgtspējīgo attīstību, Lisabonas procesam pievienojot ekoloģisko aspektu. Līdz ar to stratēģija balstās uz 3 pīlāriem – ekonomiskā atjaunotne, sociālā atjaunotne un ekoloģiskā atjaunotne.

Gēteborgas Eiropas Savienības Padome noteica galvenos ekoloģiskos mērķus un termiņus, kā arī 4 prioritātes:

- ☐ klimata maiņa: siltumnīcas efekta samazināšana, palielinot elektrības ražošanu no atjaunojamiem avotiem,
- ☐ pāreja no “ceļu transporta” uz citiem – videi draudzīgākiem transporta veidiem,
- ☐ sabiedrības uzvedība: reaģēt uz iedzīvotāju bažām par pārtikas drošību un kvalitāti, ķīmisko vielu lietošanu, infekcijas slimībām,
- ☐ resursu racionāla pārvaldība.

6.1.6. VASAB 2010 Plus

Kopš 1992. gada Latvija piedalās Baltijas jūras reģiona (BJR) valstu teritorijas/telpiskās plānošanas ministru ierosinātajā sadarbības iniciatīvā “Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai 2010 (VASAB)”. 2001. gadā Baltijas jūras reģiona valstu telpiskās plānošanas un attīstības ministru 5. konferencē Vismārā pieņēma deklarāciju un jaunu vienotu telpiskās attīstības rīcības programmu – VASAB 2010 Plus.

Vidzemes plānošanas reģiona izvēlētajos telpiskās struktūras elementos – apdzīvojumā, lauki un infrastruktūra un to attīstības mērķos atspoguļojas VASAB izvirzītās rīcības programmas un uzdevumi:

Rīcības programma uzsver pārrobežu sadarbību – pilsētu, reģionu sadarbību, transnacionālo transporta sakaru attīstību, pārrobežu zaļo tīklojumu attīstību, ieskaitot kultūrainavas, kā arī lauku apvidu dažādošanu un stiprināšanu.

Šajos plānošanas dokumentos izvirzītie nosacījumi un vadlīnijas ilgtspējīgai attīstībai ir integrēti Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā.

Beverīnas novada kontekstā ir svarīgs mērķis nodrošināt ilgtspējīgu attīstību specifiskajām teritorijām: pierobežu teritorijām, lauku apvidiem, aizsargājamām dabas teritorijām.

6.2. NACIONĀLĀ LĪMENA PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

6.2.1. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007.-2013.gadam

Šis ir pirmais plānošanas dokuments, kurš izstrādāts Latvijā visas valsts mērogā un pretendē uz nacionālas vidēja termiņa stratēģijas nosaukumu. Neraugoties uz savu nosaukumu, tas maz atbilst attīstības plāna prasībām, jo būtībā nesatur nekādu programmu, pat ne rīcību plānu. Dokumentā ir sniegts ļoti vispārīgs faktu materiāls un to skaidrojumi. Trūkst plāna realizācijas kontroles sistēmas elementu.

Dokuments ir politiska deklarācija un grūti piemērojams praktiskai valsts pārvaldes un attīstības organizēšanai un realizēšanai. Pašā NAP, pretrunā ar šī dokumenta nosaukumu, tiek atzīts, ka tajā minētie stratēģiskie mērķi septiņos gados nav sasniedzami. Patiesībā tie nav sasniedzami nekādā laika periodā, jo nav iespējams konstatēt ne sasniegšanu, ne tuvošanos tai. Izmērāmība ir viena no būtiskām prasībām attīstības mērķu definēšanai, taču šādi izmērāmi mērķi dokumentā nav minēti.

6.2.2. Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam

Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam ir sagatavots atbilstoši Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas un Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Nacionālā attīstības plāna īstenošanas uzraudzības apakškomisijas 2010.gada 3.februāra kopsēdes lēmumam (protokolam Nr.11) un faktiski domāts kā valsts instruments cīņai ar finanšu krīzi un ekonomisko recesiju.

Plāns piedāvā esošajai sociāli ekonomiskajai situācijai aktuālu stratēģisko mērķi prioritātes un rīcības virzienus, kas sasaistīti ar kvantitatīviem mērķa rādītājiem. Plānā ir ietverti uzdevumi, kuri nosaka izmaiņas valsts pārvaldes institūciju plānotajā rīcībpolitikā – uzdevumi, kas nosaka publiskās pārvaldes darbības un pakalpojumu efektīvāku (gan izmaksu, gan pieejamības) nodrošināšanu, produktivitātes paaugstināšanu (to izmaiņas ir panākamas caur dažādu produktivitāti ietekmējošo faktoru – tehniskajām, tehnoloģiskajām, vadības,

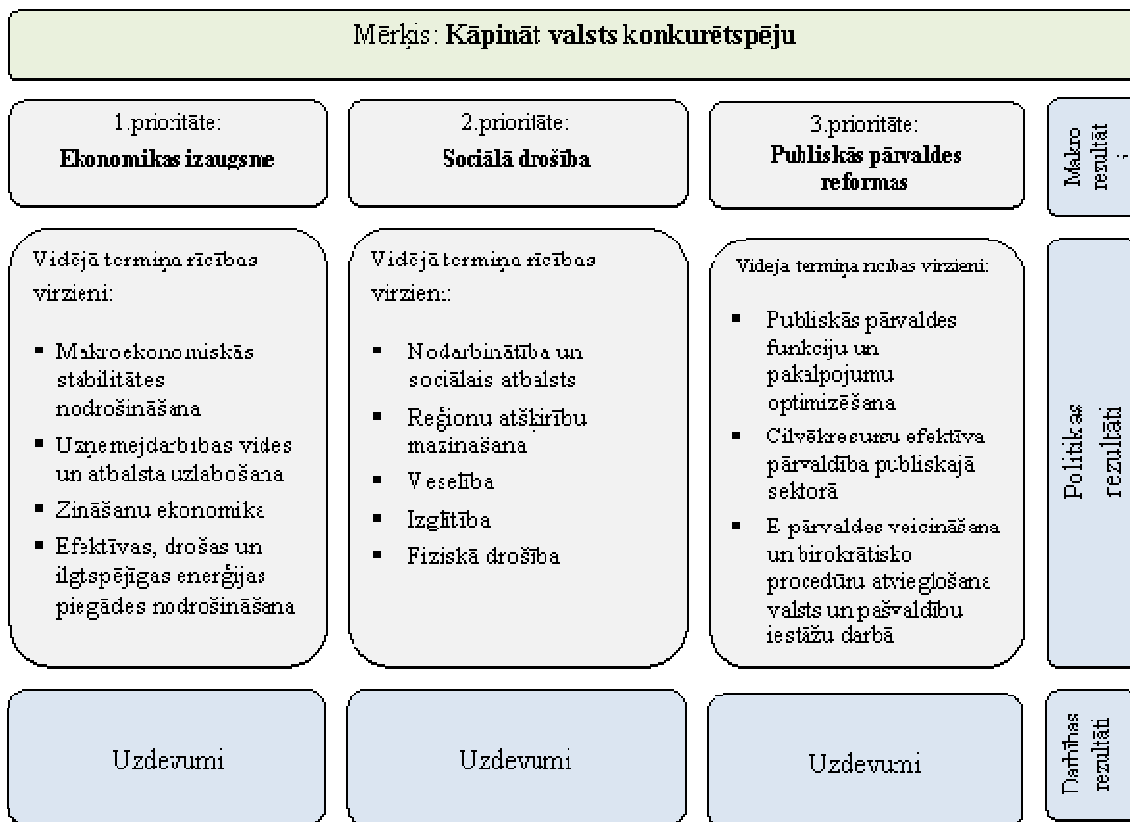
infrastruktūras, institucionālajām struktūras izmaiņām). Tai pat laikā plāns neparedz atteikšanos no jau apstiprinātām rīcībpolitikām un spēkā esošiem attīstības plānošanas dokumentiem.

Lai īstenotu plānu, nepieciešams veikt izmaiņas esošajās rīcībpolitikās un īstenot ekonomikas recesijas situācijai atbilstošus uzdevumus, vienlaikus ievērojot nepieciešamo budžeta konsolidāciju.

Plāns ir veidots hierarhiskos līmeņos (12.att.). Tas iekļauj veicamās darbības un to īstenošanas rezultātā sasniedzamos rezultātus:

- plāna prioritātes un makro līmeņa rezultāti, rīcības virzieni un politikas rezultāti nosaka vidēja termiņa politikas vadlīnijas līdz 2013.gadam;
- plāna uzdevumi un darbības rezultāti nosaka izmaiņas plānotajās rīcībpolitikās, to izpildes termiņus un darbības rezultātus.

Plānā nav iekļauti uzdevumi un darbības rezultāti rīcību politikās, kurās būtiskas izmaiņas nav plānotas.

12.att. Plāna stratēģijas uzbūve

Dokuments paredz virkni rīcību trijos galvenajos stratēģiskos virzienos: ekonomikas izaugsmē, sociālajā drošībā un publiskās pārvaldes reformās. Katrā šai jomā ir izstrādāts izteikti konkrētu rīcību plāns. Galvenās tā sadaļas uzskaitītas sarakstā zemāk; **ar kursīvu izceltas pozīcijas, kas ir svarīgas vietējam plānošanas līmenim, tātad arī Beverīnas novadā** vai pat tieši ietilpst vietējās pārvaldes kompetencē.

1. Ekonomikas izaugsme²

1.1. Makroekonomiskās stabilitātes nodrošināšana

1.1.1. Stingra fiskālā disciplīna, budžeta ieņēmumu un izdevumu konsolidācija atbilstoši fiskālajam mērķim

1.1.2. Nodokļu sloga pārdale no tiešajiem, ar darbaspēku saistītajiem nodokļiem uz netiešajiem, ar patēriņu saistītajiem nodokļiem un cīņa ar ēnu ekonomiku

1.1.3. Latvijas pievienošanās eirozonai, ieviešot eiro kā vienīgo maksājumu līdzekli

1.1.4. Finanšu sektora stabilitātes nodrošināšana

1.2. Uzņēmējdarbības vides un atbalsta uzlabošana

1.2.1. Administratīvā sloga samazināšana

1.2.2. MVU labvēlīgu nosacījumu ieviešana un Mazā biznesa akta īstenošana

1.2.3. Efektīva ES fondu finansējuma apguve, apgūstot pieejamo finansējumu pilnā apmērā un mazinot administratīvos šķēršļus fondu apguvei

1.2.4. Eksporta veicināšana

1.2.5. Transporta infrastruktūras sakārtošana

1.2.6. Vides infrastruktūras sakārtošana

1.3. Zināšanu ekonomika

1.3.1. Palielināt augstākās izglītības kvalitāti un efektivitāti

1.3.2. Sadarbības veicināšana starp izglītības, zinātnes un uzņēmējdarbības sektoriem, pilnveidojot tehnoloģijas un zināšanu pārnesi, sekmējot privātā sektora investīcijas pētniecībā un attīstībā

1.3.3. Jaunu un inovācijas jomā aktīvu uzņēmumu (īpaši – MVU) attīstības sekmēšana, t.sk. sniedzot atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai ražošanā

1.4. Efektīvas, drošas un ilgtspējīgas enerģijas piegādes nodrošināšana

1.4.1. Energoapgādes drošības un energoefektivitātes līmeņa paaugstināšana, kā arī Baltijas valstu elektroenerģijas tirgus integrācija

1.4.2. Enerģijas infrastruktūras projektu attīstība Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāna ietvaros

2. Sociālā drošība

2.1. Nodarbinātība un sociālais atbalsts

2.1.1. Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana, pilnveidošana un pārraudzība

2.1.2. Nepārtraukta nodarbināto konkurētspējas celšana

2.1.3. Efektīva ārkārtas sociālās drošības tīkla darbības nodrošināšana

2.2. Reģionu atšķirību mazināšana

2.2.1. Atbalsts reģionu ekonomiskajai aktivitātei, nodrošinot mērķtiecīgus un koordinētus ieguldījumus attīstības centros un specifiskajās mērķa teritorijās

2.2.2. Pašvaldību finansiālās rīcībspējas paaugstināšana, paplašinot un dažādojot pašvaldību budžetu ieņēmumu bāzi

---

² Numerācija kā citētajā dokumentā

2.3. Veselība

2.3.1. Stacionārās veselības aprūpes plānveidīga konsolidācija

2.3.2. *Primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju tīkla un komandas efektīva darbība*

2.3.3. Ambulatorās veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana, palielinot ambulatorajai veselības aprūpei paredzētos līdzekļus no kopējiem veselības nozares līdzekļiem

2.3.4. Neatliekamās medicīniskās palīdzības pieejamības nodrošināšana

2.4. Izglītība

2.4.1. *Paaugstināt izglītības efektivitāti (izmaksu efektivitāti)*

2.4.2. *Paaugstināt izglītojamo mācību sasniegumus*

2.4.3. *Nodrošināt pedagogu izcilību*

2.5. Fiziskā drošība

2.5.1. *Noziedzīgo nodarījumu prevencija un apkarošana*

3. Publiskās pārvaldes reformas

3.1. Publiskās pārvaldes funkciju un pakalpojumu optimizēšana

3.1.1. *Publiskās pārvaldes pakalpojumu un funkciju pārskatīšana, netipisko pakalpojumu un funkciju pārtraukšana vai nodošana citam izpildītājam, kā arī līdzīgo funkciju centralizēšana (apvienošana)*

3.1.2. *“Vienas pieturas aģentūras” principa ieviešana valsts un pašvaldību pakalpojumu sniegšanā³*

3.2. Cilvēkresursu efektīva pārvaldība publiskajā sektorā

3.2.1. *Valsts pārvaldes cilvēkresursu vadības sistēmas pilnveidošana un vienotas atlīdzības sistēmas paplašināšana un nostiprināšana*

3.3. E-pārvaldes veicināšana un birokrātisko procedūru atvieglošana valsts un pašvaldību iestāžu darbā

3.3.1. *Integrētas un sadarbspējīgas valsts un pašvaldību pārvaldes elektroniskās informācijas telpas veidošana*

3.3.2. *Iedzīvotāju e-prasmju pilnveide un 100% interneta pieejamības nodrošināšana*

Kā redzams, vietējā līmenī ir aktuāla liela daļa programmas.

6.2.3. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija “Latvija 2030”

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam parāda valsts un sabiedrības ilgtermiņa uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi – līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, norāda veidus, kā veiksmīgi reaģēt uz globālajām pārmaiņām, to radītos izaicinājumus pārvēršot par arvien jaunām iespējām.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (LIAS) tika veidota, apzinoties, ka laikā līdz 2030. gadam Latvija neizbēgami pārdzīvos lielas, ar globāliem procesiem saistītas pārmaiņas. Šie globālie procesi kalpoja par izejas punktu stratēģijas izstrādē:

- demogrāfiskās izmaiņas – iedzīvotāju skaita samazināšanās un sabiedrības novecošanās; globalizācija ekonomikā un inovatīvās/radošās ekonomikas attīstība; darba tirgus dinamika un prasība pēc jaunām kompetencēm un iemaņām; klimata pārmaiņas;
- augošs pieprasījums enerģētikā un enerģētiskā drošībā;

³ Šīs stratēģijas autori uzskata, ka vienas pieturas aģentūra nelielas pašvaldības ietvaros nav vēlama, jo šādos apstākļos pārvaldes efektivitāti tā paaugstina minimāli, vienlaikus atsvešinot iedzīvotājus no pārvaldības.

- bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un dabas kā dzīvesvides apdraudētība; demokrātiskās pārstāvniecības institūciju krīze un jaunu publiskās līdzdalības formu attīstība;
- globālās vidusšķiras attīstība un relatīvo nabadzības risku pieaugums; urbanizācija, aglomerācija un reģionālā pozicionēšanās.

Ilgspējas modeļa ietvaros vienīgā iespēja veiksmīgi atbildēt uz globālajiem izaicinājumiem ir tādas attīstības politikas veidošana, kas sabalansētu nepieciešamību veicināt ekonomisko izaugsmi un uzlabot ikviena sabiedrības locekļa dzīves kvalitāti, nepieciešamību nodrošināt sociālo saliedētību un drošību un nepieciešamību nosargāt ekoloģisko vidi mūsu nākamajām paaudzēm.

LIAS izstrādē tika izmantota t.s. kapitālu pieeja ilgspējai. Stratēģijas uzdevums ir atrast veidu, kā mums pārdomāti lietot savus kapitālus jeb nacionālo bagātību, lai nākamajām paaudzēm to nodotu nenoplicinātu un pavairotu.

Ņemot vērā globālās tendences un rūpīgi izvērtējot Latvijas kapitālus un to izmantojumu, ilgspējas modeļa ietvaros ir iespējams noteikt šādus stratēģiskos principus, kurus ievērojot, tiek stiprinātas Latvijas ilgspējīgas attīstības iespējas:

- jaunrade,
- tolerance,
- sadarbība,
- līdzdalība.

Stratēģijas parasti sākas ar vīziju – redzējumu par vēlamu stāvokli, kura sasniegšanai nepieciešams secīgs soļu plāns. LIAS ir izstrādāta no otras puses – identificējot nākotnes izaicinājumus, analizējot Latvijas rīcībā esošos kapitālus un meklējot ilgspējīgas attīstības iespējas. Tādējādi tika noformulēti mērķi un darbības virzieni, kas izklāstīti astoņās nodaļās. Katrā no tām tiek skatīts kāds no Latvijas kapitāliem globālo attīstības tendenču un nākotnes iespēju kontekstā. Pirmās trīs nodaļas aplūko cilvēkkapitālu no demogrāfijas un darbaspēka, izglītības un iespēju vienlīdzības viedokļa. Tās ir tieši saistītas ar ceturto nodaļu par Latvijas ekonomikas attīstības iespējām un virzieniem. Piektajā nodaļā analizētas Latvijas energokapitāla iespējas, sestajā – dabas kapitāls, bet septītajā – telpiskā attīstība. Visbeidzot astotajā analizēta pārvaldība un līdzdalība no sociālā kapitāla viedokļa. Visās nodaļās ievērota vienota loģika:

- identificēta globālās attīstības tendence;
- skatīts, kādus izaicinājumus vai draudus tā rada;
- noteikta Latvijas attīstības iespēja, atbildot uz šo izaicinājumu, un formulēts stratēģiskais mērķis;
- noteikti rīcības virzieni un pēc iespējas ieteikti konkrēti risinājumi.

Dokuments ietver 8 sadaļas, kas veltītas sekojošiem problēmu blokiem:

1. ilgtermiņa ieguldījumi Latvijas cilvēkkapitālā: atbilde demogrāfiskajiem izaicinājumiem;
2. zināšanas un prasmes 21. gadsimtā,
3. iespēju vienlīdzība un vidusšķiras veidošanās,
4. masveida jaunrade un inovatīva ekonomika,
5. atjaunojama un droša enerģija,
6. dabas daudzveidība un nākotnes kapitāls,

7. pilsētu sadarbība un pievilcīga dzīves telpa,
8. inovatīva pārvaldība un līdzdalība.

Katrs problēmbloks satur problēmas nostādni, attīstības mērķu definējumu, esošo resursu un vērtību uzskaitījumu, nodomus un virzienus (rīcību grupas) problēmas risināšanai.

Šādam stratēģijas līmeņa dokumentam ir zināma nekonkrētība, taču jomas atšķirībā no NAP ir minētas pietiekami konkrēti un uzdevumi sadalīti samērā detalizēti. Tomēr, neraugoties uz stratēģijas autoru paskaidrojumiem par vīzijas vietu un lomu, dokumentā trūkst tieši pietiekami reālistiskas vīzijas. Pilnīgi konkrētu rīcību nosaukšana nav šāda rakstura dokumenta uzdevums, tās iestrādājamās attiecīgos rīcību plānos un programmās, no kurām pirmā pietiekami detalizētā nacionāla līmeņa programma ir augstāk izklāstītais Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam.

Dokumenta nobeigumā ir pievienots samērā izsmeļošs, konkrēts un detalizēts stratēģijas realizācijas indikatoru saraksts, taču to sasaite ar pašam plānojuma sadaļām faktiski nav pamatota.

Inovativitātes uzsvēršana apstākļos, kad nav pietiekami nodrošinātas daudzas cilvēku pamatvajadzības, ir vizionārs redzējums, bet inovācijas ir neizbēgami un pirmšķirīgi svarīgas galvenokārt eksporta un ārējās konkurences jomā, kas tomēr tieši attiecas uz relatīvi nelielu daļu uzņēmēju un uzņēmumu. Pārējā sabiedrības daļa saņem no šī procesa dividendes darba vietu veidā, kā arī sociālajā sfērā un valsts infrastruktūru attīstīšanā no ģenerētajiem nodokļu ieņēmumiem.

6.3. VALSTS NORMATĪVIE AKTI

6.3.1. Attīstības plānošanas likumdošana

6.3.1.1. Attīstības plānošanas sistēmas likums

Likuma mērķis ir, nosakot attīstības plānošanas sistēmu, sekmēt valsts ilgtspējīgu un stabilu attīstību, kā arī iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu.

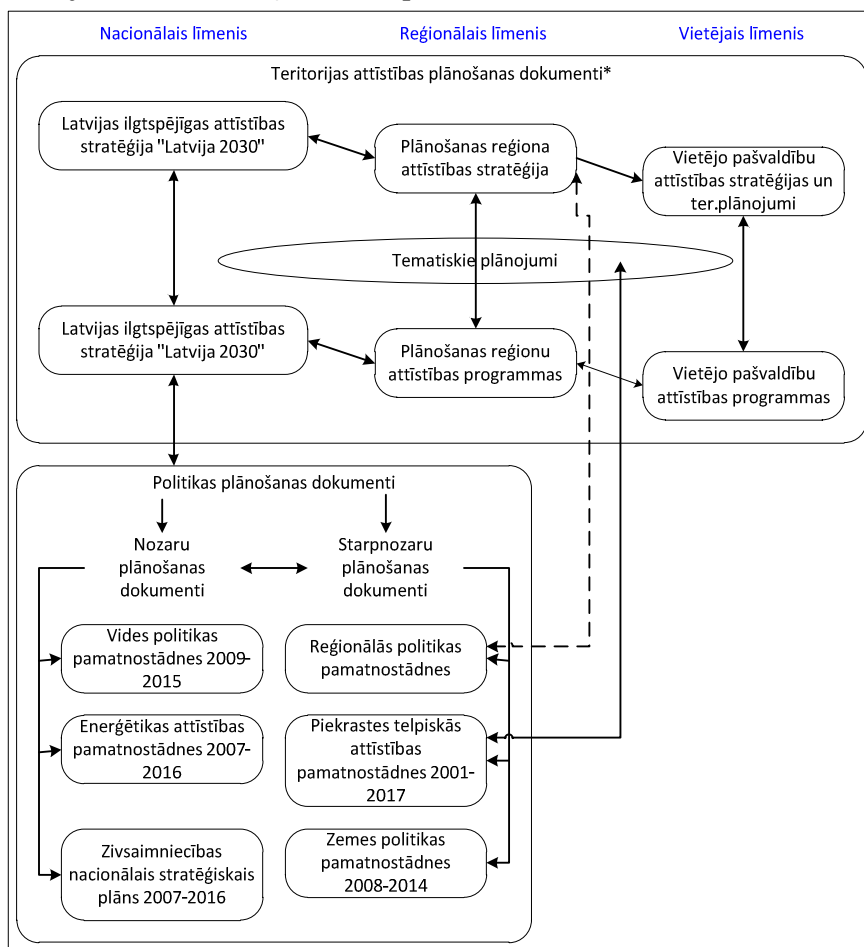
Likums attiecas uz attīstības plānošanu Saeimā, Ministru kabinetā, tiešās valsts pārvaldes iestādēs, plānošanas reģionos, pašvaldībās un valsts pārvaldes iestādēs, kas nav padotas Ministru kabinetam. Attīstības plānošanas sistēma aptver politikas un teritorijas attīstības plānošanu un nodrošina valsts un pašvaldību institūciju pieņemto lēmumu sasaisti un savstarpējo saskaņotību.

Likums nosaka plānošanas dokumentu veidus, hierarhiju un savstarpējās attiecības. Uzskatāmi un izsmeļoši to ilustrē diagramma 13.attēlā.

Likums deklarē desmit galvenos pamatprincipus, kas jāievēro visu veidu plānošanas dokumentos:

1. **ilgtspējīgas attīstības princips** – tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu;
2. **interesu saskaņotības princips** – saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos;
3. **līdzdalības princips** – visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē;

4. **sadarbības princips** – valsts un pašvaldību institūcijas sadarbojas, tai skaitā izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot cita citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu;
5. **finansiālo iespēju princips** – izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām;
6. **atklātības princips** – attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus;
7. **uzraudzības un novērtēšanas princips** – attīstības plānošanā un attīstības plānošanas dokumentu īstenošanā visos pārvaldes līmeņos tiek nodrošināts to ietekmes izvērtējums, kā arī uzraudzība un pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātiem;
8. **subsidiaritātes princips** – politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī;
9. **attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips** – politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas, un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus;
10. **līdzsvarotas attīstības princips** – politiku plāno, sabalansējot atsevišķu valsts teritoriju attīstības līmeņus un tempus.

13.att. Plānošanas dokumentu sistēmas uzbūve
(pēc dokumenta "Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes")

Attēlā ir redzama arī vietējo plānošanas dokumentu vieta šais sistēmā un to savstarpējo attiecību hierarhija, kā arī saites ar citu veidu plānošanas dokumentiem.

6.3.1.2. 13.10.2009. MK noteikumi Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”

Šie noteikumi regulē arī pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un precizē, kādā veidā izstrādājams attīstības programmas pasākumu plāns. Stratēģiju dokumentu izstrādi Noteikumi nereglamentē; vienīgi tiem jāievēro APSL noteiktie pamatprincipi.

RAPLM ir izstrādājusi detalizētus metodiskos norādījumus attīstības plānošanas dokumentu izstrādei.

Ir novērojama pretruna ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu, jo paredzēts, ka attīstības programma, kas būtībā ir īstermiņa – vidēja termiņa pasākumu plāns, satur “stratēģisko daļu”, kamēr APSL skaidri nosaka, ka stratēģiskais dokuments ir vadošais, bet programmas dokuments tam pakārtots.

6.3.1.3. 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

Šie Noteikumi definē sabiedrības līdzdalības kārtību attīstības plānošanas procesā gadījumos, kad to neregulē citi normatīvie akti. Pašreizējā situācijā šāds gadījums ir visu attīstības plānošanas dokumentu izstrāde vietējā līmenī.

Sabiedrības iesaistes procedūru telpiskajā plānošanā regulē 06.10.2009. MK noteikumi Nr.1148 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”. Ir paredzams, ka šie Noteikumi, stājoties spēkā jaunajam Teritorijas attīstības plānošanas likumam, varētu tikt atcelti, jo likumprojektā paredzēta jauna, ievērojami vienkāršota procedūra visiem plānošanas dokumentu veidiem.

Noteikumi reglamentē sabiedrības līdzdalības lomu (respektīvi, nosaka obligāti veicamo darbību minimumu) un paskaidro tās dažādus veidus, nosaka līdzdalības organizēšanas formas un kārtību.

Sabiedrības pārstāvji var līdzdarboties attīstības plānošanā:

- piedaloties darba grupās un konsultatīvajās padomēs;
- piedaloties sabiedriskajā apspriedē;
- iesaistoties publiskajā apspriešanā;
- iesaistoties diskusiju grupās, forumos un citās līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskās domas aptaujās);
- sniedzot iebildumus un priekšlikumus lēmuma pieņemšanas procesā domes sēdēs, komitejās un komisijās atbilstoši pašvaldības nolikumam.

Sabiedriskā apspriede ir sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji. Viena no sabiedriskās apspriedes nozīmīgākajām formām ir iedzīvotāju sapulce.

6.3.2. Teritorijas attīstības plānošanas likums (projekts)

Šis stājās spēkā 2011. gada 1. decembrī, nomainot Teritorijas plānošanas likumu. Tas, atbilstoši Attīstības plānošanas sistēmas likumam, sakārto attīstības un telpiskā plānojuma savstarpējās attiecības un noregulē (telpiskās plānošanas gadījumā – vienkāršo) dokumentu izstrādes un spēkā stāšanās procedūras.

Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma saturs tiek vienkāršots, paredzot izdodot kā Ministru kabineta noteikumus Vispārīgos apbūves noteikumus, ietverot šajos noteikumos vienotu zonējuma klasifikāciju, apbūves parametru aprēķināšanu, ielu klasifikāciju, un citas normas, ko vienādi var attiecināt uz visām pašvaldībām. Turklāt lauku teritorijās (ārpus pilsētām un ciemiem) izstrādāt zonējumu vairs nav obligāti; to varēs noteikt ar jaunieviesta plānojuma veida – lokālplānojuma palīdzību, bet vispārējā kārtībā to regulēs esošie Ministru kabineta noteikumi, kas darbojas attiecībā uz lauksaimniecības, mežsaimniecības, ūdeņu un citu teritoriju izmantošanu.

Noteikts teritorijas plānojumu apstrīdēšanas termiņš. Jaunais likums nosaka trīs mēnešu apstrīdēšanas termiņu teritorijas plānojumam. Izdodot Vispārīgos apbūves noteikumus, standartizējot apzīmējumus, kā arī izveidojot vienotu metodiku plānojumu izstrādei, uzlabosies teritorijas plānojumu kvalitāte tādā nozīmē, ka plānojums labāk atbildīs saviem mērķiem un labāk sabalansēs mērķgrupu vajadzības.

Teritorijas attīstības plānošanas likums nosaka, ka valstij nozīmīgas teritorijas un objekti, piemēram, valsts autoceļi, var tikt noteikti kā valsts interešu teritorijas, apstiprinot to valdībā. Likumprojekts paredz, ka pēc ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pabeigšanas, ja tāda ir nepieciešama, valsts interešu teritorijas apstiprina ar Ministru kabineta noteikumiem, un to attīstība ir realizējama neveicot grozījumus pašvaldības teritorijas plānojumā.

Likums paredz arī divus jaunus plānošanas dokumentus – tematisko plānojumu un lokālplānojumu. Tematiskais plānojumu varēs izstrādāt gan valsts, gan reģionālā, gan vietējā līmenī. Nacionālā līmenī, piemēram, šāds tematiskais plānojums varētu būt Jūras telpiskais plānojums, reģionālajā – sabiedriskā transporta maršrutu plāns, bet vietējā – pilsētas vai ciema ūdensapgādes perspektīvā shēma.

Vietējā līmenī tiek ieviests jauns plānošanas dokumenta veids – lokālplānojums, ko izstrādā pati pašvaldība pēc vajadzības, un kas risina specifiskus uzdevumus. Tā izstrādi veic, ja nepieciešams pārplānot pamestas, neizmantotas teritorijas daļas, apgūstot jaunas, neapbūvētas teritorijas, tas var būt nepieciešams arī tikai sarkano līniju plānošanai.

Līdz 2014.gadam sadarbībā ar VRAA, RAPLM nodrošinās Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (TAPIS) izveidi, kas paredz vienuviet internetā publicēt visu līmeņu teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, atbalstīt to izstrādes sabiedriskās apspriešanas procesus, kā arī nodrošināt rīku, ar kura palīdzību pašvaldības varēs atjaunot zemes izmantošanas informāciju, savietojot dažādu valsts reģistru ģeotelpiskos datus, tajā skaitā Būvniecības informācija sistēmu.

Izstrādājot Beverīnas novada attīstības un teritorijas plānošanas dokumentus, šī likuma nostādnes tika ņemtas vērā jau likumprojekta stadijā, ciktāl tās nebija pretrunā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

6.4. VALSTS NOZARU POLITIKU PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

6.4.1. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2004.-2014.gadam

Reģionālās politikas pamatnostādnes (turpmāk – pamatnostādnes) nosaka valsts reģionālo politiku turpmākajiem 10 gadiem.

Pamatnostādņu izstrādes nepieciešamību pamatā nosaka situācija, ka neskatoties uz valsts attīstības līmeņa pieaugumu, ir vērojama atsevišķu reģionu attīstības līmeņu atšķirību palielināšanās tendence.

Pamatnostādņu nepieciešamība ir juridiski reglamentēta – to izstrādi nosaka Reģionālās attīstības likums. Pamatnostādnēs ir ietverti reģionālās politikas galvenie principi, mērķi, prioritātes un rīcības virzieni. Pamatnostādnēs izvirzītie mērķi un rīcības virzieni atspoguļo reģionālās politikas prioritātes.

Politikas plānošanas dokumentus izstrādā saskaņā ar pamatnostādnēs un Nacionālajā plānojumā noteiktajiem mērķiem un prioritātēm, tādā veidā nodrošinot šo dokumentu savstarpēju koordināciju. Nacionālo plānojumu izstrādā, izvērtējot valsts reģionālās attīstības plānošanas dokumentus. Pamatnostādnes un Valsts telpiskās attīstības perspektīva (Valsts ilgtspējīgas telpiskās attīstības pamatnostādnes), kas ir Nacionālā plānojuma sastāvdaļa, ir savstarpēji saskaņoti un papildinoši dokumenti.

Dokuments norāda, ka reģionālās plānošanas politika ir orientēta uz plānošanas reģionu līmeni un ņem vērā to īpatnības un atšķirības. Tālāku detalizāciju dokuments neapskata, kaut gan sniedz par to atsevišķas ziņas, norādot arī uz lielu attīstības nevienmērību pašā reģionu iekšienē.

Dokuments identificē Latvijas reģionālās attīstības problēmas:

1. Latvijas un tās reģionu zema konkurētspēja pārējo ES reģionu vidū;
2. Būtiskas sociālekonomiskās attīstības līmeņa atšķirības un šo atšķirību palielināšanās tendence starp plānošanas reģioniem;
3. Būtiskas sociālekonomiskās attīstības līmeņa atšķirības un šo atšķirību palielināšanās tendence atsevišķu plānošanas reģionu ietvaros.
4. Vāji attīstīta un nekvalitatīva infrastruktūra, t.sk. vāja uzņēmējdarbību veicinoša un pievilcīgu dzīves vidi veicinoša infrastruktūra teritoriālās vienībās.
5. Rīgas kā galvaspilsētas zema konkurētspēja salīdzinājumā ar citām Eiropas galvaspilsētām.

Būtībā šīs problēmas aktuālas arī pašlaik.

Reģionālās politikas problēmas 2004. gada kontekstā ir sekojošas:

1. Nozaru politiku veidošana un īstenošana notiek savstarpēji nekoordinēti un netiek saskaņotas ar plānošanas reģionu attīstības prioritātēm;
2. Nav nodrošināta valsts un ES reģionālās attīstības atbalsta instrumentu saskaņota darbība;
3. Līdz šim pārāk lēns novadu veidošanās process, kā rezultātā Latvijā ilgstoši pastāv liels skaits ekonomiski un administratīvi vāju pašvaldību, kas nespēj nodrošināt visu pašvaldību funkciju veikšanu;
4. Šauras pašvaldību vietējo atbalsta instrumentu klāsta iespējas.

Kopš 2004. gada ir veikta administratīvi teritoriālā reforma, kam vajadzēja atrisināt strukturālas problēmas. Diemžēl reformas rezultātā izveidotās administratīvās teritorijas ir ļoti

slikti salīdzināmas savā starpā, kas, ievērojot kapacitātes palielināšanos, ārkārtīgi apgrūtina teritorijas analīzi un līdz ar to attīstības sekmju reģionālu un pat nacionālu novērtējumu.

Stāvoklis ar ES finanšu instrumentu izmantošanu ir ievērojami uzlabojies, taču jau tā nepietiekamo vietējo atbalsta instrumentu klāstu nopietni ir iedragājusi 2008.-2009. gada ekonomiskā krīze.

Dokumentā ir definēti Latvijas reģionālās politikas principi:

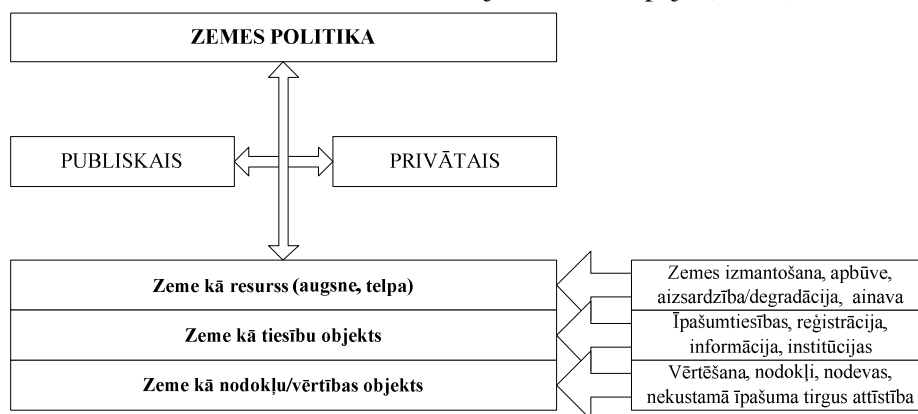
1. **Integrācijas princips** – Latvijas reģionālā politika ir pārsektoriāla darbības sfēra, kas veidojama sadarbībā starp nozaru ministrijām, plānošanas reģioniem, rajona un vietējām pašvaldībām, sociālajiem partneriem un par reģionālo politiku atbildīgo iestādī.
2. **Inovācijas princips** – atbalsts inovatīvām idejām un aktivitātēm.
3. **Pašiniciatīvas princips** – vietējā līmeņa iniciatīvu rašanās veicināšana un šo iniciatīvu atbalsts.
4. **Teritorijas savstarpējās atkarības princips** – teritorijas attīstība, ievērojot tās centra un perifērijas savstarpējo atkarību.
5. **Koncentrācijas princips** – reģionālās attīstības atbalstam novirzīto finansējumu koncentrē noteiktu prioritāro mērķu sasniegšanai.
6. **Decentralizācijas princips** – kompetences nodošana no augstāka pārvaldes līmeņa uz zemāku pārvaldes līmeni.

Zināmā mērā tie ir atspoguļojušies teritorijas attīstības plānošanas normatīvajos aktos.

6.4.2. Zemes politikas pamatnostādnes 2008-2014

Pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments laika periodam līdz 2014.gadam, kurā formulēti zemes politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un politikas rezultāti, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai.

Ņemot vērā zemes kā unikāla resursa lielo nozīmību, un to, ka šī resursa izmantošanā pieļauto kļūdu labošanai ir nepieciešams ieguldīt milzīgus resursus un tas prasa vairākus gadus desmitus, pamatnostādņu mērķis ir atrisināt un novērst pamatnostādņu izstrādes laikā identificētās problēmas zemes izmantošanā un ar to saistītajās jomās, radīt apstākļus zemes iespējami labākai izmantošanai, tās ilgtspējībai, kā arī nodrošināt dažādu ar zemes izmantošanu saistīto nozaru attīstības koordināciju un sadarbību (14.att.).

14.att. Zemes politikas ietvars

Rīcības virzieni politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai paredz virkni pasākumu, no kuriem atsevišķi ir aktuāli arī novada plānošanas līmenī:

- racionālu un efektīvu zemes izmantošanu, ievērojot zemes aizsardzības nosacījumus:
  - daudzveidīgas zemes izmantošanas attīstības (atdeves) un neizmantoto lauksaimniecībā izmantojamo zemju izmantošanas nodrošināšana,
  - zemes un citu dabas resursu saglabāšana un racionālas izmantošanas nodrošināšana,
  - teritorijas plānošanas sistēmas pilnveidošana, plānojumu īstenošanas pārraudzības nodrošināšana,
  - pašplūsmas urbanizācijas novēršana, ilgtspējīgas apdzīvojamības struktūras veidošanās veicināšana, apbūves veidošana sakārtotā telpā un nelikumīgas apbūves novēršana;
  - ainavu politikas un tās īstenošanai nepieciešamā rīcības plāna izstrāde,
  - efektīvas zemes izmantošanas motivēšanas sistēmas izveidošana;
- rīcības virzieni efektīvas un stabilas tiesiskās un informatīvās vides izveidošanai:
  - zemes reformas pabeigšana, zemes īpašumtiesību sakārtošana un attīstības nodrošināšana;
  - zemes informāciju sistēmu attīstība un efektīvas zemes pārvaldības nodrošināšana.

Šīs pamatnostādnes atspoguļojas topošajā Zemes pārvaldības likumā, kurš patlaban ir sagatavošanas stadijā.

6.4.3. Enerģētiskas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam

Enerģētikas nozares attīstības mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu, kvalitatīvu, drošu un ilgtspējīgu tautsaimniecības un iedzīvotāju apgādi ar enerģiju. Enerģētikas pamatnostādnes ir politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valdības politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus enerģētikā turpmākajiem **desmit** gadiem un iezīmē arī nozares ilgtermiņa attīstības virzienus.

Dokuments analizē enerģētikas situāciju un bilanci Latvijā, sniedz pārskatu par dažādu enerģijas veidu izmantošanu un tās iespējām. Kaut gan tas ir valsts mēroga dokuments, tajā sastopamas arī lauku pašvaldības ar nelielām apdzīvotām vietām (tātad arī Beverīnas novadam) plānošanas līmenim raksturīgas aktualitātes, pirmām kārtām mājokļu energoefektivitātes jautājumi. Līdz plānošanas līmeņa elementiem šīs aktualitātes nav detalizētas, tomēr skaidrs, ka šī jautājuma analīzes esamība vien jau norāda uz problēmu un tās plānotām un faktiskām atbalsta iespējām arī vietējā līmenī.

6.4.4. Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015. gadam

Vides politikas virsmērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

VPP ņem vērā arī, ka ekonomiskās krīzes apstākļos tuvākajos gados būs nepietiekams finansējuma apjoms, līdz ar to būs iespējams īstenot tikai prioritārākos uzdevumus. Vienlaikus tiek izdarīts pieņēmums, ka aptvertā perioda beigu posmā finansiālā situācija valstī uzlabosies.

Cilvēka ietekmes uz vidi un dabu rezultātā tiek nodarīti dažādi kaitējumi:

- kaitējums videi — novērtējamas nelabvēlīgas dabas resursu izmaiņas vai izmērāma ar dabas resursu saistīto funkciju pasliktināšanās, kas var rasties tieši vai netieši;

savukārt ar dabas resursu saistītā funkcija ir labums, ko sabiedrība vai vide gūst no attiecīgā dabas resursa,

- ❑ kaitējums augsnei vai zemes dziļēm – jebkāda pārveidošana vai piesārņojums, ko izraisa ķīmisko vielu, ķīmisko produktu (preparātu), organismu vai mikroorganismu tieša vai netieša ievadīšana augsnē vai zemes dziļēs un kas rada risku cilvēku veselībai vai būtiski nelabvēlīgi ietekmē cilvēku veselību vai vidi,
- ❑ kaitējums īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem – postījumi, kuriem ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem, īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu labvēlīga aizsardzības statusa sasniegšanu vai uzturēšanu,
- ❑ kaitējums ūdeņiem – kaitējums, kuram ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēta ūdens objekta ekoloģisko vai ķīmisko kvalitāti, kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu.

Lai ierobežotu un nepieļautu turpmāko kaitējumu videi un cilvēku veselībai vai ar dabas resursu saistīto funkciju pasliktināšanos, jāveic visi nepieciešamie un praktiski iespējamie pasākumi situācijas pārvaldīšanai, vidē nonākušo piesārņojošo vielu norobežošanai un savākšanai un citu kaitējumu izraisīto faktoru novēršanai.

Vides politiku valstī veido un lēmumus, kas var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, pieņem, ievērojot šādus vides aizsardzības principus:

- ❑ **ilgtspējīgas attīstības princips** – sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrētas un līdzsvarotas attīstības nodrošināšana, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas;
- ❑ **izvērtēšanas princips** – jebkuras tādas darbības vai pasākuma sekas, kas var būtiski ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, jāizvērtē pirms attiecīgās darbības vai pasākuma atļaušanas vai uzsākšanas. Darbība vai pasākums, kas var negatīvi ietekmēt vidi vai cilvēku veselību arī tad, ja ievērotas visas vides aizsardzības prasības, ir pieļaujams tikai tad, ja paredzamais pozitīvais rezultāts sabiedrībai kopumā pārsniedz attiecīgās darbības vai pasākuma nodarīto kaitējumu videi un cilvēku veselībai.
- ❑ **novēršanas princips** – persona, cik iespējams, novērš piesārņojuma un citu videi vai cilvēku veselībai kaitīgu ietekmju rašanos, bet, ja tas nav iespējams, novērš to izplatīšanos un negatīvās sekas;
- ❑ **piesardzības princips** – ir pieļaujams ierobežot vai aizliegt darbību vai pasākumu, kurš var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta, ja aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides vai cilvēku veselības aizsardzību. Principu neattiecinā uz neatliekamiem pasākumiem, ko veic, lai novērstu kaitējuma draudus vai neatgriezenisku kaitējumu;
- ❑ **princips “piesārņotājs maksā”** – persona sedz izdevumus, kas saistīti ar tās darbības dēļ radīta piesārņojuma novērtēšanu, novēršanu, ierobežošanu un seku likvidēšanu;
- ❑ **sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips** – institūcijas veicina sabiedrības izglītošanu un informēšanu, uzklauša un izvērtē sabiedrības viedokli.

Veidojot vides politiku un pieņemot lēmumus, ievēro arī Reģionālās attīstības likumā noteiktos reģionālās attīstības pamatprincipus.

Vides politikas mērķi sadalīti pa galvenajiem vides elementiem un tie ir sekojoši:

- ❑ Nodrošināt gaisa kvalitāti atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, iesaistot pašvaldības, komersantus un sabiedrību;

- Nodrošināt normatīvo aktu prasībām atbilstošu ūdens kvalitāti, samazināt iekšējo ūdeņu eitrofikāciju un nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitāti;
- Nodrošināt zemes resursu ilgtspējīgu izmantošanu un aizsardzību, veicinot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas principa īstenošanu;
- Nodrošināt dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību;
- Nodrošināt Latvijas ieguldījumu globālo klimata pārmaiņu novēršanā, nodrošinot vides aizsardzības un ekonomisko interešu līdzsvarotību.

Katram mērķim ir definēta arī virkne sasniedzamo rezultātu un rezultatīvo rādītāju, kas detalizēti laikā pa gadiem, noteiktas arī turpmākās rīcības.

Beverīnas novadam visaktuālākās ir ūdeņu aizsardzības un zemes izmantošanas sadaļas: novads ievērojamā garumā piekļaujas Gaujai un novadam cauri plūst tās nozīmīga pieteka – Abuls. Zemes resurss savukārt ir nozīmīgs kā no lauksaimnieciskās ražošanas, tā no ainaviskās un kultūrvēsturiskās telpas saglabāšanas viedokļa.

6.4.5. Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam

Plāna projekts ir izveidots un aktualizēts, ievērojot Kopienas Lauku attīstības stratēģiskās vadlīnijas 2007. – 2013.gadam, kuras nosaka, ka plāna projekts ir jāizvērs Kopienas definētajās lauku attīstības prioritāšu jomās, un ievērojot Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007. – 2013.gadam projektu, kura mērķis ir sekmēt līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību un nodrošināt Latvijas konkurētspējas paaugstināšanu citu valstu vidū.

Plāna projektā, pamatojoties uz lauku ekonomiskās, sociālās, vides un nozaru analīzi, kā galvenā prioritāte tiek izvirzīts **cilvēks**, kura labklājības pieaugums ir vispārējais attīstības mērķis un kura potenciāls ir lauku attīstības mērķu sasniegšanas pamats gan teritoriju sociāli ekonomiskajā attīstībā, gan vides jomā. Tāpēc, veidojot vienotu izpratni par turpmāko Latvijas lauku attīstību, plāna projekts izvirza virsmērķi **“pārticis cilvēks ilgtspējīgi apdzīvotos Latvijas laukos”** un četrus darbības virzienus:

- Lauku cilvēka spēju attīstība;
- No darba gūto ienākumu vairošana laukos;
- Lauku dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana;
- Lauku dzīves telpas attīstība.

Darbības virzienu ietvaros tiks īstenoti pasākumi, ko finansēs kā no valsts atbalsta, tā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, kura ieguldījums tiks novirzīts caur četrām asīm – saskaņotām pasākumu grupām:

1. Lauksaimniecības un mežsaimniecības sektora konkurētspējas veicināšana;
2. Vides un lauku ainavas uzlabošana;
3. Lauku dzīves kvalitātes un ekonomikas dažādošanas veicināšana;
4. LEADER.

Katrai šai asij atbilst vesels nosacījumu un rīcību komplekss, no kura zemāk pievienoti un izcelti tie, kas būtiski aktuāli vietējam, tātad arī Beverīnas novada plānošanas līmenim.

1.ass. Lauksaimniecības un mežsaimniecības sektora konkurētspējas veicināšana

- Ražošanas un pārstrādes tehnoloģiskā attīstība, pievienotās vērtības paaugstināšana un būtisku preču ražojošo saimniecību lomas palielināšana:

- kaitīgo izmešu apjomu mazinošu ražošanas tehnoloģiju ieviešana, īpaši dzīvnieku izcelsmes produkcijas ražošanas ķēdēs un neatjaunojamu vai grūti atjaunojamu dabas resursu patēriņā – īpaši ūdens un enerģijas;
  - atbalstot biomasas ražošanu enerģijai un nepārtikas rūpniecībai;
  - veicinot daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizāciju par saimnieciskās darbības veicējiem, kas orientēti uz tirgu;
  - atbalstot jaunus zemniekus un gados vecāku cilvēku pārvaldītu saimniecību nodošanu jaunāku saimnieku pārvaldījumā;
  - uzlabojot mežu ekonomisko vērtību un meža zemes infrastruktūru;
  - uzlabojot mežu ekonomisko vērtību, pastiprinot to pieejamību un augstas kvalitātes kopšanu.
- Bioloģiskās un integrētās lauksaimniecības sistēmu attīstība**
- Bioloģiskās un integrētās lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstība un tirgus veicināšana.
  - Investīcijas lauksaimniecības saimnieciskās darbības veicēju vides infrastruktūrā
  - Būtiski uzlabojot lauksaimniecības nozarē saražoto blakusproduktu otrreizējās izmantošanas procesus, tai skaitā ieviešot minēto blakusproduktu pārstrādi biogāzē un citos izmantojamajos produktos.
- Lauksaimniecībā un mežsaimniecībā strādājošo zināšanu un prasmju vairošana**
- Lauksaimniecības un mežsaimniecības saimnieciskās darbības vienībās strādājošo prasmju apguve darbam ar moderno tehnoloģiju, izmantošana pievienotās vērtības palielināšanā.
  - Lauksaimniecības un mežsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju vadītāju zināšanu uzlabošana par uzņēmumu vadību.
  - Arodapmācības un informācijas pasākumi lauksaimniecībā.
- Ražotāju grupu attīstība (kooperācija)**
- Lai uzlabotu atsevišķo lauksaimniecības saimnieciskās darbības veicēju konkurētspēju, nepieciešams atbalstīt ražotāju grupas, kuru mērķis ir savu ražošanas izmaksu samazināšana un ienākumu palielināšana un stabilizēšana.

2.ass. Vides un lauku ainavas uzlabošana

- Vides un lauku ainavas uzlabošanai jāveicina trīs ES līmeņa prioritārās sfēras:**
- a) vides un lauku ainavas uzlabošana;
  - b) atbalsts lauksaimnieciskai darbībai mazāk labvēlīgos apvidos;
  - c) meža zemju un neizmantotās lauksaimniecības zemes vērtības paaugstināšana.

Vides un lauku ainavas uzlabošana

- Atbalsts vidi saudzējošas ražošanas metožu pielietošanai ... un īpaši:**
- jāsaglabā bioloģiskā daudzveidība un ekoloģiski vērtīgas lauksaimniecības un mežsaimniecības sistēmas;
  - jāpalīdz sasniegt Ūdens struktūrdirektīvas mērķus.
- Meža zemju un neizmantotās lauksaimniecības zemes vērtības paaugstināšana**
- Atbalstīt meža ieaudzēšanu lauksaimniecībai, kā arī citiem izmantošanas virzieniem nepiemērotās un nevajadzīgās, bet mežam izmantojamās zemēs.
  - Atjaunot mežsaimniecības ražošanas potenciālu dabas katastrofu radīto bojājumu vietās un ieviešot preventīvus pasākumus bojājumu mazināšanai.
  - Nodrošināt meža vides maksājumus.
  - Veikt ieguldījumus mežā, kas ceļ attiecīgās teritorijas mežu vai meža zemes infrastruktūras vērtību, ievērojot vides aizsardzības prasības, un veicina Kioto

protokola mērķa sasniegšanu attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu, uzlabojot mežu vērtību un palielinot tā platības.

- Natura 2000 teritoriju apsaimniekošana un saglabāšana
- Nodrošināt kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem saistībā ar Natura 2000 gan lauksaimniecības zemēs gan meža zemēs.

3.ass. Lauku dzīves kvalitātes un ekonomikas dažādošanas veicināšana

- Lauku saimnieciskās darbības dažādošana un attīstība
  - Atbalstīt nelauksaimnieciskās komercdarbības uzsākšanu un attīstību mikrouzņēmumos, īpaši saimniecībās, kuras lauksaimniecisko darbību nomaina ar cita veida ražošanu, prioritāri atbalstot nelauksaimniecisko komercdarbību mazāk labvēlīgajos reģionos.
  - Lauku tūrismā atbalstīt tādas mikrouzņēmumu aktivitātes, kas ir saskaņotas ar vietējām stratēģijām, īpaši veicot ieguldījumus tādu lauku tūrisma aktivitāšu attīstībā, kuru mērķis ir saglabāt un tālāk attīstīt lauksaimniecības un kultūrvēsturisko mantojumu lauku teritorijā. Esošajās maza izmēra mītnēs nepieciešams uzlabot viesu telpu un pakalpojumu kvalitāti un aktivitāšu daudzveidību.
- Atbalstīt biomasas ražošanu enerģētiskajai un nepārtikas rūpniecībai.
  - Lauksaimniecībā un mežsaimniecībā strādājošo pārkvalifikācija un cilvēkresursu attīstība lauku teritorijas mikrouzņēmumiem
  - Apmācības un pārkvalifikācija no lauksaimniecības un mežsaimniecības uz citiem nodarbošanās veidiem.
- Lauku infrastruktūras uzlabošana
  - Uzņēmumu pievadceļu, pašvaldību ceļu un ielu uzlabošana.
  - Izveidot un uzlabot vietējo iniciatīvas grupu pulcēšanās vietas un atbalstīt tādas aktivitātes, kuru mērķis ir lauku iedzīvotāju komercdarbības uzsākšana, saimnieciskās darbības projektu sagatavošana un atbilstoša apmācība; kultūras pakalpojumu pieejamība.
  - Atbalstīt nelielu ar lauksaimniecību un mežsaimniecību saistīto kultūrvēsturisko objektu atjaunošanu lauku teritorijā.
- Pamatpakalpojumi lauku ekonomikai un iedzīvotājiem
  - Atbalsts pamatpakalpojumiem lauku ekonomikai un iedzīvotājiem, ieskaitot kultūras un atpūtas aktivitātes attiecībā uz ciematiem vai ciematu grupām un ar tām saistītām nelielām infrastruktūrām.
  - Pakalpojumu kvalitātes uzlabošana un to pieejamība lauku iedzīvotājiem.
  - Atbalsts sabiedriskajām aktivitātēm un atbilstošajai neliela mēroga infrastruktūrai, kas veicina vērtības pievienošanu vietējo ražotajiem produktiem, iespējami labāku gan dabas, gan kultūras resursu aizsardzību, informācijas tehnoloģiju (IT) izmantošanu un jaunus profesionālos sasniegumus.

4.ass. LEADER.

LEADER pieeja tiks īstenota, realizējot atsevišķu pasākumu, kas sastāv no vietējo darbības grupu atbalsta, apmācības un sadarbības projektu realizācijas.⁴

⁴ Dokumentā tālāka izvērsuma nav. Sīkāk skat. <http://www.zm.gov.lv/?sadala=886>

6.5. VIDZEMES REĢIONA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Ņemot vērā Vidzemes plānošanas reģiona plānošanas dokumentu tiešo ietekmi uz attīstības un teritorijas plānošanu vietējā līmenī, šie dokumenti atspoguļoti detalizēti, pēc iespējas atspoguļojot visas rīcības, ietekmes, vadlīnijas, u.c. elementus, kurus ir svarīgi ņemt vērā, izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus Beverīnas novadam.

6.5.1. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma (2007.-2013.gadam) ir vidēja termiņa reģiona plānošanas dokuments, kas nacionālā līmenī ir noteikts kā reģionālās politikas dokuments.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmas izstrādes vispārīgais mērķis ir veicināt reģiona stabilitu, sabalansētu un ilgtspējīgu attīstību, paaugstinot katra iedzīvotāja dzīves kvalitāti un nodrošinot reģiona konkurētspēju starptautiskā mērogā.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma sastāv no divām daļām. Šis dokuments ietver pirmo daļu, kurā veikta esošās situācijas analīze, kas noslēdzas ar reģiona stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu (SVID) analīzi.

Otrajā daļā noteikta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības vīzija, nosprausti attīstības mērķi un rīcības virzieni to sasniegšanai.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma atjaunota Interreg IIIA projekta NIII-076 "Spatial planning – tool for cross-sectoral and cross-border integration of policies" ietvaros.

Apraksta daļa

Apraksta daļa, ievērojot administratīvi teritoriālo iedalījumu programmas izstrādes laikā, ir orientēta uz rajonu telpisko struktūru. Aprakstā ir maz informācijas, kuru iespējams detalizēt novadu, tai skaitā Beverīnas novada līmenī.

Stratēģijas daļa

Vidzemes plānošanas reģiona stratēģija ir veidota no:

- vīzijas,
- stratēģiskā mērķa
- 4 (četrām) Vidzemes plānošanas reģiona prioritātēm
- 25 galvenajiem pasākumiem (pasākumu grupām)

Prioritātes

4 galvenās prioritātes tika noteiktas, izvērtējot resursus, iespējas un pašreizējo situāciju, lai realizētu Vidzemes reģiona politisko gribu. Vidzemē prioritātes noteiktas, ņemot par pamatu esošo resursu efektīvu izmantošanu un tos resursus, kas tiks radīti nākamajā plānošanas periodā (7 gadu laikā), ar mērķi veicināt reģiona sociālekonomisko attīstību.

Stratēģijas saturs

Reģionālās attīstības stratēģija nozīmē visu reģionā darbojošos institūciju kopīgi izvirzītu un akceptētu attīstības virzību. Viņu ieguldījums ir jāizmanto vēl efektīvāk kā līdz šim. Resursi stratēģijas realizācijai tiek iegūti no valsts budžeta, pašvaldību un privāto partneru budžetiem, ES programmām un citiem finanšu resursu avotiem.

Viedokļi par reģiona attīstību un pasākumi ideju ieviešanai ir jāplāno un jāievieš ciešā saistībā ar stratēģiju. Šajā procesā ir jāiesaista visi iespējamie partneri – ne tikai tāpēc, ka bez viņiem nav iedomājama nopietna attīstības plānošana, bet arī tāpēc, ka viņu ieguldījums un līdzfinansējums būs nepieciešams ES fondu piesaistei.

Daudzi stratēģijas aspekti balstās uz sinerģiju, kas izriet no starpinstitucionālās sadarbības.

Plānošanas procesa sākuma punkts ir sadarbība starp reģiona institūcijām, rajonu un pilsētu līdzdalība, paredzot resursus reģionālajai attīstībai, kā arī privātuzņēmumu un sabiedrisko organizāciju iesaistīšanās. Valsts institūciju reģionālās nodaļas šajā procesā ir iesaistītas kā partneri un resursu avoti.

Attīstības vīzija

Vidzemes reģiona vēlamu situāciju ir iespējams sasniegt, ieviešot pasākumus visās četrās izvirzītajās attīstības jomās, kuras tika noteiktas, ievērojot optimālu līdzsvaru starp resursus radošajām un resursus patērējošajām nozarēm.

Vidzeme ir dinamisks, konkurētspējīgs Eiropas Savienības reģions ar daudzveidīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un attīstības potenciālu. Reģiona iedzīvotājiem ir pieejami visi nepieciešamie resursi kvalitatīvas dzīves darbības nodrošināšanai un viņi rod savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas.

Stratēģiskās prioritātes

Vidzemes reģiona stratēģiskās prioritātes tika noteiktas, ievērojot reģiona vajadzības un līdzsvaru starp resursus radošajām un resursus patērējošajām nozarēm.

1. Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība
2. Ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana un virzība uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku
3. Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana
4. Lauku attīstība

Rīcību programma

Rīcību programma ir pa prioritātēm un rīcībām sadalīts attīstības uzdevumu uzskaitījums, kas veido attīstības programmas II sadaļas galveno apjomu. Šīs stratēģijas 2.pielikumā tā ir sniegta pārskata tabulas veidā. Minētas visas paredzētās aktivitātes (ja aiz konkrētās aktivitātes informācija neseko, tad tas nozīmē, ka novada saite ar šo aktivitāti nav vai ir nenozīmīga). **Ar kursīvu tekstā izcelti tie uzdevumi, kurus risina Beverīnas novada attīstības stratēģija un programma un kas tieši vai netieši atspoguļojas attīstības programmas ietvaros plānotajās konkrētajās rīcībās.**

6.5.2. Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kas, saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu, nosaka plānošanas reģiona attīstības iespējas, virzienus un ierobežojumus 20 gadiem. To apstiprina Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padome un saskaņo Nacionālā reģionālās attīstības padomē. Reģiona teritorijas plānojums ir saistošs rajonu un vietējām pašvaldībām, izstrādājot un realizējot savu teritoriju plānojumus un attīstības programmas.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojuma izstrādes galvenie uzdevumi:

- izvērtēt Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības potenciālu, noteikt prasības un nosacījumus tā izmantošanai;
- radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei;
- radīt priekšnoteikumus vides kvalitātes un teritorijas racionālas izmantošanas nodrošināšanai, samazinot un novēršot rūpnieciskos un vides riskus;
- veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkcionēšanu visā Vidzemes plānošanas reģiona teritorijā;
- saglabāt Vidzemes dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību un paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti;
- nodrošināt ilgtspējīgu un racionālu resursu izmantošanu;
- veicināt policentriskas, līdzsvarotas apdzīvojuma struktūras attīstību, paaugstināt pilsētvides kvalitāti reģionā.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojums sastāv no četrām galvenajām daļām.

Telpiskās struktūras apraksts – informatīvs paziņojums, kas atspoguļo reģiona pašreizējo izmantošanu kā reģiona telpisko struktūru saistībā ar cilvēku un viņa dzīvesveidu vērtību un teritorijas izmantošanas aspektā. Tas ietver nacionālās vērtības, nosaka reģionālās vērtības un reģiona telpiskās attīstības tendences, kā arī problēmteritorijas;

Telpiskās attīstības perspektīva – pamatnostādnes, kas atspoguļo plānoto teritorijas izmantošanu kā reģiona telpisko struktūru un izmantošanas aprobežojumus, apraksta un grafiskā veidā ietver reģiona vēlamās telpiskās struktūras vīziju pēc 20 gadiem, stratēģiju un rīcības tās sasniegšanai;

Teritorijas plānojuma vadlīnijas – ir ieteikumi rajonu un vietējo pašvaldību attīstības programmu un teritorijas plānojumu izstrādāšanai;

Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi – ietver padomes lēmumus par plānojuma izstrādi un apstiprināšanu, sabiedriskās apspriešanas materiālus, ziņojumu par vērā ņemtajiem un noraidītajiem priekšlikumiem, teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja ziņojumu par plānojuma atbilstību likumdošanai.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums kalpo kā vadlīnijas zemākā līmeņa teritorijas plānojumu izstrādei un sekmē šo plānu savstarpēju saskaņošanu. Tam ir jānovērš pretrunas un konflikti, plānojot dažādu funkciju izvietošanu un nodrošinot līdzsvaru starp sociālajām, ekonomiskajām, kultūras un vides prasībām.

6.5.3. Vidzemes reģiona alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. – 2017.gadam

Vidzemes reģiona alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. – 2017.gadam ir Vidzemes reģiona plānošanas dokuments, kas nosaka rīcības virzienus un prioritātes alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstībai un pilnveidošanai Vidzemes reģionā.

Programmas izstrādes gaitā tika veikta esošās situācijas izpēte, datu ieguve un analīze, attīstības plānošana, darbības virzienu un prioritāšu noteikšana. Pamatinformācijas par Vidzemes reģiona sociālo pakalpojumu sniedzējiem iegūšanai tika kombinētas vairākas datu ieguves metodes, skatoties no informācijas pieejamības. Tika izmantota Labklājības ministrijas datu bāzēs pieejamā statistikas informācija, dokumentu analīze (internetā pieejamā informācija), veikta e-pasta aptauja, kombinējot to ar telefonintervijām ar Vidzemes reģiona sociālo pakalpojumu sniedzējiem. Lai izpētītu sociāli mazaizsargāto grupu situāciju, tika veikta statistikas datu analīze un daļēji strukturētas intervijas ar mērķa grupu pārstāvjiem.

Attīstības plānošanas un darbības virzienu noteikšanas procesā pielietota EKD modelēšanas metode, iesaistot modelēšanas sesijās Vidzemes reģiona sociālās jomas ekspertus.

Dokuments satur apjomīgu tabulu ar informāciju par finanšu resursu avotiem un tajos pieejamo resursu apjomiem un izmantošanas iespējamiem veidiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu attīstībai un nodrošināšanai.

Galvenie secinājumi programmā ir sekojoši:

1. reģiona pašvaldībām nepieciešams a) vienoties par sadarbības projektiem, kur pašvaldības uz līdzvērtīgiem principiem sadarbojas, nevis attīsta katru savu pakalpojumu; b) resursu optimizēšanā ir sociālo pakalpojumu pilnveidošanai un jaunu izveidei izmantot pašvaldības rīcībā esošo infrastruktūru;
2. NVO sektora aktivizēšanu kavē biedrību un nodibinājumu vājā kapacitāte, tām nepieciešams pašvaldības atbalsts (piemēram, ar telpu nodrošinājumu). Ne visas pašvaldības šobrīd ir gatavas deleģēt sociālo pakalpojumu sniegšanu vai pirkt sociālos pakalpojumus;
3. dažādu nozaru speciālistu sadarbība kopumā ir nepietiekama,
4. ne visas zināšanas un sociālā darba metodes var apgūt pašmācības ceļā, tādēļ sociālā darba speciālistiem arī ar augstāko izglītību sociālajā darbā ir nepieciešams profesionāli pilnveidoties, kā arī nepieciešams profesionāls atbalsts un konsultācijas sarežģītos gadījumos;
5. stāvoklis Vidzemes reģionā parāda, ka daudzi mērķa grupām nepieciešami sociālie pakalpojumi Vidzemes reģionā ir nepilnīgi nodrošināti vai nav nodrošināti vispār.

Programma noteica 63 darbības virzienus, kurus sagrupēja pa mērķa grupām pēc prioritātēm. Tiek izšķirts reģiona līmenis (5 pasākumi vai to grupas) un lokālais līmenis, kura "aizpildījums" ir atkarīgs no konkrētā novada vajadzībām un sadarbības iespējām ar kaimiņiem. Šo virzienu lokālā līmeņa galvenās mērķgrupas un viņiem prioritāri nepieciešamie pakalpojumi, kas būtu jāsniedz arī vietējā līmenī, ir uzskaitīti 2.tabulā.

Sociālā riska mērķgrupas un tām prioritāri nepieciešamie pakalpojumi, kuri būtu nodrošināmi novada līmenī

Nr.	Aktivitāte	Īss apraksts
Pensijas un pirmpensijas vecuma cilvēki		
2.1.	Nodrošināt profesionālu sociālās aprūpes pakalpojumus dzīves vietā – aprūpe mājās	Sociālais pakalpojums mājās pamatvajadzību apmierināšanai cilvēkiem, kas nespēj sevi aprūpēt.
2.4.	Nodrošināt higiēnas pakalpojumus	Pakalpojumi higiēnas vajadzību nodrošināšanai par samazinātu maksu vai bez maksas.
Riska ģimenes un disfunkcionālas ģimenes		
3.1.	Izveidot multifunkcionālus dienas centrus vai Ģimeņu atbalsta centrus	Dienas centrs nodrošina sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas dienas laikā.
3.6.	Pilnveidot vecāku apmācību par bērnu un pusaudžu emocionālo audzināšanu, lai veicinātu neatkarīgu personību veidošanos un veselīgas sabiedrības izveidi, kā arī izveidot sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programmu	Pakalpojums nodrošina dažādu apmācību programmu t.sk. Sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programmu gan bērniem, gan vecākiem īstenošanu, psihologu konsultācijas, brīvā laika pavadīšanas iespējas (piemēram, apmācības programmas “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Uzvedības korekcijas apmācības programma vecākiem” un citas).
3.7.	Alternatīva sociāla rehabilitācijas centra (grupu māja) izveidošana	Personas no riska un disfunkcionālām ģimenēm var saņemt atbalstu un padomu un atrastos nepārtrauktā aprūpē visu diennakti.
Jaunieši bezdarbnieki		
5.2.	Nodrošināt motivācijas programmas nodarbinātības veicināšanai	Motivācijas programmas, lai attīstītu cilvēku pašorganizācijas prasmes, vēlmi iesaistīties darba tirgū un ticību saviem spēkiem.
Ilgstošie bezdarbnieki		
6.2.	Nodrošināt motivācijas programmas nodarbinātības veicināšanai	Motivācijas programmas, lai attīstītu cilvēku pašorganizācijas prasmes, vēlmi iesaistīties darba tirgū un ticību saviem spēkiem.
Cilvēki pēc ieslodzījuma		
7.2.	Nodrošināt motivācijas programmas dzīves prasmju atjaunošanai un nodarbinātības veicināšanai	Motivācijas programmas, lai attīstītu cilvēku pašorganizācijas prasmes, dzīves prasmju atjaunošanu, vēlmi iesaistīties darba tirgū un ticību saviem spēkiem.

Vardarbībā cietušas personas un viņu ģimenes locekļi		
8.1.	Nodrošināt psihologa konsultācijas	Ietver psihoemocionālā stāvokļa izvērtējumu un psihoemocionālo atbalstu, korekciju un psihoprofilaksi.
8.2.	Nodrošināt krīzes centra pakalpojumus bērniem	Sociālā institūcija, kurā tiek sniegta īslaicīga psiholoģiska un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām.
8.3.	Nodrošināt krīzes centra pakalpojumus pieaugušajiem	
8.4.	Nodrošināt īslaicīgas izmitināšanas vietas blakus dzīves vietai (krīzes dzīvokļi, krīzes audžuģimenes)	Vietas, kur krīzes identificēšanas brīdī var izvietot vardarbībā cietušos, lai izolētu tos no varmākas, jebkurā diennaktis laikā pirms sazināšanās un cietušā pārvietošanas uz krīzes centru.
Personas ar atkarības problēmām, līdzatkarīgie		
9.1.	Nodrošināt atbalsta grupas	Atbalsta grupas, ko vada speciālisti (sociālie darbinieki, psihologi u.c.), lai mobilizētu iedzīvotāju spējas.
Bezpaļūtnieki		
10.2.	Nodrošināt ar zupas virtuves pakalpojumu	Pakalpojums, kas nodrošina krīzes situācijā nonākušiem cilvēkiem iespēju paēst siltu, barojošu ēdienu.
10.4.	Nodrošināt higiēnas pakalpojumus	Pakalpojumi higiēnas vajadzību nodrošināšanai par samazinātu maksu vai bez maksas
Personas ar funkcionāliem traucējumiem		
11.1.	Izveidot dienas centru cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem pēc 18 gadu vecuma	Nodrošina sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un brīvā laika pavadīšanas iespējas apmācītu speciālistu uzraudzībā.
11.2.	Izveidot servisa dzīvokļus	Dzīvoklis, kas tiek izīrēts un ir pielāgots personai ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem, lai palielinātu personas iespējas dzīvot patstāvīgi un aprūpēt sevi.
11.4.	Izveidot specializētās darbnīcas	Darbnīcas, kurās izveidotas darba vietas un nodrošināts speciālistu atbalsts redzes un dzirdes invalīdiem vai personām ar garīga rakstura traucējumiem.
11.5.	Izveidot un atbalstīt dažādus nodarbinātību veicinošus pasākumus (atbalstītais darbs, sociālais uzņēmums)	Atbalstītais darbs – cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem iesaistīšana darba tirgū. Sociālais uzņēmums – valsts vai pašvaldības atbalstīts uzņēmums, kura mērķis nav gūt peļņu, bet gan nodrošināt nodarbinātību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.
11.6.	Nodrošināt specializēto transportu	Nodrošina cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem pārvietošanos. Transporta līdzeklis ir pielāgots klientiem ar kustību traucējumiem.
11.7.	Nodrošināt personīgā asistenta pakalpojumus	Sniedz atbalstu ikdienas dzīves aktivitātēs, veicina cilvēku neatkarību.
11.8.	Nodrošināt pavadona pakalpojumus	Pavadonis atsevišķās dzīves situācijās, lai nodrošinātu iespēju būt sociāli aktīvam un iekļauties sabiedriskās dzīves aktivitātēs.
11.11.	Nodrošināt psihologa pakalpojumus cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem	Psihologa konsultācijas ietver psihoemocionālā stāvokļa izvērtējumu un psihoemocionālo atbalstu, korekciju un psihoprofilaksi.

Pasākumu apraksts vietām ir nedaudz saīsināts. Tabulā minēti tikai pirmās prioritātes uzdevumi; pārējās prioritātes var atrast pašā plānošanas dokumentā.

Faktu materiāls par sociālās aprūpes sistēmu Beverīnas novadā atrodams arī teritorijas situācijas aprakstā.

6.5.4. Vidzemes reģiona ekonomiskā profila projekts

Pārskats sagatavots pēc plānošanas reģiona mājaslapā pieejamās dokumenta projekta redakcijas uz 10.11.2010.

Plānošanas reģiona ekonomiskais profils raksturo reģiona ekonomisko attīstību un nosaka ekonomiskās attīstības iespējas, kas pamatotas uz esošajiem resursiem. Resursu analīze un ekonomiskās attīstības priekšnosacījumi nodrošinās gan vietējos, gan ārvalstu investorus ar nepieciešamo informāciju par reģiona ekonomiskās attīstības perspektīvām.

Nākamajā plānošanas periodā ir nepieciešams panākt plašākas atbalsta iespējas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības programmās noteikto prioritāšu īstenošanai, tādā veidā sekmējot teritoriālas pieejas iedzīvināšanu atbalsta plānošanā. Mērķtiecīgi un ekonomiski pamatoti Eiropas Savienības fondu ieguldījumi teritoriju attīstībā nodrošinātu un stiprinātu pašvaldību lomu uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā. Lai sasniegtu šo mērķi, Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020.gadam kā valsts galvenajā vidēja termiņa plānošanas dokumentā, kas ir izmantojams par pamatu ES fondu apguves stratēģijas plānošanai, ir paredzēts integrēt reģionālajā līmenī noteiktās prioritātes.

Lai nodrošinātu reģiona ekonomikas iezīmēm (specifikai) un attīstības perspektīvām atbilstošu prioritāšu izvirzīšanu, līdz 2010.gada 1.jūlijam plānošanas reģions sadarbībā ar iesaistītajām pusēm (uzņēmējiem, uzņēmējus pārstāvošajām organizācijām (asociācijām, LTRK u.c.), pašvaldībām, augstskolām un citiem ekspertiem) izstrādāja reģiona ekonomikas profilu kā teritorijas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības raksturojumu, kas atspoguļotu reģiona ekonomiskās attīstības pamatu, ekonomiskās attīstības virzītāj spēku perspektīvu, kā arī reģiona ekonomikas attīstībai nepieciešamos priekšnosacījumus. Lai nodrošinātu kvalitatīva reģiona ekonomikas profila izstrādi, bija nepieciešams veikt šādus uzdevumus:

1. analizēt Vidzemes plānošanas reģionā esošos uzņēmējdarbības resursus, identificējot un novērtējot uzņēmējdarbības attīstības priekšnosacījumus,
2. novērtēt reģionā esošo infrastruktūru un tās pieejamību uzņēmējdarbības attīstībai,
3. veikt nozaru konkurētspējas analīzi, identificējot vadošās nozares,
4. noteikt Vidzemes plānošanas reģiona ekonomiskās attīstības perspektīvu,
5. izstrādāt priekšnosacījumus nacionālajā/pašvaldību līmenī vadošo un perspektīvo nozaru attīstībai reģionā.

Ekonomiskais profils sniedz informāciju par reģiona ekonomiku un ir informatīvs pamats reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – teritorijas plānojuma un attīstības programmas izstrādei un attīstības prioritāšu noteikšanai.

Vidzemes PR ekonomiskais profils sastāv no piecām nodaļām. **Pirmajā nodaļā** ir sniegts reģiona vispārīgais raksturojums, iekļaujot informāciju par tajā ietilpstošajām administratīvajām vienībām, reģiona pamatvērtībām, tā lomu valstiski un starptautiski.

Otrajā nodaļā ir veikts esošo resursu izvērtējums reģionā, t.sk. teritorijā esošie cilvēkresursi, profesionālās izglītības, dabas un finanšu resursu pieejamība un atbalsta institūcijas uzņēmējdarbības attīstības nodrošināšanai.

Trešajā nodaļā novērtēta reģionā esošā uzņēmējdarbībai nepieciešamā infrastruktūra, t.sk. transporta un sakaru infrastruktūra un sabiedrisko pakalpojumu pieejamība.

Ceturtajā nodaļā sniegts nozaru konkurētspējas izvērtējums: veikta ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistisko vienību un pievienotās vērtības pa darbības veidiem dinamikas analīze un nozaru analīze pa tautsaimniecības sektoriem

Piektā nodaļā apskatīti valsts noteiktie ekonomikas atveseļošanas politikas virzieni vidēja termiņa periodā, to sasaiste ar uzņēmējdarbības attīstību Vidzemes PR, attīstības iespējas un virzieni reģionā, kā arī nepieciešamie priekšnosacījumi veiksmīgai reģiona attīstībai un konkurētspējas paaugstināšanai.

Sestajā nodaļā izstrādāts ekonomiskā profila kopsavilkums.

Pielikumā ir ievietota informācija par Vidzemes PR pieejamajām profesionālās izglītības iestādēm un apgūstamajām mācību, dota statistiskā informācija par pievienoto vērtību un tās struktūru reģionā un valstī, apkopota informācija pa administratīvajām teritorijām par ERAF finansējuma apguvi 2004.-2006.pperiodā, derīgo izrakteņu krājumiem, zemes sadalījumu pa lietošanas veidiem un mājlopu skaitu, uzņēmumu un darbinieku skaitu pa darbības veidiem (nozarēm).

Ekonomiskā profila izstrādes metodikas pamatā:

- diskusijas-semināri,
- uzņēmēju aptauja,
- pašvaldību aptauja,
- statistikas datu analīze.

Apjomīgais dokuments labi pozicionē Vidzemes reģionu Latvijā, taču, salīdzinot ar reģiona attīstības programmu, tanī nav nostādņu, kas būtu tieši izmantojamas Beverīnas novada attīstības plānošanai.

6.6. PLĀNOŠANAS DOKUMENTI BEVERĪNAS NOVADĀ

6.6.1. Attīstības stratēģijas un programmas

6.6.1.1. Trikātas pagasta attīstības programma

Trikātas attīstības programma ir vienīgais publiski pieejamais attīstības plānošanas dokuments, kas attiecas uz Beverīnas novadu. Tā izstrādāta 2000. gadā un patlaban vairs nav aktuāla, jo daļa pasākumu ir realizēta, daļa – neatbilst pašreizējai sociālekonomiskajai situācijai. Arī formāli šis dokuments ir paredzēts desmit gadu periodam un tā “ietekmes” beidzās jau pirms gada. Tomēr to ir vērts pieminēt, jo tas ir vienīgais publiski pieejamais attīstības plānošanas dokuments Beverīnas novada pagastiem. Ievērojot dokumenta tapšanas laiku, nozīmīgi uzsvērt, ka tajā ir izmantota progresīva, 2000. gadā pietiekami moderna plānošanas metodika, kas ir ļāvusi stratēģiju konstruēt visai mūsdienīgā griezumā.

6.6.2. Telpiskie plānojumi

6.6.2.1. Brengulu pagasta teritorijas plānojums 2000. – 2012. gadam

Noteikumi ir izstrādāti pēc normatīvās bāzes, kas diezgan stipri atšķiras no tagad izmantojamās. 2008. gadā tie ir ievērojami grozīti, kas ir padarījis tos ievērojami atbilstīgākus teritorijas plānošanas mūsdienu prasībām.

6.6.2.2. Kauguru pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020. gadam

Kauguru pagasta teritorijas plānojums ir visjaunākais Beverīnas novada pagastiem (2008.g.), turklāt tas vēl 2009.gadā ir grozīts.

7.7. AR ADMINISTRATĪVĀM TERITORIJĀM NESAIŠTĪTI NOZARU PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

6.7.1. Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns

Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns izstrādāts 2009. gadā un paredzēts periodam līdz 2021. gadam. Plāna galvenā nozīme ir noteikt sasniedzamos virszemes un pazemes ūdensobjektu kvalitātes rādītājus un pasākumus šo rādītāju sasniegšanai saskaņā ar ES Ūdeņu struktūrdirektīvas prasībām.

Beverīnas novads robežojas ar Gauju un to šķērso Abuls. Plāna mērogam atbilstošu ūdenstilpju novadā nav.

Abuls ir klasificēts kā prioritārā zivju upe lašveidīgajām zivīm. Tai pašā laikā upes kvalitātes stāvoklis ir visproblemātiskākais visā Gaujas baseina apgabalā un upes ekoloģiskā kvalitāte vērtējama kā slikta (4.līmenis 5 ballu skalā). Tam ir divi cēloņi – Smiltenes pilsētas darbība (nozīmīgākā punktveida slodze) upes augštecē un lauksaimniecības (difūzās) slodzes upes lejtecē. Upes pašattīrīšanos neveicina tajā izveidotā mazo HES kaskāde un bebru darbība. Rezultātā Abuls ir vienīgā upe Gaujas upju baseina apgabalā, kur regulāri tiek pārsniegtas dažādu piesārņojuma veidu robežvērtības, pirmām kārtām bioloģiskais skābekļa patēriņš, kas raksturo bioloģiski noārdāmo organisko piesārņojumu.

Plānā noteiktie pasākumi Beverīnas novadu tieši neskar, jo šeit galvenokārt ir darīšana ar piesārņojuma pārnesei no blakus teritorijām. Ir noteikts termiņš notekūdeņu attīrīšanas iekārtu sakārtošanai Smiltē (2015.gads), taču joprojām Abuls tiek noteikts kā izņēmuma situācija, vēl 2020.gadā panākot tikai vidēju ūdens kvalitāti (3 balles), kaut gan saskaņā ar Ūdeņu struktūrdirektīvas prasībām, tai būtu jābūt labai vai pat ļoti labai (attiecīgi 2 un 1 balle).

Attīstības stratēģijā paredzētā lauksaimnieciskās darbības attīstība varētu neveicināt Abula ūdens kvalitātes uzlabošanu, cik tas atkarīgs no Beverīnas novada teritorijas, taču pārējā kontekstā (vides sakoptība, u.c.) šīs ietekmes varētu samazināties līdz minimumam.

Pazemes ūdeņu kvalitāti skarošas problēmas Beverīnas novadā nav novērojamas.

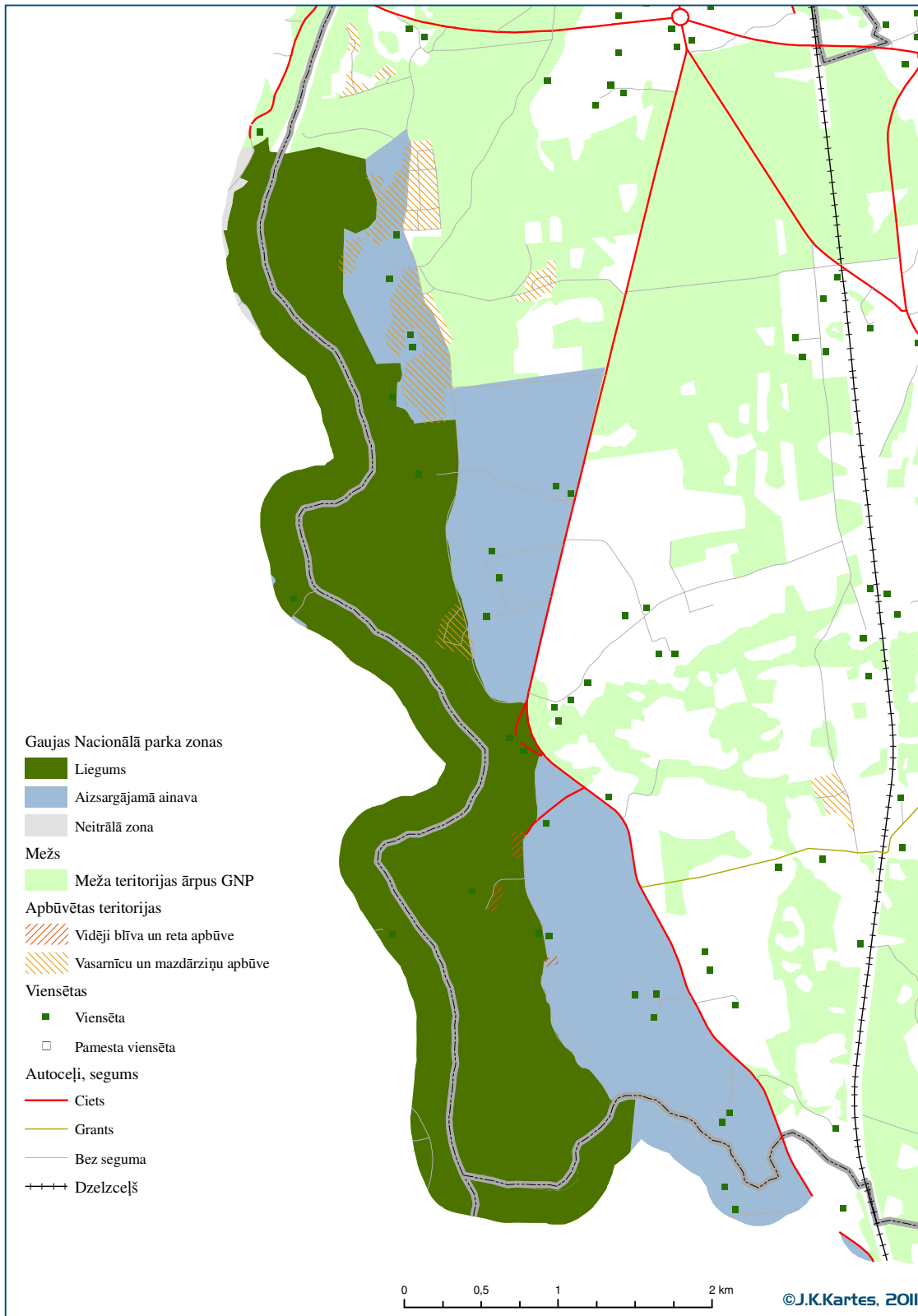
Detalizēta informācija par Abulu un citiem Beverīnas novada ūdensobjektiem būs atrodama stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatā.

6.7.2. Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāns

Gaujas Nacionālais parks iesniedzas Beverīnas novada rietumu daļā un aizņem relatīvi nelielu, taču plānošanas ziņā nozīmīgu teritoriju Kauguru pagastā. Šai teritorijā ietilpst dabas lieguma zona un ainavu aizsardzības zona (15.att.)

Dabas aizsardzības plāns (DAP) strukturēts septiņās secīgās daļās. I daļā atrodams Gaujas nacionālā parka vēsturiskais un patreizējais apraksts, protams, liekot akcentu uz to vērtību aprakstu un raksturojumu.

II daļā fiksēti Gaujas nacionālā parka kā kompleksas, daudzu īpašnieku apsaimniekotas teritorijas kopējie attīstības mērķi, šķēršļi un problēmas šo mērķu sasniegšanā, kā arī plānojamie problēmu risinājumi.

15.att. Gaujas Nacionālais parks Beverīnas novada teritorijā

III daļā tiek uzskaitītas tās darbības, kuras reglamentē likumi un noteikumi, tādā veidā atrisinot virkni no II daļā minētajām problēmām.

IV daļā tiek dots spēkā esošo normatīvo aktu uzskaitījums un apraksts. Šī daļa raksturo tos personu un institūciju pienākumus, kuri izriet no tiesību aktu ievērošanas un kalpo Gaujas nacionālā parka mērķu sasniegšanai.

V daļa aptver perspektīvos apsaimniekošanas mērķus, kā arī prioritāros mērķus, pēc kuriem jāvadās tuvākos 10 gadus.

Gaujas nacionālā parka administrācijai jābūt tam koordinējošajam spēkam, kas saliedē gan iedzīvotājus, gan pašvaldības un zemju tiesiskos valdītājus, gan nevalstiskās organizācijas un pētnieciskās institūcijas Parka mērķu sasniegšanā. Administrācijai jārāda piemērs un jāsniedz valsts atbalsts, veicot VI daļā tai noteiktos uzdevumus.

VII daļa apraksta kārtību dabas aizsardzības plāna novērtēšanai un izmaiņu izdarīšanai.

Gaujas NP dabas aizsardzības plāns ir galvenais reglamentējošais dokuments, kuru jāievēro, izstrādājot šai teritorijas daļai attīstības dokumentus; tas satur sīkus darbību reglamentējumus kas vairāk attiecas uz teritorijas izmantošanas ierobežojumiem un tāpēc detalizēti minēti teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos Beverīnas novada teritorijas plānojumam.

Galvenais uzsvars plānā ir likts uz normatīvo aktu prasību izpildi un kontroli un šo prasību pastiprināšanu dabas aizsardzības interesēs. Diemžēl vārds “aizliegt” ir viens no visbiežāk sastopamajiem vārdiem DAP saturā. Izglītības un sadarbības jomai ir veltīta nenozīmīga daļa plāna satura un tā pati realizēta ierobežotā apjomā, kaut gan šai laikā Latvijā ir bijuši citi piemēri, kur ar daudz mazākiem resursiem, bet liekot uzsvāru uz sabiedrības līdzdalību, panākta būtiska sabiedrības un zemes īpašnieku attieksmes maiņa, saskatot īpaši aizsargājamā dabas teritorijā nevis ierobežojumus, bet iespējas.

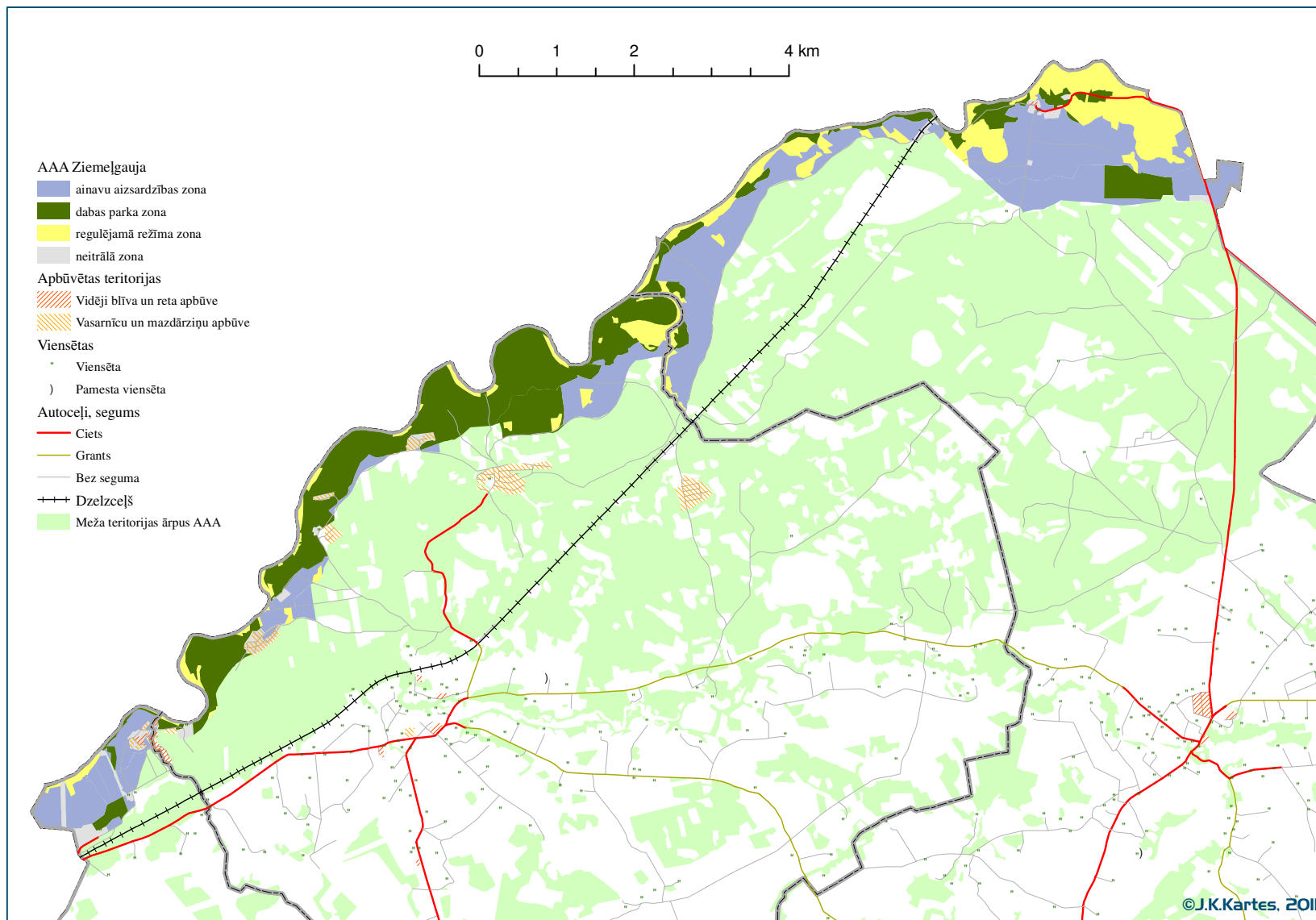
Gaujas NP dabas aizsardzības plāns apstiprināts 2004. gada novembrī un paredzēts laika periodam līdz 2013. gadam.

Teritorijas statusu un izmantošanu regulē, tās ārējās un zonējuma robežas nosaka arī Gaujas nacionālā parka likums un 2012.gada 02.05. MK noteikumi Nr.317 “Gaujas Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

6.7.3. AAA “Ziemeļgauja” dabas aizsardzības plāns

Aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” atrodas Latvijas ziemeļaustrumu daļā, Ziemeļvidzemē, un ietver Gaujas vidusteci ~140 km garā posmā un tās ieleju no Gulbenes un Alūksnes rajonu robežas līdz Valmieras pilsētai (Beverīnas novada teritorijā – skat. 16. att.). Aizsargājamo ainavu apvidus kopējā platība ir 21749 ha.

Aizsargājamā teritorija ir relatīvi jauna, tā izveidota 2004. gadā, lai saglabātu meandrējošo Gaujas vidusteci ar tās senleju un krastos esošajiem īpaši aizsargājamo pļavu, mežu un ūdeņu biotopu kompleksiem un īpaši aizsargājamo sugu atradnēm. Aizsargājamo ainavu apvidū iekļauts arī Cirgaļu masīvs – lielākais iekšzemes kāpu masīvs Latvijā un Pukšu purvs, kurā konstatētas plašas pārejas purvu biotopu platības. Gaujas un tās ielejas ekosistēmu stabilitāti, augsto ekoloģisko ietilpību un mikroklimata īpatnības lielā mērā nosaka vēsturiski izveidojušies mežu, vecupju un pļavu kompleksi.

16.att. AAA “Ziemeļgauja” Beverīnas novada teritorijā

Galvenās dabas vērtības teritorijā ir lielā reto Latvijas un ES mēroga īpaši aizsargājamo biotopu dažādība.

DAP sastāv no trim galvenajām daļām.

I daļā dots teritorijas detalizēts apraksts no vispārējā un dabas aizsardzības vajadzību viedokļa.

II daļā atrodama teritorijas vērtību analīze, to novērtējums.

III daļa satur informāciju par prasībām teritorijas apsaimniekošanai: ilgtermiņa un īstermiņa mērķus, pasākumu sarakstu, ieteikumus teritorijas izmantošanai un tiešas rekomendācijas teritorijas plānošanas vajadzībām.

Teritorijas apsaimniekošana nosaka trīs ilgtermiņa prioritātes.

I prioritāte: saglabāts teritorijai raksturīgais mozaīkveida un vienlaidus ainavu komplekss, reljefs un zemes lietojuma veidi.

II prioritāte: saglabātas dzīvotspējīgas tipiskās un aizsargājamās Gaujas ielejai un tās dabas kompleksiem raksturīgās dabiskās augu sugu sabiedrības, dzīvnieku sugas un to dzīvotnes.

III prioritāte: veicināta teritorijas ilgtspējīga attīstība, saskaņojot dabas un kultūras vērtību aizsardzību un saglabāšanu ar teritorijas ekonomisko attīstību.

Teritorijas ekonomiskā attīstība ir īpaši svarīgi teritorijas un tās attīstības plānošanas kontekstā un demonstrē progresīvu pieeju ĪADT uzturēšanā, saskaņojot dabas vērtības ar faktu, ka šai teritorijā ir arī iedzīvotāji un noteikta saimnieciskā darbība.

Ir noteiktas sešas apsaimniekošanas pasākumu tematiskās grupas:

A – administratīvi un organizatoriski jautājumi,

B – bioloģisko un ainavisko vērtību saglabāšana un palielināšana,

K – kultūras vēstures liecību saglabāšana,

I – atpūtas un izziņas infrastruktūra,

S – sabiedrības izglītošana un informācijas pieejamība,

M – monitorings.

Nozīmīgi, ka iedzīvotāju un pirmām kārtām zemes īpašnieku izglītošana par iespējām un priekšrocībām saimniekot videi draudzīgā veidā, ir programmas S daļas būtiska sastāvdaļa un tajā ir paredzēti konkrēti pasākumi.

Teritorijas statusu un izmantošanu regulē, tās ārējās un zonējuma robežas nosaka arī 2008.gada 20.novembra MK noteikumi Nr.957 “Aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”

IZMANTOTIE DATU AVOTI UN LITERATŪRA

1. Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta
2. Eiropas vietējo pašvaldību harta
3. Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva (ETAP)
4. Rio Declaration on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992.08.12.
5. Lisabonas stratēģija: pārskats
6. Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai VASAB 2010 Plus
7. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007.-2013.gadam
8. Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam
9. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija “Latvija 2030”
10. Attīstības plānošanas sistēmas likums
11. Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes
12. 13.10.2009. MK noteikumi Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”
13. Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī, RAPLM, 2009
14. 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”
15. Teritorijas attīstības plānošanas likums (projekts)
16. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2004.-2014.gadam
17. Zemes politikas pamatnostādnes 2008.-2014.
18. Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam
19. Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015.gadam
20. Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam
21. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma
22. Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam
23. Vidzemes reģiona alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. – 2017.
24. Vidzemes reģiona ekonomiskā profila projekts
25. Trikātas pagasta attīstības programma 2000.
26. Brenguļu pagasta teritorijas plānojums 2000.-2012. gadam
27. Kauguru pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.gadam
28. Trikātas pagasta teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam
29. Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāns
30. Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāns
31. 07.08.2001. MK noteikumi Nr.352 “Gaujas Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
32. AAA “Ziemeļgauja” dabas aizsardzības plāns
33. 20.11.2008. MK noteikumi Nr.957 “Aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
34. Valmieras reģionālās vides pārvaldes izsniegtā atļauja Nr.9 A kategorijas piesārņojošai darbībai akciju sabiedrībai “Valmieras Stikla šķiedra”, 2006. gada 12. decembrī.

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS. STARPTAUTISKO UN VIETĒJO PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IETVARS UN NORMATĪVO AKTU SAISTĪBA AR ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANU BEVERĪNAS NOVADĀ

Dokuments	Nostādnes, kas tieši attiecas uz Beverīnas novada attīstību vai norādes uz tām	Nostādnes, kas ir aktuālas Beverīnas novada attīstībai vai norādes uz tām
Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta		Nosaka plānošanas pamatprincipus, kas aktuāli arī, plānojot Beverīnas novada teritorijas attīstību
Eiropas vietējo pašvaldību harta		Nosaka pašvaldības tiesības, tai skaitā arī tiesības plānot savu attīstību un vietējo politiku mehānismi, kādi var tikt iekļauti attīstības plānošanas dokumentos un īstenoti teritorijā.
Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva (ETAP)		Nosaka telpiskās un attīstības plānošanas pamatprincipus, kas aktuāli arī, plānojot Beverīnas novada teritorijas attīstību
Local Agenda 21 un Agenda Baltic 21		Nosaka telpiskās un attīstības plānošanas pamatprincipus, kas aktuāli arī, plānojot Beverīnas novada teritorijas attīstību
Lisabonas stratēģija		Definētas prioritātes, kas var būt aktuālas arī vietēja līmeņa plānošanā.
VASAB 2010 Plus		Beverīnas novada kontekstā ir svarīgs mērķis nodrošināt ilgtspējīgu attīstību specifiskajām teritorijām, konkrēti lauku apvidiem.
Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007.-2013.gadam		Formāli plānošanas pamatdokuments; apiet to nevar, bet tas nesatur jebkādā veidā izmantojamas nostādnes.
Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam		Katrā no stratēģiskajām jomām ir izstrādāts izteikti konkrētu rīcību plāns. Nodaļā pievienotajā rīcību sarakstā ar <i>kursīvu</i> izceltas pozīcijas, kas ir svarīgas vietējam plānošanas līmenim, tātad arī Beverīnas novadā vai pat tieši ietilpst vietējās pārvaldes kompetencē.
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija “Latvija 2030”		LIAS nesatur konkrētas nostādnes, kas attiektos uz vietējo plānošanas līmeni (izņemot pilsētas un atsevišķas, īpašas teritorijas), taču deleģē reģioniem noteiktas funkcijas, kas savukārt atspoguļojas plānošanas nosacījumiem vietējam līmenim.
Attīstības plānošanas sistēmas likums		Paskaidro, kāda veida plānošanas dokumenti ir Latvijā, kādas ir to savstarpējās attiecības un kādi ir galvenie tajos realizējamie principi, tai skaitā arī vietējam plānošanas līmenim.
Teritorijas attīstības plānošanas likums		Tālāk detalizē plānošanas principus un dokumentu veidus un konkrētizē prasības plānošanas dokumentiem, tai skaitā arī vietējā līmenī.
Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un		Šie noteikumi regulē pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un precizē, kādā veidā izstrādājams

Dokuments	Nostādnes, kas tieši attiecas uz Beverīnas novada attīstību vai norādes uz tām	Nostādnes, kas ir aktuālas Beverīnas novada attīstībai vai norādes uz tām
ietekmes izvērtēšanas noteikumi		attīstības programmas pasākumu plāns. Noteikumi nereglamentē stratēģijas izstrādi ; vienīgi norāda, ka jāievēro APSL noteiktie pamatprincipi.
Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā		Noteikumi definē sabiedrības līdzdalības kārtību attīstības plānošanas procesā gadījumos, kad to neregulē citi normatīvie akti. Pašreizējā situācijā šāds gadījums ir visu attīstības plānošanas dokumentu izstrāde vietējā līmenī.
Reģionālās politikas pamatnostādnes 2004.-2014.gadam		Dokuments identificē Latvijas reģionālās attīstības problēmas, kas tā vai citādi atspoguļojas arī vietējos attīstības plānošanas dokumentos.
Zemes politikas pamatnostādnes 2008-2014		Pamatnostādnēs ir formulēti zemes politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un politikas rezultāti, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai. Dokuments vairāk attiecas uz telpisko plānošanu, taču dažas nostādnes aktuālas arī attīstības plānošanā.
Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam		Pieminētas arī pašvaldības ar nelielām pilsētām un lauku apdzīvotības struktūrai raksturīgām apdzīvotām vietām (tātad arī Beverīnas novadam) plānošanas līmenim raksturīgas aktualitātes, pirmām kārtām mājokļu energoefektivitātes jautājumi
Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015.gadam		Beverīnas novadam zemes resurss ir nozīmīgs kā no lauksaimnieciskās ražošanas, tā no ainaviskās un kultūrvēsturiskās telpas saglabāšanas viedokļa.
Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam		Vairums nodaļā minēto lauku attīstības virzienu, „asu” elementu attiecināmi arī uz Beverīnas novadu.
Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma	Virkne uzdevumu, tieši kuros minēts Beverīnas novads. Skatīt pielikumu Nr 2.	Virkne nostādņu, kuros Beverīnas novads nav tieši minēts, bet kuras ir aktuālas, izstrādājot plānošanas dokumentus. Skatīt pielikumu.
Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam	Ļoti detalizēti izanalizēts nodaļā „ Telpiskās attīstības pamatnostādnes”	
Vidzemes reģiona alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. - 2017.gadam		Sniedz informāciju, kas var būt aktuāla sociālo pakalpojumu jomas attīstībai arī Beverīnas novadā
Vidzemes reģiona ekonomiskā profila projekts		Vadlīnijas vietējās ekonomiskās attīstības prioritāšu noteikšanai.
Daugavas un Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plāni	Sniedz informāciju par virsmas ūdens objektiem un to stāvokli Beverīnas novadā	Pamats ūdens objektu apsaimniekošanas plānu izstrādei

**2. PIELIKUMS. KOPSAVILKUMS PAR VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS
MĒRĶIEM, AKTIVITĀTĒM UN UZDEVUMIEM BEVERĪNAS NOVADA KONTEKSTĀ**

Pasākums	Vidēja termiņa mērķis	Aktivitāte	Tieši vai netieši nozīmīgi vai saistoši Beverīnas novadam:		Saistītie nozaru plānošanas dokumenti
			uzdevumi	rezultāti, rādītāji	
1	2	3	4	5	6
1. prioritāte. Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība					
1. Transporta infrastruktūra	1.1. Attīstīta transporta infrastruktūra un efektīva tās izmantošana – reģiona un valsts vajadzībām atbilstošu kvalitatīvu autoceļu izveide	1.1.1. Sekmēt reģiona un valsts vajadzībām atbilstošu kvalitatīvu autoceļu izveidi	<p><i>Veikt pasākumus ceļu seguma stiprināšanai un kravnesības nodrošināšanai.</i></p> <p><i>Veicināt melnā seguma autoceļu īpatsvara palielināšanu Vidzemes reģionā.</i></p> <p>Veikt autoceļu, tranzītielu un ielu rekonstrukciju un izbūvi.</p> <p>Atbalstīt jaunu tehnoloģiju izmantošanu melnā seguma ceļu uzklāšanai vai atputekļošanai.</p> <p><i>Veicināt pasākumu, kas rada priekšnoteikumus ceļu satiksmes drošības uzlabošanai, ieviešanu.</i></p> <p>Sekmēt ražošanas uzņēmumu pievadceļu uzlabošanu un jaunu ceļu izbūvi.</p> <p>Veicināt esošo dzelzceļa pasažieru pārvadājumu līniju saglabāšanu un attīstību.</p> <p><i>Veicināt velociņu izbūvi.</i></p>	Sakārtoti novadu atbalstam visnozīmīgākie valsts 2.šķiras autoceļi	Ceļu satiksmes drošības programma 2007.-2013.gadam Transporta attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam
		1.1.2. Kvalitatīvu sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība vietējā un starptautiskā mērogā	<i>Veikt sabiedriskā transporta tīkla optimizāciju.</i>	Atklāti jauni maršruti Nodrošinātas plašākas savienoto maršrutu izvēles iespējas	Sabiedriskā transporta attīstības pamatnostādnes 2005.-2014.gadam
	1.2. Izveidoti multimodālie transporta koridori, attīstīti kravu pārvadājumi	1.2.1. Veicināt ar tranzītu un robežšķērsošanu saistītās transporta infrastruktūras attīstību	Veicināt loģistikas centru izveidi un attīstību		

1	2	3	4	5	6
2. Vides infrastruktūra	2.1. Samazināts vides piesārņojums, attīstītas tehnoloģijas vides piesārņojuma mazināšanai	2.1.1. Novērst vai samazināt vides piesārņojuma risku	<i>Nodrošināt pazemes un virszemes ūdeņu aizsardzību no piesārņojuma.</i> Sekmēt piesārņoto vietu izpēti un sanācību. <i>Sekmēt atkritumu dalītās vākšanas sistēmas pilnveidošanu un attīstību.</i> <i>Sekmēt transporta un enerģētikas sektoros radītā gaisa piesārņojuma samazināšanu</i>	Vidzemes reģionā 2 vietās izveidota un attīstīta dalīto atkritumu vākšana un šķirošana	
		2.1.2. Veicināt ūdensapgādes un kanalizāciju sistēmas attīstību un kvalitātes uzlabošanu	<i>Paaugstināt dzeramā ūdens kvalitāti.</i> <i>Sekmēt notekūdeņu attīrīšanas sistēmu rekonstrukciju un renovāciju.</i> Sekmēt jaunu alternatīvu notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģiju ieviešanu. <i>Veicināt ūdenssaimniecības uzņēmumu infrastruktūras attīstību</i>	Līdz 2013.gadam visos Vidzemes apdzīvojuma centros veikta ūdensapgādes un kanalizāciju sistēmas modernizācija	
3. Izglītības infrastruktūra	3.1. Attīstīta izglītības infrastruktūra un efektīva tās izmantošana	3.1.1. Sakārtotas, kvalitatīvas izglītības iestādes	Veicināt visu izglītības pakāpju iestāžu renovāciju/rekonstrukciju un jaunu mācību un sporta objektu būvniecību. Veicināt materiāli tehniskās bāzes uzlabošanu izglītības iestādēs. Veicināt izglītības atbalsta iestāžu renovāciju/rekonstrukciju. Veicināt materiāli tehniskās bāzes uzlabošanu izglītības atbalsta iestādēs.	Katrā novadā ir vismaz viena izglītības iestāde, kurā veikti infrastruktūras uzlabojumi... kas tikuši iekļauti novadu veidošanas programmās 2007. un 2008.gados. Katrā novadā darbojas viens mūžizglītības koordinators, un izveidots metodiski informatīvais centrs pieaugušo tālākizglītībai, kas paredzēts IZM programmās un tiks finansēts no ES fondiem laika posmā no 2007. līdz 2013.gadiem	
4. Enerģētikas infrastruktūra	4.1. Dabas resursi tiek izmantoti racionāli, pielietojot videi nekaitīgas un modernas tehnoloģijas	4.1.1. Veicināt energoresursu pieejamību un efektīvu izmantošanu	Veicināt alternatīvo energoresursu ieviešanu un izmantošanu tautsaimniecībā. Veicināt atjaunojamo energoresursu ieviešanu un izmantošanu tautsaimniecībā. Rosināt videi draudzīgu un enerģiju taupošu tehnoloģiju ieviešanu. <i>Siltumapgādes infrastruktūras kvalitātes uzlabošana.</i>		Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādnes 2006.-2013.gadam

	4.2. Paaugstināta energoefektivitāte sabiedriskajām un dzīvojamām ēkām un siltumenerģijas objektiem, samazināti siltuma zudumi	4.2.1. Veicināt sabiedrisko un dzīvojamo ēku un siltumenerģijas objektu energoefektivitātes paaugstināšanu	Veikt energoauditu sabiedriskajām un dzīvojamām ēkām. Veikt sabiedrisko un dzīvojamo ēku rekonstrukciju un energoefektivitātes paaugstināšanu. Veikt esošo siltumenerģijas objektu rekonstrukciju un jaunu objektu būvniecību	Līdz 20% samazināts siltumenerģijas patēriņš daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās. Uzlabota daudzdzīvokļu dzīvojamo māju kvalitāte un palielināta šo māju ilgmūžība	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju renovācijas veicināšanas valsts atbalsta programma 2007.-2010.gadam
5. Veselības aprūpes infrastruktūra	5.1. Attīstīta veselības aprūpes infrastruktūra	5.1.1. Attīstīt veselības aprūpes institūciju infrastruktūru	<i>Primārās veselības aprūpes (PVA) pakalpojumu sniedzēju tīkla attīstības veicināšana</i>		Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programma
6. Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu infrastruktūra	6.1. Attīstīta sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu infrastruktūra	6.1.1. Attīstīt sociālo pakalpojumu institūciju infrastruktūru	Kvalitatīvas pieejamības nodrošināšana sabiedrisko iestāžu/objektu un valsts un pašvaldību iestāžu apmeklētājiem – cilvēkiem ar kustību, redzes, dzirdes un garīgā rakstura traucējumiem. Veicināt sociālo pakalpojumu iestāžu materiāli tehniskās bāzes atjaunošanu un papildināšanu	Katrā novadā ir izveidota vismaz viena sociālo pakalpojumu iestāde ar pārklājumu visa novada teritorijā atbilstoši iedzīvotāju blīvumam kas tikuši iekļauti novadu veidošanas programmās 2007. un 2008.gados	
6. Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu infrastruktūra	6.2. Attīstīti sociālie pakalpojumi	6.2.1. Sociālo pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšana	Alternatīvo sociālo pakalpojumu nepieciešamības izpēte un optimāla darbības modeļa izstrāde. Sekmēt sociālo pakalpojumu klāsta paplašināšanu un pieejamību. Veicināt pašvaldību nodrošinājumu ar sociālā darba speciālistiem atbilstoši darba likumam. Veicināt sociālās palīdzības un pakalpojumu klientu iesaisti līdzdalības pasākumos savu problēmu risināšanā	Visās pašvaldībās ģimenēm un bērniem ir pieejami sociālā darbinieka sniegtie pakalpojumi. Samazinās bez vecāku gādības palikušo bērnu un nelabvēlīgo ģimeņu skaits. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības nodrošināšanā iesaistīti sociālā darba speciālisti ar atbilstošu izglītību	Profesionāla sociālā darba attīstības programmas 2005.-2011.gadam
7. Kultūras infrastruktūra	7.1. Attīstīta kultūras infrastruktūra un pakalpojumi	7.1.1. Nodrošināt iedzīvotājiem pieejamību kultūras pakalpojumiem	<i>Izveidot kvalitatīvu un visiem iedzīvotājiem pieejamu informācijas sistēmu par kultūras norisēm.</i> Veicināt profesionālās un amatiermākslas pieejamību reģionā. Veicināt tautas mākslas tradīciju izkopšanu, saglabāšanu un pieejamību.	Katrā novadā iedzīvotājiem ir pieejami kvalitatīvi kultūras pakalpojumi – bibliotēkās, tautas namos, muzejos, kultūras iestādes aprīkotas ar moderniem saziņas līdzekļiem, kas atļauj tīlsaiestē iedzīvotājiem izmantot kultūras iestāžu pakalpojumus	

		7.1.2. Attīstīt kultūras infrastruktūru un pakalpojumus	Piesaistīt investīcijas kultūras infrastruktūras objektu atjaunošanai un būvniecībai. Kultūras iestāžu materiāli tehniskās bāzes atjaunošana. Veicināt kultūrtūrisma attīstību (muzeju, izstāžu zāļu "tīkli", kultūras objektu tūrisma maršrutu, utt.)		Mantojums – 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.–2018.gadam
8. Sporta infrastruktūra	8.1. Attīstīta sporta infrastruktūra un pakalpojumi	8.1.1. Nodrošināt iedzīvotājiem pieejamību sporta pakalpojumiem	<i>Izveidot kvalitatīvu un visiem iedzīvotājiem pieejamu informācijas sistēmu par sporta norisēm.</i> Veicināt tautas sporta pieejamību reģionā	Palielinājies fiziskās aktivitātēs iesaistīto personu skaits	Nacionālā sporta attīstības programma 2006.–2012.gadam
8. Sporta infrastruktūra	8.1. Attīstīta sporta infrastruktūra un pakalpojumi	8.1.2. Attīstīt sporta infrastruktūru un pakalpojumus	Piesaistīt investīcijas sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras objektu atjaunošanai un būvniecībai. Sporta iestāžu materiāli tehniskās bāzes atjaunošana. <i>Veicināt ūdens tūrisma attīstību.</i> <i>Veicināt ziemas sporta un atpūtas pakalpojumu un infrastruktūras attīstību.</i> <i>Sniegt organizatorisku palīdzību un atbalstu reģionāli nozīmīgu pasākumu organizēšanā.</i> <i>Attīstīt aktīvā tūrisma aktivitātēm nepieciešamo infrastruktūru – ceļi, takas, norādes, stāvlaukumi, u.c.</i>	Palielinājies jaunuzcelto un renovēto sporta objektu skaits	Nacionālā sporta attīstības programma 2006.–2012.gadam
9. Sakaru infrastruktūra	9.1. Reģiona teritorija nodrošināta ar modernajām telekomunikācijām	9.1.1. Panākt pieejamības nodrošināšanu kvalitatīviem sakariem, informāciju un komunikāciju tehnoloģijām	Veicināt kvalitatīvu sabiedrisko Interneta pieejas punktu izveidi katrā Vidzemes pašvaldībā. Attīstīt platjoslas sakaru infrastruktūru. Pilnveidot sabiedrisko iestāžu materiāli tehnisko bāzi IKT jomā		Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādņu 2004.-2008.gadam īstenošanas programma
10. Kultūrvi- des saglabāša- nai un atjauno- šanai nepiecie- šamā infra- struktūra	10.1. Atjaunota un sakārtota kultūrvide	10.1.1. Attīstīt kultūrvides saglabāšanai un funkcionēšanai nepieciešamo infrastruktūru	<i>Sekmēt investīciju piesaisti kultūrvēsturisko objektu atjaunošanai un uzturēšanai.</i> Atbalstīt kultūras pieminekļu privātpašniekus kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā. Veicināt kultūrvēsturisko objektu apsaimniekošanas plānu izstrādi un ieviešanu	Līdz 2013.gadam izstrādāti kultūrvēsturisko objektu apsaimniekošanas plāni, atbilstoši LR likumdošanai	
	10.2. Saglabātas kultūrvēsturiskās tradīcijas	10.2.1. Nodrošināt kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību saglabāšanu	<i>Veicināt tradīciju saglabāšanu un pārmantojamību.</i> <i>Saglabāt tradicionālās kultūras daudzveidību, veicinot tās attīstību un pieejamību plašam iedzīvotāju lokam</i>	Attīstās amatniecības, kas balstīta uz kultūrvēsturiskajām tradīcijām, privātie projekti tiek finansēti no ES Struktūrfondiem	

1	2	3	4	5	6
10. Kultūrvides saglabāšanai un atjaunošanai nepieciešamā infrastruktūra	10.2. Saglabātas kultūrvēsturiskās tradīcijas	10.2.2. Veicināt kultūrvides un tautsaimniecības mijiedarbības attīstību	Atbalstīt un popularizēt uzņēmējus, kuri sekmē kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu. Sekmēt kultūrvides izglītības pilnveidošanu un atbalstīt šīs izglītības ieviešējus. <i>Izstrādāt kultūrvides apsaimniekošanas plānus administratīvajās teritorijās.</i>		
11. bioloģiskās, ainavu daudzveidības un dabas teritoriju saglabāšanai un atjaunošanai nepieciešamā infrastruktūra	11.1. Saglabāta bioloģiskā daudzveidība un Vidzemei raksturīgās dabas ainavas	11.1.1. Izkopt Vidzemei raksturīgo dabas ainavu un saglabāt bioloģisko daudzveidību	<i>Sekmēt latvāņu izplatības ierobežošanu Vidzemē. Veicināt dabisko biotopu un Vidzemei raksturīgās ainavas saglabāšanu.</i>	Teritorijas plānojumu izstrādē, ņemta vērā Vidzemei raksturīgās ainavas saglabāšana, kas neatļauj ainavas degradāciju ar būvniecību, mežu izgriešanu, nesankcionētu atkritumu izgāšanu	
		11.1.2. Attīstīt dabas teritoriju saglabāšanai un funkcionēšanai nepieciešamo infrastruktūru	Sekmēt investīciju piesaisti dabas teritoriju atjaunošanai un uzturēšanai. Sekmēt mērķtiecīgu valsts un privāto struktūru sadarbības programmu plānošanu un realizāciju	Palielināts investīciju apjoms meža zemju, ezeru un upju apsaimniekošanai, pļavu un krūmāju pļaušanai no ES fondiem un Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadiem projekta	
		11.1.3. Veicināt sabiedrības un dabas vides mijiedarbības attīstību	<i>Veicināt informācijas pieejamību sabiedrībā par aizsargājamām dabas teritorijām.</i> Sekmēt vides saziņas un izglītības pilnveidošanu un atbalstīt šīs izglītības ieviešējus		
12. dzīvojamā fonda / mājokļu infrastruktūra	12.1. Augsta dzīvojamā fonda kvalitāte	12.1.1. Veicināt reģiona iedzīvotāju nodrošināšanu ar kvalitatīvu mājokli	<i>Dzīvojamo māju renovācija un rekonstrukcija un būvniecība.</i> Sociālā dzīvojamā fonda izveide un attīstības veicināšana.		

1	2	3	4	5	6
12. dzīvojamā fonda / mājokļu infrastruktūra	12.1. Kvalitatīva īpašumu pārvaldīšana un apsaimniekošana	12.2.1. Veicināt dzīvojamo māju un tām piesaistīto teritoriju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu	<i>Veicināt īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas sabiedrību veidošanu.</i> Veicināt un atbalstīt īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas speciālistu apmācības. Veicināt izveidoto sabiedrību pieredzes apmaiņas apgūšanas iespējas	Līdz 2009.gadam katrā novadā ir realizēts vismaz viens īpašuma pārvaldīšanas un sabiedrības izveidošanas pilotprojekts, kas tiek finansēts no ES fondiem. Labo piemēru prakse tiek paplašināta un sabiedrības veidotas arī turpmāk	
2. Prioritāte: ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana un virzība uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku					
13. uzņēmējdarbības attīstības veicināšana: jaunu uzņēmumu veidošana, esošo konkurētspējas paaugstināšana, komercdarbībā izmantojamo teritoriju attīstība	13.1. Attīstīta ražošanas un pakalpojumi, kuriem rodas aizvien pieaugoša pievienotā vērtība	13.1.1. Atbalstīt virzību uz paaugstinātas pievienotās vērtības preču ražošanu jau pastāvošajos sektoros. Piemēram, kokapstrāde, tūrisms, pārtikas rūpniecība, lauksaimniecība	<i>Veicināt uz vietējo resursu izmantošanu balstīto nozaru produkcijas ražošanu un pakalpojumu sniegšanu</i>		
		13.1.2. Atbalstīt iniciatīvas, kas ir vērstas uz augstas pievienotās vērtības preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu sektoros, kuri šobrīd nav pietiekami pārstāvēti reģionā			
13. uzņēmējdarbības attīstības veicināšana: jaunu uzņēmumu veidošana, esošo konkurētspējas paaugstināšana, komercdarbībā izmantojamo teritoriju	13.2. Atbalstīt jaunu konkurētspējīgu produktu izstrādi un inovācijas	13.2.1. Atbalstīt IKT (informāciju un komunikāciju tehnoloģijas) izmantošanu dažādās tautsaimniecības nozarēs			
		13.2.2. Atbalstīt inovatīvo uzņēmumu un augsto tehnoloģiju pētniecības centru attīstību			

attīstība		13.2.3. Apzināt apakšuzņēmējdarbības iespējas un veicināt to izmantošanu			
	13.3. Vidzeme veidojas par uzņēmējdarbībai pievilcīgu reģionu	13.3.1. Sekmēt mikro, mazo un vidējo uzņēmumu veidošanos un attīstību	<i>Rosināt iedzīvotājus uzsākt uzņēmējdarbību vai kļūt par pašnodarbinātām personām</i>	Uzņēmēju apvienības, klubi intensīvi piedalās projektu pieteikumu sagatavošanā un realizēšanā, kas saistīti ar labo piemēru/labās prakses skaidrošanu un uzņēmējdarbības iesācēju skolas izveidošanu, mentoringu	
		13.3.2. Veicināt sadarbību starp privāto un sabiedrisko sektoru	<i>Stiprināt sadarbību starp pašvaldību un uzņēmējiem, izveidojot sadarbības padomes un attīstot to darbību. Atbalstīt PPP (publiskās un privātās partnerības) veidošanos reģionā. Koordinēt uzņēmējdarbības nozaru attīstības programmu izstrādāšanu</i>	2013.gadam katrā novadā ir izstrādāts un īstenots vismaz viens privātās publiskās partnerības projekts	
13. uzņēmējdarbības attīstības veicināšana: jaunu uzņēmumu veidošana, esošo konkurētspējas paaugstināšana, komercdarbībā izmantojamo teritoriju attīstība	13.4. Veicināt ekonomikas dažādošanu virzībā uz augstākas pievienotās vērtības nozaru un ražotņu attīstību un sekmēt apziņas veidošanu par tādu ekonomisko darbību priekšrocībām, kas balstītas uz zināšanām	13.4.1. Rūpniecības, lauksaimniecības un pakalpojumu nozaru ražības celšana	<i>Sekmēt meža īpašnieku, izstrādātāju, kokapstrādes, lauksaimniecības un pakalpojumu nozares strādājošo apmācību un kvalifikācijas celšanu</i>	Veikti mērķtiecīga rūpniecībā, lauksaimniecībā un pakalpojumu nozarēs strādājošo apmācība un kvalifikācijas celšana, kurai finanses piesaistītas no ES fondiem gan uzņēmējiem atsevišķi, gan kooperējoties	
	13.5. Attīstīta pakalpojumu infrastruktūra, nodrošināta pakalpojumu pieejamība	13.5.1. Veicināt tūrisma un aktīvās atpūtas infrastruktūras attīstību	<i>Apzināt rekreatīvās teritorijas, veicināt to tālāku attīstību. Veicināt veloceliņu tīkla attīstību reģionā. Veicināt tūrisma nozares sadarbību ar citām uzņēmējdarbības nozarēm. Veicināt ārējā tūrisma tirgus piesaisti</i>		

		13.5.2. Veicināt daudzveidīgu, sabiedrības pieprasījumam atbilstošu pakalpojumu attīstību	<i>Sekmēt mazo uzņēmumu, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu, izveidi un attīstību</i>		
14. zinātniskās infrastruktūras modernizācija	14.1. Modernizēta zinātniskā infrastruktūra institūtos, izglītības iestādēs un uzņēmumos	14.1.1. Veicināt informācijas tehnoloģiju un informācijas sistēmu uzlabošanu zinātnē un pētniecībā			
15. zināšanu ietilpības, inovatīvas ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana	15.1. Attīstīta inovatīva uzņēmējdarbība	15.1.1. Sekmēt inovatīvas uzņēmējdarbības iespēju izpēti un attīstību			
3. Prioritāte: cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana					
16. izglītības kvalitātes un pieejamības nodrošināšana	16.1. Dažādas iedzīvotāju grupas nodrošinātas ar kvalitatīvu un konkurētspējīgu izglītību	16.1.1. Nodrošināt kvalitatīvas un konkurētspējīgas izglītības iespējas dažādām iedzīvotāju grupām	<i>Apļāšināt izglītības iespējas dažādām iedzīvotāju grupām reģionā. Stiprināt visu izglītības pakāpju kvalitātes nodrošināšanas un vadības kapacitāti. Nodrošināt tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošu izglītības piedāvājumu. Paaugstināt izglītojamo vispārējo zināšanu, vērtībuzglītības un dzīvesprasmju apguves kvalitāti.</i>	Samazinās skolēnu atbirums obligātajā izglītības vecumā. Tautsaimniecības nozares ir nodrošinātas ar nepieciešamās kvalifikācijas speciālistiem. Nodrošināta izglītības pieejamība mūža garumā visām iedzīvotāju grupām	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam
17. mūžizglītības attīstība	17.1. Mūžizglītības veicināšana reģionā	17.1.1. Atbalstīt mūžizglītības attīstību reģionā	<i>Mūžizglītības veicināšana, motivējot dažādas sociālās grupas personību pilnveidošanai, dalībai darba tirgū un sabiedriskajā dzīvē. Atbalsts mūžizglītības institūcijām un pakalpojumu sniedzējiem</i>	Mūžizglītības koordinators katrā novadā. Izglītības atbalsta struktūru, izglītības, profesijas un karjeras informācijas un konsultāciju centru skaita pieaugums	
18. nodarbinātības līmeņa paaugstināšana	18.1. Paaugstinājies nodarbinātības līmenis reģionā	18.1.1. Veicināt nodarbinātības līmeņa paaugstināšanu reģionā	<i>Sociālo riska grupu iesaistīšana darba tirgū. Izglītojošo un informatīvo pasākumu organizēšana darba devējiem un iedzīvotājiem par likumdošanas jautājumiem darba tirgū un citiem ar nodarbinātību saistītiem jautājumiem. Individuālā darba un pašnodarbinātības veicināšana.</i>	Radīta vide sociāli atstumtām riska grupām iekļaušanai darba tirgū, tiek finansēti no ES fondiem. Darba devējiem un iedzīvotājiem katru gadu organizēti informatīvie semināri par aktualitātēm likumdošanā, tiek finansēti no ES	

1	2	3	Aktīvās darba dzīves paildzināšana senioriem	fondiem	6
19. darba tirgus izpēte un darba tirgus vajadzībām atbilstošu apmācību nodrošināšana	19.1. Nodrošināt izglītības iespējas atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un otrādi - sekmēt darba vietu radīšanu atbilstoši izglītības iespēju nodrošinājumam	19.1.1. Veicināt darba tirgus prasībām atbilstošu apmācību plānošanu un ieviešanu	Veikt darba tirgus pieprasījuma izpēti. Veicināt informāciju tehnoloģiju attīstības pilnveidošanu izglītības iestādēs. Sekmēt tālākapmācības sistēmas izveidi un mūža izglītības attīstību. Sekmēt uzņēmējdarbības atbalsta struktūru darbinieku apmācību. Veicināt apmācību un kvalifikācijas celšanas iestāžu struktūras izveidi un to materiāli tehniskās bāzes nostiprināšanu.		
		19.1.2. Nodrošināt izglītības un kvalifikācijas celšanas iespējas visiem Vidzemes iedzīvotājiem atbilstoši darba tirgus prasībām	Izveidot iedzīvotājiem pieejamu, efektīvu informācijas sistēmu par izglītības iespējām un darba tirgus aktivitātēm	Izveidota informācijas sistēma par darba tirgus iespējām un profesionālās izglītības un augstākas profesionālās kvalifikācijas iegūšanas iespējām tieši Vidzemes reģionā, sadarbojoties ar NVA un augstskolām un augstskolu filiālēm	
		19.1.3. Pilnveidot bezdarbnieku apmācību un pārkvalificēšanas sistēmu	Ieviest apmācību programmas bezdarbniekiem	Ieviestas bezdarbnieku tālmācības programmas, finansētas no ES fondiem	
		19.1.4. Atbalstīt un iesaistīt uzņēmējus darbaspēka sagatavošanā atbilstoši darba devēju prasībām, veidojot saikni starp tautsaimniecību un izglītības sistēmu	<i>Veidot prakses vietas uzņēmumos. Sekmēt uzņēmēju iesaisti apmācības programmu izstrādē</i>	Izstrādāti projekti uzņēmējiem, kuru rezultātā ir iespēja uzņēmumā praktizēties vēl neuzsākot pastāvīgu darbu tajā, finansēti no ES fondiem	

1	2	3	4	5	6
19. darba tirgus izpēte un darba tirgus vajadzībām atbilstošu apmācību nodrošināšana	19.1. Attīstīti produktīvie sektori, kuri balstās uz izglītotu darbaspēku un piedāvā konkurētspējīgu atalgojumu	19.2.1. Radīt reģionā iespēju iegūt kvalitatīvu vidējo, profesionālo, augstāko izglītību un paaugstināt kvalifikāciju	<i>Sekmēt pedagogu un mācībspēku kvalifikācijas celšanu un tālākizglītošanos. Sekmēt apmācību procesa tuvināšanu dzīvesvietai Koordinēt izglītības iestāžu tīkla attīstību</i>		
		19.2.2. Sekmēt speciālu programmu izstrādi, lai novērstu nodarbinātības samazināšanās negatīvās sekas primārajā (lauksaimniecībā, mežsaimniecībā) sektorā	Sekmēt lauksaimniecībā, mežsaimniecībā strādājošo pārkvalifikāciju. <i>Piedāvāt izglītības iespējas bezdarbniekiem.</i> Atbalstīt nodarbinātību veicinošo institūcijas sadarbību ar pašvaldībām un darba devējiem.		
	19.3. Atbalstīt informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) izmantošanu	19.3.1. Veicināt IKT attīstību un ieviešanu ikdienas profesionālajā un privātajā dzīvē	Pilnveidot izglītības iestāžu materiāli tehnisko bāzi IKT jomā. Plānot un ieviest pasākumus iedzīvotāju izglītošanai IKT izmantošanai	Paaugstināt iedzīvotāju pieejamību informācijas tehnoloģijām attiecīgi vismaz 80% apmērā no Latvijas vidējiem rādītājiem	
20. iedzīvotāju sociālās iekļaušanās veicināšana	20.1. Cilvēki ar īpašām vajadzībām un sociālo riska grupu cilvēki sekmīgi iekļāvušies darba tirgū un sabiedrībā	20.1.1. Veicināt cilvēku ar īpašām vajadzībām un sociālo riska grupu iekļaušanos darba tirgū un sabiedrībā	<i>Veicināt sociālo riska grupu iekļaušanos darba tirgū un sabiedriskās dzīves aktivitātēs.</i> Alternatīvo aprūpes formu ieviešana. Cilvēku ar īpašām vajadzībām, rehabilitējamo personu un mazākumtautību nodarbinātības veicināšanas programma. Sekmēt bāreņu adaptācijas spēju, patstāvīgas dzīves prasmju un iemaņu paaugstināšanu.	Izstrādāti projekti, kuru galarezultātā radīta vide cilvēku ar īpašām vajadzībām un sociālo riska grupu iekļaušanai darba tirgū, tiek finansēti no ES fondiem.	

1	2	3	4	5	6
21. administratīvās kapacitātes stiprināšana	21.1. Speciālistu kvalifikācijas celšana	21.1.1. Paaugstināt speciālistu profesionālo kvalifikāciju	<i>Piesaistīt kompetentus speciālistus. Nodrošināt labvēlīgu darba vidi.</i>	Īpaši pašvaldībās (veselības iestādēs, policijā u.c.) izstrādā-ta valsts mēroga politika darbinieku piesaistei attālinātās pašvaldībās no Rīgas un lielajiem apdzīvojuma centriem, atalgojuma diferenciācijas programma.	
4. Prioritāte: lauku attīstība					
22. netradicionālās lauksaimniecības attīstība	22.1. Attīstīti nelauksaimnieciskie darbības veidi	22.2. Sekmēt netradicionālo lauksaimniecisko produktu ražošanu un pārstrādi	Atbalstīt ogu, sēņu, ārstniecības augu un garšaugu audzēšanu un pārstrādi. Atbalstīt netradicionālo lopkopību un putnkopību. <i>Atbalstīt bioenerģijas ražošanai derīgo (piemēroto) kultūru audzēšanu.</i> Lauksaimnieciskajā ražošanā neizmanto zemju apmežošanu. <i>Lauku kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un izmantošana tūrisma nozares attīstībā.</i>	Izstrādāti privātie pilotprojekti netradicionālās lopkopības un putnkopības jomā, finansēti no ES fondiem un Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadiem projekta	
23. lauksaimniecības attīstība	23.1. Attīstīti lauksaimnieciskās darbības veidi	23.1.1. Sekmēt lauksaimniecisko produktu ražošanu un pārstrādi	<i>Veicināt ekoloģiski tīru, nemodificētu, konkurētspējīgu pārtikas produktu ražošanu.</i> <i>Veicināt kooperāciju starp ražotājiem un pārstrādātājiem.</i> Veicināt netradicionālo nozaru attīstību lauksaimniecībā.	Izstrādāti privātie pilotprojekti ekoloģiski tīru, nemodificētu produktu ražošanā	
24. vietējo/kopienu iniciatīvu attīstība	24.1. Attīstītas vietējo/kopienu iniciatīvas	24.1.1. Atbalstīt vietējo/kopienu iniciatīvu	Programmas LEADER+ ieviešana. Indivīda iniciatīvas veicināšanas un realizācijas centri. <i>Vietējo rīcību grupu savstarpējā un starptautiskā sadarbība.</i> <i>Veicināt pašvaldības sadarbību ar vietējām iniciatīvas grupām</i>	Līdz 2013.gadam katrā Vidzemes novadā ir izveidota vietējā iniciatīvas grupa, finansēti no ES fondiem	
1	2	3	4	5	6
25. ar lauksaimniecisko darbību saistīto pētniecisko un atbalsta institūciju attīstība	25.1. Veicināt ar lauksaimniecisko darbību saistīto pētniecisko un atbalsta institūciju attīstību	25.1.1. Nodrošināt lauksaimniecisko darbību saistīto pētniecisko un atbalsta institūciju sekmīgu darbību			

